

1. slovenskega kongresa socialne pedagogike

z mednarodno udeležbo

ZBORNİK POVZETKOV

Poklicna identiteta

in področja socialne pedagogike

Bled, 13-15 November 1997

Urednik

Gorazd Meško

ZBORNİK POVZETKOV 1. slovenskega kongresa socialne pedagogike

Urednik

Gorazd Meško

Organizator kongresa in izdajatelj zbornika

ZDRUŽENJE ZA SOCIALNO PEDAGOGIKO - SLOVENSKA NACIONALNA
SEKCIJA FICE

Besedila v zborniku niso lektorirana in so objavljena v enaki obliki, kot so bila
prejeta.

Oblikovanje in prelom

Gorazd Meško

© 1997 - vse pravice pridržane. Vsako razmnoževanje, delno ali v celoti, brez pisnega
dovoljenja, se kaznuje po Zakonu o avtorskih pravicah.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

UDK 37.013.42

SLOVENSKI kongres socialne pedagogike z mednarodno udeležbo (1 ; 1997 ; Bled)

Zbornik povzetkov 1. Slovenskega kongresa
socialne pedagogike z mednarodno udeležbo, Bled 13. - 15. november 1997 /urednik
Gorazd Meško. Ljubljana: Združenje za socialno pedagogiko - slovenska nacionalna
sekcija FICE, 1997

ISBN 961-90563-0-2

1. Meško, Gorazd

70441984

Marko Juhant, predsednik

Drago Avgustinovič,

Bojan Dekleva,

Sanja Hrovatič,

Mare Juhant,

Nataša Leban,

Gorazd Meško,

Konrad Zajc,

Simona Zagorc,

Andreja Zupančič-Kojič.

PROGRAMSKI ODBOR

Alenka Kobolt, predsednica

Bojan Dekleva

Mitja Krajnčan

Gorazd Meško

1. slovenski kongres socialne pedagogike, Bled, 13.-15. november 1997

Program 1. slovenskega kongresa socialne pedagogike

Bled, 13.-15. novembra 1997

Četrtek, 13. 11.

15.30-15.45	Glasbeni pozdrav (Zvezdni prah)
15.45-16.00	Otvoritveni in pozdravni nagovori: - Predsednica Združenja za socialno pedagogiko Helena Pečelin - Sekretarka Ministrstva za šolstvo in šport RS mag. Teja Valenčič - V imenu FICE-international Wolfgang Trede
16.00-16.10	Podelitev priznanj častnim gostom
16.10-17.00	Plenarna predavanja: - Alenka Kobolt: Profesionalizacija in identiteta socialno pedagoškega področja - Zoran Šučur: Integracija i inkluzija: sličnosti i razlike - Friedhelm Peters: Quality of social pedagogical work
17.00-17.30	Odmor

Združenje za socialno pedagogiko - slovenska nacionalna sekcija FICE

Četrtek, 13. 11.

17.30-19.00	<p>SIMPOZIJ: Socialna pedagogika v šoli: vprašanja integracije otrok s posebnimi potrebami VODI: Vinko Skalar PROSTOR: Konferenčna dvorana BREZNIČAR SANJA: Med integracijo in diferenciacijo GRÜNFELD TANJA: Socialni pedagog v osnovni šoli HORVAT MATEJA: Zasnova dela socialnega pedagoga za uspešnejšo integracijo otroka z MVO KOSELJ VERONIKA: Socialni pedagog v osnovni šoli - sodelovanje med šolo in družino KOVŠCA ALENKA: Vloga socialnega pedagoga v osnovni šoli LESJAK MARIJA: Zakaj naj se socialna pedagogika ukvarja tudi z učiteljskim delom? ROZMAN DARKA: Socialni pedagog na OŠ s prilagojenim programom: nujnost, korist ali nesmisel SKALAR VINKO: Socialni pedagog kot šolski svetovalni delavec pri delu z otroci s posebnimi potrebami ŠMIT NADA: Socialni pedagog med svetovalnimi delavci v osnovni šoli</p>	<p>SIMPOZIJ: Oblike, projekti in metode preventivnega dela VODI: Ivo Škoflek PROSTOR: TV salon BRUSIČ ROBERTA: Prevenција poremečaja u ponašanju - povezanost samoprocjene roditelja o kompetenčnosti za roditeljsku ulogu i roditeljskih odgojnih stilova DVORŠEK IRENA: Predstavitev projekta "Prostovoljno psihosocialno delo mladih pri centru za socialno delo Krško" KLINAR PAVLA IN KOS ZORA: Svetovalnica za mlade in njihove starše v občini Jesenice PEPELNAK-ARNERIČ MARIJA IN NIKO ARNERIČ: Nekateri vidiki taborov in vikendov, ki jih organiziramo prostovoljci za otroke in mladostnike z vedenjskimi težavami TOPLAK EMICA: Predstavitev programa socialno učenje, učna pomoč (video) VIRANT TKALEC ANITA: Pomoč otrokom in mladostnikom s težavami v odraščanju</p>	<p>DELAVNICA: Ročna ustvarjalnost VODI: Genija Kadunc Lipar PROSTOR: Jedilnica</p>	<p>DELAVNICA: Elementi kompetentnosti socialnih pedagoga VODI: Antonija Žižak PROSTOR: Banketna dvorana</p>	<p>DELAVNICA: Socialnopedagoška pomoč - usposabljanje za (samo) zaposlovanje težje zaposljivih VODI: Jana Rapuš Pavel PROSTOR: Dvorana V. nadstropje</p>
19.00-20.30	Večerja				
20.30-21.30	Dramska predstava: TETRIS (MaNi5Minut)				
21.30-22.30	Coctail party				

1. slovenski kongres socialne pedagogike, Bled, 13.-15. november 1997

Petek, 14. 11.

9.00-9.30	Kratka plenarna predavanja: - Sonja Žorga: Vloga supervizije pri poklicnem in osebnostnem razvoju strokovnega delavca - Bojan Dekleva: Kaj z nasiljem? - John Hudson: Identity and work domains of child care				
9.30-11.00	OKROGLA MIZA: Izziv konca tisočletja VODI: Bojan Dekleva PROSTOR: TV salon VABLJENI UVODNIČARJI: Borut Hrovatin, Franci Imperl, Mare Juhant, Borut Kožuh, Jožica Tolar, Slobodan Uzelac.	SIMPOZIJ: Doživljajska pedagogika VODI: Mitja Krajncan PROSTOR: Konferenčna dvorana IVANUŠA IVAN: Planina in kraški svet okrog nje KRAJNČAN MITJA: Doživljajska pedagogika - moda, metoda ali kaj več KULOVEC DUŠAN: Poletni izziv ali brušenje podplatov od Ljubljane do Triglava PURIČ IVAN, ZAJC KONRAD: Mura nas povezuje - projekt doživljajske pedagogike	DELAVNICA: Delo z javnimi občili VODI: Jasna Tepina PROSTOR: Jedilnica	DELAVNICA: Umetnost življenja - program za razvoj človekovih vrednot VODITA: Gregl Katja in Spindler Gregor PROSTOR: Banketna dvorana	DELAVNICA: Kdo je tvoj prijatelj? VODI: Viljem Ščuka PROSTOR: Dvorana V. nadstropje
11.00-11.30	Odmor				
11.30-13.00	DELAVNICA: Kodeks poklicne etike socialnih pedagogov VODI: Helena Pečelin PROSTOR: Jedilnica PEČELIN HELENA: Razvijanje strokovne etike za socialno pedagoško področje dela	SIMPOZIJ: Raznolikosti VODI: Gorazd Meško PROSTOR: TV salon BRUSIČ ANNY: Training za roditelje - procjena roditeljske kompetencije i roditeljskih odgojnih metoda kao prilog prevenciji poremećaja u ponašanju JAZBEC LILI: Preventivni program za preprečevanje odvisnosti med sedmo in osmošolci osnovnih šol v občini Domžale MEŠKO GORAZD: Policijska kultura in možnost za proučevanje poklicne kulture nekaterih delov socialno pedagoške poklicne TASIČ DEJANA: Kriminološka obilježja i tijek zavodskog tretmana maloljetnih delinkvenata s obzirom na njihov spol	DELAVNICA: Statični doživljajsko pedagoški projekti v naravi VODIJO: Krajncan Mitja, Gladek Sergeja, Stiškovsky Nina, Razpotnik Špela, Smrečnik Albert PROSTOR: Konferenčna dvorana	DELAVNICA: Kako gojenci vidijo vzgojitelje? VODIJO: Silahič Bojana, Barbara Bizjan, Boris Dolničar, Damjan Habe, Nataša Martinjak, Meta Turk in skupina gojencev vzgojnih zavodov PROSTOR: Banketna dvorana	DELAVNICA: Spolne vloge in družinsko nasilje VODI: Menna Elfyn PROSTOR: Dvorana V. nadstropje

Združenje za socialno pedagogiko - slovenska nacionalna sekcija FICE

Petek, 14. 11.

13.00-15.30	Kosilo				
15.00-15.30	Poster sekcija, razstave, demonstracija				
15.30-17.00	<p>SIMPOZIJ: Supervizija I. VODI: Sonja Žorga PROSTOR: Banketna dvorana BOGATAJ BOJAN: Supervizija v slovenskih zavodih in stanovanjskih skupinah JEREBIC FRANC: Supervizija v stanovanjskih skupinah RAMOVŠ JOŽE: Profesionalna higiena v socialno pedagoškem poklicu ŠKRLJ JOŽE: Supervizija v kriznem centru za mlade v Ljubljani</p>	<p>SIMPOZIJ: Motopedagogika VODI: Petelin Matevž PROSTOR: Konferenčna dvorana PETELIN MATEVŽ: Motopedagogika otrok in mladostnikov z motnjami vedenja in osebnosti - razvojni pristop PETELIN MATEVŽ, TINA RENER, MAJA GORJAN, LUCIJA TEKAVČIČ, LI-AN JESENOVEC, ANKA GROHAR: Street - ul'ca (video) SIMPOZIJ Delo z odraslimi VODI: Tone Kladnik PROSTOR: Konferenčna dvorana KLADNIK TONE: Socialna gerontologija pri zadovoljevanju nematerialnih potreb starih ljudi RAVNIK SLAVICA: Terapevtska klima na oddelku za podaljšano hospitalizacijo bolnikov s psihiatrično diagnozo RAMOVŠ KSENIJA: Model skupinske samovzgoje v prijateljskih skupinah zdravljenih alkoholikov PINOZA KUKURIN ZORINA: Projekt Ženska radionica Ariadna</p>	<p>SIMPOZIJ: Nasilje VODI: Bojan Dekleva PROSTOR: TV salon KOS ZORA IN KLINAR PAVLA: Nasilje nad otroki v družinah in med otroki MIHELJ NATAŠA, RUSTJA KATARINA, BATIČ MATEJ IN ŠINKOVEC IRENA: Ura dvanajsta VERBIČ NADA: Agresivnost predšolskih otrok</p>	<p>DELAVNICA: Potovalni doživljajsko pedagoški projekti VODIJO: Krajncan Mitja, Šorli-Letonija Sergeja, Seme Gregor, Antosiewicz Katja, Kunstelj Mina PROSTOR: Konferenčna dvorana</p>	<p>DELAVNICA: Spolne vloge in družinsko nasilje (samo za srednješolce) VODI: Menna Elfyn PROSTOR: Dvorana V. nadstropje</p>
17.00-17.30	Odmor				

1. slovenski kongres socialne pedagogike, Bled, 13.-15. november 1997

Petek, 14. 11.

17.30-19.00	<p>SIMPOZIJ: Vzgoja VODI: Jožica Tolar PROSTOR: Jedilnica BEKŠ MOJCA: Socialni pedagog v dijaškem domu JANHAR ČERNIVEC VALERIJA: Vzgoja je mit KALČIČ-GALEKOVIĆ LILIANA, PETROVČIĆ DAVOR: Evaluacija intenzivnog tretmana u "malim skupinama" Dječjeg doma A.G. Matoš NEMEC VESNA IN BEZJAK HELENA: Vloga socialnega pedagoga v zavodu za usposabljanje invalidne mladne Kamnik SIKOŠEK EDVARD IN BOŽA ZAGORIČNIK: Dom Frana Grma in njegove drugačnosti VERVEGA PETER: Komunikacijske veščine vzgojitelja v stanovanjskih skupinah z vidika transakcijske analize</p>	<p>SIMPOZIJ: Posebni mediji dela VODI: Babuder Lučka PROSTOR: TV salon ČAS: 17.30-18.15 JERINA MARIJA: Lutka v rokah socialnega pedagoga s terapevtskim učinkom gestalt tehnik pri predšolskih otrocih PEPELNAK-ARNERIČ MARIJA: Glasba in glasbena terapija pri socialno pedagoškem delu</p> <p>SIMPOZIJ: Delo v vrtcih VODI: Babuder Lučka PROSTOR: TV salon ČAS: 18.15-19.00 ČEPON MOJCA: Sorosev begunski vrtec POTOČNIK IRENA: "Zimzelen" v vrtcu</p>	<p>SIMPOZIJ: Supervizija II. VODI: Žorga Sonja PROSTOR: TV salon ČAS: 17.30-18.00 PELC JULIJA: Supervizija na kontinuumu od svetovanja do terapije VEC TOMAŽ: Supervizijska skupina za učitelje in njeni skupinsko-dinamični procesi</p> <p>DVE VZPOREDNI DELAVNICI: Supervizija v majhni skupini VODITA: Tomaž Vec in Pelc Julija PROSTOR: Banketna dvorana ČAS: 18.00-19.00</p>	<p>DELAVNICA: "Živeti ne lebdeti" - celoleten projekt doživljajske pedagogike VODIJO: Krajncan Mitja, Kozorog Jasna, Smrečnik Martina, Gombač Sabina, Boltenstein Teheira PROSTOR: Jedilnica</p>	<p>DELAVNICA: Motopedagoška delavnica za mladostnike z vedenjskimi težavami VODI: Petelin Matevž PROSTOR: Telovadnica v osnovni šoli</p>
19.00-20.30	Večerja				
20.30	Spoznavni večer (ob igranju skupine Ministri)				

Združenje za socialno pedagogiko - slovenska nacionalna sekcija FICE

Sobota, 15. 11.

9.00-10.30	<p>SIMPOZIJ: Uspesabljanje za socialno pedagoško delo VODI: Alenka Kobolt PROSTOR: Jedilnica FRANZL BRANKO: Psihoanalitska psihoterapija - kdaj in zakaj? KOBOLT ALENKA: Izhodišča socialno pedagoškega diagnostičnega dela KOLLER-TRBOVIČ NIVEX: Socialno pedaguški pristup diagnosticiranju i programiranju tretmana za djecu i mladež s poremećajima u ponašanju MEJOVŠEK MILKO: Single case design u praćenju učinaka zavodskog tretmana MIKŠAJ-TODOROVIĆ LJILJANA IN BUĐANOVAC ALEKSANDAR: Edukacija studenata socijalne pedagogike za rad na rehabilitaciji osuđenih u penalnom sustavu PRIMC NATAŠA, SEVER ALENA, UDE URŠKA: Svobodna katedra socialne pedagogike ŠKOFLEK IVO: Metodika v okviru socialne pedagogike</p>	<p>SIMPOZIJ: Vmesne ustanove VODI: Borut Kožuh PROSTOR: Konferenčna dvorana BURKELC SREČO: Vzgojni zavod Preddvor - iz zavoda v stanovanjske skupine KLASINC DARJA: Stanovanjska skupina Mladinskega doma Tone Kozel Maribor PROŠT ZMAGA, PESIČER VERONIKA: Dnevni center za otroke in mladostnike RANT META: Produkcijška šola pri MDJ: mulci med cesto in institucijo ali kako zajeti ter razgibati meglo REBERŠAK IRENA: Vloga zavoda Zarja v družbemem sistemu pomoči ljudem s posebnimi potrebami TALJAN FRANCO: Postanovanjske oblike dela z mladostniki kot vmesne strukture med institucijo in samostojnostjo</p>	<p>DELAVNICA: Kako obdržati prostovoljce? (Prostovoljno delo v stanovanjski skupini MD TK v MB) VODI: Krepek Bojana PROSTOR: Banketna dvorana ČAS: 9.00-9.45</p> <p>DIAPROJEKCIJA: Enoletna socialno pedagoška izkušnja v Indiji (diaprojekcija) VODI: Leskovec Marija PROSTOR: Banketna dvorana ČAS: 9.45-10.30</p>	<p>DELAVNICA: Delo skupine za boljšo šolo VODI: Majda Marinšek Spudič PROSTOR: Dvorana V. nadstropje</p>	<p>PREDSTAVITVE NOVIH KNJIG VODI: Gorazd Meško</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bojan Dekleva: "Politika droge: zmanjševanje škode" • Menna Elfy: "Roke stran" • Saša Fužir: "Nedolžnost besa" • Mitja Krajnc: "Socialno pedagoška oskrba otrok in mladostnikov v stanovanjskih skupinah" • Gorazd Meško: "Družinske vezi na zatožni klopi?" <p>PROSTOR: TV salon</p>
10.30-11.00	Odmor				
11.00-12.00	OKROGLA MIZA: Kje smo in kako naprej?				
12.00-12.30	Zaključne misli				
12.30	Podelitev potrdil o udeležbi				

1. slovenski kongres socialne pedagogike, Bled, 13.-15. november 1997

SPREMLJEVALNI PROGRAM:

POSTERJI (V preddverju konferenčne dvorane bodo posterji postavljeni cel petek, 14. 11., pogovor z avtorji pa bo mogoč med 15.00 in 15.30 uro.)

KDO:	KJE:
IVANUŠA IVAN:	Planina in kraški svet okrog nje
KULOVEC DUŠAN:	Poletni izziv ali brušenje podplatov od Ljubljane do Triglava
LOZEJ POLONA:	Možnica - od drugačnih do drugačnih
MODER DARJA:	Predstavitve treninga socialnih veščin "The self esteem workshop kit"
NEMEC VESNA IN BEZJAK HELENA:	Vloga socialnega pedagoga v zavodu za usposabljanje invalidne mladne Kamnik
PRIMC NATAŠA, SEVER ALENA, UDE URŠKA:	Svobodna katedra socialne pedagogike
SIKOŠEK EDVARD IN BOŽA ZAGORIČNIK:	Dom Frana Grma in njegove drugačnosti
ŠANTEJ MARIJA:	Medicinska sestra kot socialni pedagog

RAZSTAVE, GLEDALIŠKE PREDSTAVE, DEMONSTRACIJE

KDO:	KAJ:	KJE:	KDAJ:
ANTOSIEWICZ KATJA, CERAR MATEJA, ČERNIVEC ANDREJA, NOVAK NATALIJA, STANEC TATJANA IN SKUPINA STANOVALCEV STANOVANJSKIH SKUPIN MLADINSKEGA DOMA TONE KOZEL	Projekt sodelovanja na kongresu	Vse oblike dela na kongresu	Vse tri dni
FILIPČ NADJA:	Lutkovna dejavnost v Vzgojnem zavodu Planina - razstava	Preddverje konferenčne dvorane	Vse tri dni
KEBE BRUNA:	Likovna dejavnost v Vzgojnem zavodu Planina - razstava	Preddverje konferenčne dvorane	Vse tri dni
KOLEKTIV PMD:	Naj gre vse v PMD - razstava	Preddverje konferenčne dvorane	Vse tri dni
KOLEKTIV PMD:	Nove tehnologije dela v PMD - praktične demonstracije	Preddverje konferenčne dvorane	Petek, 14. 11., cel dan
MaNi5Minut	ТЕТЯІS - gledališka predstava	Konferenčna dvorana	Četrtek, 13. 11., ob 20.30

Priprava in izvedba kongresa predstavlja eno od dejavnosti projekta "Vzpostavitev polja nevladnega in avtonomnega stanovskega organiziranja na področju socialne pedagogike", ki ga v letu 1997 sofinancira "Phare and Tacis Democracy Programme".

ZDRUŽENJE ZA SOCIALNO PEDAGOGIKO SE ZAHVALJUJE SPONZORJEM
IN DONATORJEM, KI SO S PRISPEVKOM FINANČNIH SREDSTEV, Z
RAZLIČNIMI MATERIALNIMI ALI DELOVNIMI PRISPEVKI OMOGOČILI
IZVEDBO 1. SLOVENSKEGA KONGRESA SOCIALNE PEDAGOGIKE:

B. & Z. d.o.o.

Inženiring za izobraževanje, svetovanje in raziskave
Kersnikova 8, 1000 Ljubljana

FIRIS & CO. d.n.o.

Razvojni inženiring socialnega varstva
Tržaška 90/j, 1370 Logatec

Ministrstvo za notranje zadeve
Visoka policijsko-varnostna šola
Kotnikova 8, 1000 Ljubljana

Ministrstvo za šolstvo in šport RS
Župančičeva 4, 1000 Ljubljana

Mladinski dom Tone Kozel
Letonijeva 5, 2000 Maribor

Produksijska šola pri Mladinskem domu Jarše
Jarška 44, 1000 Ljubljana

Tiskarna Vovk d.o.o.
Matije Blejca 16, 1240 Kamnik

Zahvaljujemo se tudi vsem, ki so podprli kongres še po oddaji tega zbornika v tisk.

Zahvaljujemo se vsem posameznikom, ki so projekt priprave 1. slovenskega kongresa socialne pedagogike podpirali moralno in s svojim delom.

OB KONGRESU

Prvo kongresno srečanje socialnih pedagogov je vsekakor pomemben dogodek, ki na mlado strokovno področje prinaša predvsem tri temeljne novosti:

- prva novost je, da se klasičnim področjem socialno pedagoškega dela v zavodih, dijaških domovih in penalnih ustanovah, pridružujejo **nova področja**, kamor se je socialno pedagoška stroka v zadnjih letih razširila: socialno pedagoška dejavnost v predšolskih ustanovah, v osnovni šoli, v preventivnih oblikah delovanja, v prostovoljnem delu, v vmesnih oblikah vzgojnega dela, na področju doživljajske in kreativne socialne pedagogike, da naštejemo le tista področja, ki bodo v delu kongresnem delu zastopana z največ prispevki;
- drugo novost predstavlja kongresna oblika dela. Zlasti klasična področja socialne pedagogike so imela že doslej bogato tradicijo strokovnih srečanj, ki že več kot trideset let povezujejo teoretično in praktično polje delovanja. Po obliki so bila to večinoma srečanja, organizirana na seminarski način, kjer je bila tematika vnaprej določena in pripravljena. Kongresne oblike srečanj, z dejavnim sodelovanjem tako velikega števila sodelujočih strokovnih delavcev in s tem priložnost predstavitve, refleksije in izmenjave vnaprej tematsko neomejenih izkušenj, pa socialna pedagogika doslej ni imela. Kongresno srečanje, kjer predstavlja **nastrožje merilo vrstniška ocena**, s tem pomeni pomeni polje vzpostavljanja avtonomije stroke in strokovnjakov;
- tretjo in zelo pomembno novo prvino pomeni umeščanje socialno pedagoških strokovnih vprašanj **v okvire etičnih razmislekov**. Stroka se namreč ne konstituira le z oblikovanim izobraževalnim programom, metodikami in "tehnologijami" dela, temveč tudi z dorečenimi etičnimi okviri, znotraj katerih strokovni delavci svoje profesionalno delo uresničujejo in reflektirajo. Oblikovanje etičnih meril in pravil je praviloma dolgoročen in "nikoli dokončan" proces, ki ga bo predvidoma kongres le spodbudil in pospešil.

Predvsem zaradi teh novosti bo lahko pomenilo tokratno kongresno srečanje novo poglavje v razvoju socialno pedagoške teoretične in praktične misli, ki bo spodbudilo nadaljni razvoj in umeščanje socialne pedagogike v različne prakse in družbene diskurze.

Veseli nas pripravljeno strokovnih kolegov, da na srečanju tako številno sodelujete. Vsem sodelujočim želimo strokovno zanimivo in družabno prijetno druženje.

Alenka

Kobolt in Bojan Dekleva

Plenarni referati

Alenka KOBOLT

IDENTITETA IN PROFESIONALIZACIJA SOCIALNE PEDAGOGIKE

Prispevek predstavlja premise, ki zagotavljajo profesionalizacijo socialne pedagogike kot relativno mlade vede, ki v različnih deželah dosega raznolike razvojne stopnje ter se razteza v različna delovna področja.

Izmed mnogih značilnosti, ki sooblikujejo profesionalno področje, kot od drugih ločeno polje s svojo identiteto in značilnostmi, lahko izluščimo tri bistvene elemente, ki profesijo in njeno identiteto najbolj temeljno opredelijo.

Ti elementi so:

- Obstoje formalnega izobraževalnega programa na visokošolski ali univerzitetni stopnji.
- Znanstveno raziskovanje področja z organiziranimi oblikami refleksije in vzpostavljanje povezave med raziskovanjem, teoretičnim povzemanjem in inovacijami na področju praktičnega izvajanja profesije.
- Obstoje profesionalnega združenja z oblikovanim etičnim kodeksom, ki poleg ostalih sestavin usmerja profesionalno delovanje v praksi.

Socialna pedagogika v slovenskem prostoru z doseženo razvojno stopnjo v sedanjem trenutku v celoti zadosti prvemu, delno pa tudi drugemu in tretjemu konstitutivnemu "stebri".

Prispevek bo predstavil razvoj izobraževalnih programov v svetu iz vidika primerljivosti z našim programom in opozoril na možnosti in smeri nadaljnega razvoja izobraževalnega programa socialne pedagogike. Iskal možnosti za oblikovanje takšnih pogojev, ki bodo omogočili nadaljno strokovno rast področja, sicer raznoliškega, vendar s koherentno prepoznavnostjo. V zaključku bo definiral profesionalne in družbene elemente, ki soopredeljujejo to profesijo, ki se že danes uveljavlja v raznolikih segmentih: vsebinsko in organizacijsko različno oblikovani izvendružinski vzgoji, v šolskem prostoru (vse od predšolske vzgoje do srednjega šolstva), na področju različnih preventivnih dejavnosti, številnih neinstitucionalnih oblikah dela z mladimi in odraslimi v "ogroženih" življenjskih položajih in drugih, danes še neartikuliranih področjih.

Na ta način bo prispevek skušal orisno predstaviti sedanjo razvojno stopnjo socialne pedagogike, iskal možne razvojne poti in opredelil pogoje, ki jih tak razvoj zahteva.

John HUDSON

**IDENTITETA IN DELOVNA PODROČJA OTROŠKEGA
¹SKRBSTVA (IDENTITY AND WORK DOMAINS OF CHILD CARE)**

V Veliki Britaniji ni poklica vzgojitelja (child care) ali socialnega pedagoga. V drugi polovici tega stoletja pa so se začeli delavci na področju skrbi za otroke (child care workers) poimenovati za delavce otroškega skrbstva (child care officers), dokler jih niso vse uvrstili pod naziv "socialni delavci" (social workers). Kljub temu pa za večino socialnih delavcev obstaja samo eno delovno področje - zaščita otrok (child protection), medtem ko so tisti, ki delujejo za podporo družinam, v vzgoji otrok ali v razvoju skupnosti, bolj ali manj spregledani.

V kontinentalni Evropi se uporabljata izraza "socialni pedagog" ali "éducateur social", vendar ne pomenita v vseh državah istega. V enih pomenita nekaj podobnega, kot v angleščini pomeni "mladinski in skupnostni delavec" (youth and community worker), v drugih se nanašata na delo v institucionalni skrbi (oz. vzgoji) za otroke, v tretjih pa izraza pomenita podobno kot v angleščini "delavec v otroškem skrbstvu" (child care worker).

Moje stališče je, da delovno področje otroškega skrbstva (child care domain) zajema: zaščito otrok (child protection), razvijanje in rehabilitacijo otrok (child development and rehabilitation) ter podporo družinam in skupnosti (family and community support). Identiteta, ki jo razvijajo delavci na tem področju, bo v vsaki državi odražala kulturne in zgodovinske značilnosti te države.

V prispevku pregledujem zgodovinske značilnosti in korenine razvoja tega delovnega področja v Veliki Britaniji od 18. stoletja naprej. Ugotavljam, da so zgodovinske korenine pomembne. V marsikaterem pogledu bodisi ponovno odkrivamo usmeritve, ki so bile nekoč že prisotne (npr. podporo družinam), bodisi ugotavljamo, da kljub novejšim idealom (npr. demokratičnim) v praksi prevladujejo starejše, tradicionalne usmeritve (npr. v nadzorovanje s strani odraslih).

Zgodovinska analiza pripelje do treh spoznanj:

- da se identiteta in delovna področja delavcev v otroškem skrbstvu s časom očitno spreminjajo;
- da se (državna) politika in (strokovna) praksa ne spreminjata hkrati - dejansko si včasih nasprotujeta;
- da se skrbniško/vzgojno delo z otroci vedno dogaja v protislovnih kontekstih, za katere je velikokrat značilno, da oblike dela z otroci odražajo v preteklost obrnjene ideje prejšnje generacije.

Prepričan sem, da bo v Sloveniji mogoče izgradili trdno identiteto socialne pedagogike le v tem primeru, če bo zaobsegala notranja prepričanja socialnih pedagogov o vrednosti njihovega dela ter če bodo to vrednost prepoznali in upoštevali tudi drugi v njihovem delovnem okolju.

¹ Povzetek prispevka je pripravil organizacijski odbor na osnovi celotnega prispevka v angleškem jeziku.

Zoran ŠUČUR

INTEGRACIJA I INKLUZIJA: SLIČNOSTI I RAZLIKE

U radu se analiziraju različita značenja i pristupi konceptu inkluzije. Inkluzija je nesumljivo višeznačan, pluridimenzionalan i interdisciplinarni koncept. Ovaj rad pristupa inkluziji sa sociološkog aspekta. S jedne strane, inkluzija se shvaća u vrlo širokom smislu riječi - kao novi princip koji leži u osnovi kohezije postmodernog društva. U ovom pogledu inkluzija bi implicirala postizanje novog društvenog konsenzusa. S druge strane, inkluzija se poima kao model interveniranja prema onim grupama koje su društveno isključene. Osim toga, nastoji se pokazati da je sve češće korištenje pojma inkluzije rezultat nekoliko serija promjena u suvremenoj društvenoj stvarnosti. Uspoređivane su bitne razlike između integracije i inkluzije na idealno-tipskoj razini. Iako je integracija problem klasične sociološke teorije, pojedini su pristupi znatno proširili njeno značenje tako da je i ona postala difuzan pojam. S druge strane, inkluzija je vrlo rijetko bila predmet sociološkog bavljenja. Autor naglašava neke bitne razlike između integracije i inkluzije, polazeći od toga da je integracija modernistički, a inkluzija postmodernistički koncept. Isto tako, naznačene su mogućnosti inkluzije u određenim društvenim područjima. Autor zaključuje da se termini integracije i inkluzije često odnose na iste procese ili situacije. Međutim, inkluzija odražava humanistička stremljenja koja pretpostavljaju specifični civilizacijsko-vrijednosni kontekst.

Bojan DEKLEVA

KAJ Z NASILJEM?

Nasilje je po eni strani konkretan pojav, po drugi strani velikokrat mit in ideološko opravdilo za različne probleme, ali pa geslo, s katerim poimenujemo različne druge socialne, vzgojne, politične in druge probleme, da se nam ne bi bilo treba z njimi soočiti na bolj poglobljen način.

Da bi lahko z nasiljem uspešno ukvarjali, potrebujemo ustrezna izhodišča in predpostavke. V nadaljevanju je ponujenih deset trditev, ki zarisujejo enega od možnih takih izhodišč:

1. Zunanje nasilje je projekcija oz. eksternalizacija notranjega nasilja (konfliktov) v človeku.
2. Nasilje ima izrazne funkcije, kar pomeni, da služi kot medij sporočanja v situacijah, ko ni mogoče uporabljati drugih medijev.
3. Nasilje je posledica nasilja; ko sproža rezultate v smislu nadaljnjega nasilja, je krog sklenjen.
4. Nasilje mladih je vedno najprej nasilje odraslih.
5. Nasilje je praviloma povzročeno z mnogimi dejavniki hkrati. Za posameznika in za socialno okolje ima tudi kompleksne funkcije in posledice. V okolju povzroči

- učinke, ki velikokrat za psameznika delujejo kot ojačitve. Nasilje je skratka motivirano.
6. Nasilja ni mogoče zvajati na enostavne vzroke. Če to kdo dela, dela tako, ker je motiviran za to, da resnične kompleksne vzorce zakrije za poenostavljenimi (neresničnimi) razlagami.
 7. Nasilja, kot na videz nekontroliranega in brezumnega, v resnici pa kontroliranega, motiviranega in v socialnem svetu umeščenega sporočilnega vedenja, ni mogoče razumeti brez razumevanja njegovega socialnega konteksta.
 8. Nasilja, kot protisocialnega vedenja, ni mogoče razumeti brez razumevanja možnosti prosocialnega (oziroma izgube možnosti prosocialnega) vedenja.
 9. Za delo z nasiljem je potrebno pogledati v socialnem kontekstu lastno nasilje in nasilje drugega in razumeti, da gre za vedenje in doživljanje dveh ljudi v interakciji.
 10. Za delo z nasiljem je pomembnejše razvijati več možnosti prosocialnega vedenja kot pa predvsem odkrivati, omejevati ali drugače "obravnavati" nasilje.

Sonja ŽORGA

VLOGA SUPERVIZIJE PRI POKLICNEM IN OSEBNOSTNEM RAZVOJU STROKOVNEGA DELAVCA

Učeca se družba v kakršno prehajamo, predstavlja izziv za vse tiste, ki se zavedajo, da je učenje za osebnostni razvoj in uspešno poklicno kariero osrednja naloga, ki se vleče preko celotnega življenjskega obdobja. Megginson in Whitaker (1996) uvajata v zvezi s tem pojem samorazvoja. Razumeta ga kot pristop, ki upošteva, da imamo vsi velike potencialne za učenje in za spreminjanje tistega, kar delamo. Supervizijo lahko razumemo kot metodo samorazvoja, ki uspešno doprinese h kontinuiranemu poklicnemu in osebnostnemu razvoju strokovnih delavcev.

Strokovnjaki, ki se ukvarjajo s proučevanjem učenja pri odraslih ugotavljajo, da največ učenja v odraslosti poteka na osnovi življenjskih izkušenj in ne preko formalnega izobraževanja. Glede na to, da predstavlja delo pomemben delež v življenju odraslega človeka je razumljivo, da so prav delovne izkušnje tiste, ki po ugotovitvah nekaterih raziskav predstavljajo večji del materiala, iz katerega se v odraslosti učimo.

Učenje preko celotnega življenjskega obdobja predstavlja močan izziv tudi za integrativni razvoj posameznika. Osnovni pogoj za razvoj integriranih značilnosti strokovnega delavca pa je njegovo razumevanje, da se je potrebno spreminjati, da je potrebno transformirati notranji svet in iskati vedno nove možnosti za samorealizacijo na poklicnem področju.

Razvoj integriranih lastnosti in značilnosti posameznika ter proces priprave na poklic pravzaprav drug drugega pogojujeta, zato je lahko profesionalni razvoj v določenem življenjskem obdobju tako rezultat kot tudi sredstvo posameznikovega osebnostnega razvoja. V procesu supervizije strokovni delavec integrira tisto, kar dela, občuti in misli ter ustvarjalno povezuje svoje osebnostne značilnosti, teoretično znanje in praktične izkušnje v t. i. "profesionalni self". Supervizija mu omogoča, da se v profesionalnih situacijah odziva bolj uglašeno, da torej deluje skladno s svojimi

mislimi, občutki in željami, pri tem pa upoštevajo tudi strokovno doktrino in zahteve ter realne možnosti, ki jih nudi konkretna situacija.

Simpozij

Socialna pedagogika v šoli:

vprašanja integracije otrok s posebnimi potrebami

Vodi: Vinko Skalar

Sanja BREZNIČAR

OSNOVNA ŠOLA PRI MLADINSKEM DOMU JARŠE - MED INTEGRACIJO IN DIFERENCIACIJO

V prispevku želim opozoriti na past integracije vedenjsko problematičnih otrok v osnovni šoli, imeli pa boste tudi možnost spoznati model osnovne šole pri Mladinskem domu Jarše, ki ga definiramo nekje med integracijo in diferenciacijo. Kljub vseprisotni ideologiji integracije, ki je tudi že zapisana v šolskih zakonih, skušamo tukaj "ujeti" in "ustvarjati" tisti optimum življenjskih pogojev osnovnošolcev, ki jim bodo v danih družbenih, ekonomskih in socialnih okoliščinah in okoljih, v katerih živijo, omogočili ustrezno opremljenost za vstopanje v sistem pridobitve poklicne izobrazbe, pa četudi na minimalni zahtevnostni ravni. Ali z drugimi besedami: model "diferenciiranega" osnovnega šolanja in "integriranega" življenja ocenjujemo pri določenem delu populacije kot optimalen.

1. CITAT

Dr. Dušan Rutar v knjigi *Edina prava ljubezen je ljubezen do drugačnih* piše: ... "Ali ni že sam latinski koren *integer*, iz katerega izhaja beseda integracija, dovolj zgovoren; pomeni namreč neoskrunjen, neomadeževan, nepokvarjen, celo nepodkupljiv in brez strasti. Ideja je zatohla prav zaradi tega, ker domneva, da je družba cvetoča, deviška, nesebična in dehteča livada, v kateri je integracija potrebna zaradi nekaterih civilizacijskih nerodnosti, ki so se pripetile določenim skupinam ljudi... ". (Rutar, D. (1995), *Edina prava ljubezen je ljubezen do drugačnih*, Ljubljana, Vitrum, str. 15.)

2. ZAČARANI KROG

Stigma kot negativno določilo posameznika tako pri odraslih ljudeh, še posebej pa pri adolescentih, pri samodoživljanju in doživljanju sveta, torej na doživljajskem nivoju, povzroča stiske, bojzani, tudi motnje, ki se na vedenjskem nivoju odražajo na različne načine, lahko tudi na take, ki so moteči za okolico. Bolj kot je (socialni) sistem strukturiran in jasnejše ko ima cilje in poti za dosego le-teh, težje prenaša vedenje, ki moti. Stigma se v takih okoljih oz. v takih socialnih sistemih (in osnovna šola vsekakor sodi mednje) jača, s tem pa se jača tudi vedenje, ki dodatno otežuje doseganje ciljev tako posamezniku kot sistemu.

3. NIVO TOLERANCE

Na določeni, od sistema do sistema, od posameznika do posameznika in od interakcije med obema zelo subjektivni točki, posameznik in sistem skupaj ne moreta več

funkcionirati. Posameznik lahko odreagira z umikom, z nekakšno "samoizključitvijo", po drugi strani pa ga lahko izključi tudi sistem. Ko gre za osnovnošolce, ki po črki zakona morajo funkcionirati v sistemu osnovne šole, pa je to seveda nemogoče. Stanje je zato za oboje nevzdržno.

4. KOMPROMIS

Poleg vzgojnih ukrepov premestitve v drug oddelek, prešolanja na drugo osnovno šolo in namestitve v vzgojni zavod, v Ljubljani obstaja tudi možnost prešolanja osnovnošolca na višji stopnji na osnovno šolo pri Mladinskem domu Jarše, sicer pa biva v matični družini.

5. VČASIH JE ŽE TO DOVOLJ

Velikokrat je že samo prešolanje dovolj, da otrok v novem okolju, kjer se uči med sošolci z isto stigmo, kar pomeni, da je med vrstniki v šoli vsaj "črna ovca med črnimi", dovolj, da uspešno zaključi osnovnošolsko obveznost. V drugih primerih pa je prešolanje osnovni pogoj, da učenec v ustreznih (izjemno dobrih) pogojih ob domišljenih strokovnih pristopih, ki obsegajo tako tehnologijo poučevanja kot tudi uravnavanje socialne klime, poleg osnovnošolske izobrazbe pridobi še kaj "za življenje".

Tanja GRÜNFELD

SOCIALNI PEDAGOG V OSNOVNI ŠOLI

S prispevkom poskušam opozoriti na nekatere težave, s katerimi se srečuje socialni pedagog pri svojem delu v šolski praksi.

Socialni pedagog je nov profil strokovnega delavca v osnovni šoli, ki naj bi dopolnjeval delo dosedanje svetovalne službe. Z novimi metodami in načini dela naj bi prispeval k boljši integraciji posameznikov v razrede in svetoval učitelju pri vzpostavljanju kvalitetnejših odnosov v razredu.

Mateja HORVAT

ZASNOVA DELA SOCIALNEGA PEDAGOGA ZA USPEŠNEJŠO INTEGRACIJO OTROK Z MOTNJAMI VEDENJA IN OSEBNOSTI

V prispevku je obravnavan poskus opredelitve nekaterih najpogostejših ovir, ki onemogočajo uspešno integracijo otrok z motnjami vedenja in osebnosti. Pri tem izhajamo iz pogojev, ki jih imajo učitelji na razpolago pri delu z integriranimi otroci, temeljimo na stališčih ravnateljev, učiteljev, staršev in otrok redne osnovne šole do integracije otrok s posebnimi potrebami ter pričakovanih staršev integriranih otrok. Upoštevamo značilnosti otrok z motnjami vedenja in osebnosti, od tem pa se zavedamo subjektivnosti pri presojanju otrokovih dejanj.

Za uspešno integracijo poudarjamo zlasti vlogo zadostne osveščenosti posameznikov in širše družbe o integraciji, pomen pozitivnih stališč do integracije, pomen zagotavljanja ustreznih pogojev dela z integriranimi otroci ter premišljen strokovni pristop.

Oviram, ki onemogočajo uspešno integracijo se lahko izognemo le tako, da nanje računamo in se nanje tudi dobro pripravimo. Omenjeno pogojuje potrebo po premišljeni organiziranosti dela socialnega pedagoga ter vseh drugih, ki bodo delali z integriranimi otroci. Poudarjamo nujnost teamskega dela, interdisciplinarnega pristopa, individualizirano obravnavo vsakega posameznega otroka ter usmerjenost k uresničevanju razvojno kompenzacijskih, integrativnih in preventivnih nalog. Prav tako poudarjamo potrebo po premišljenem načrtovanju integracije, pri čemer je potrebno izhajati iz pogojev dela in stališč do integracije, doslednem izvajanju integracije v praksi in natančni evalvaciji rezultatov.

Veronika KOSELJ

SOCIALNI PEDAGOG V OSNOVNI ŠOLI: SODELOVANJE MED ŠOLO IN DRUŽINO

Družina in šola odločilno oblikujeta mladega človeka, zato je pomembno njuno medsebojno razmerje. Ob tem se je dobro vprašati, kako starši doživljajo šolo in kaj od nje pričakujejo, pa tudi, kako učitelji doživljajo starše in svojo vlogo v odnosu z njimi. Prispevek želi izpostaviti potrebnost prizadevanja socialnega pedagoga, da bi učiteljem pomagal k boljšemu razumevanju družine kot socialne strukture ter njihovem usposabljanju za kvalitetnejše in učinkovitejše sodelovanje s starši. Primera takšnega sodelovanja sta *šola za starše*, ki skuša pomagati k izboljšanju odnosov v družini ter kvalitete vzgojnih prizadevanj staršev, in *skupina staršev za samopomoč*, ki staršem nudi oporo na vzgojnih in izobraževalnih področjih, kjer se srečujejo s problemi.

Alenka KOVŠCA

VLOGA SOCIALNEGA PEDAGOGA V OSNOVNI ŠOLI

Vloga socialnega pedagoga v OŠ se v teoretičnem in praktičnem smislu šele oblikuje, saj so socialni pedagogi enakopravno vstopili v osnovnošolski prostor šele z novo zakonodajo. Do sedaj so bili povabljeni k sodelovanju bolj kot predstavniki zunanjih institucij in to praviloma šele takrat, ko so težave otrok ali družine presegle možnosti učinkovite pomoči znotraj šole.

V novejšem času imajo socialni pedagogi nekaj več možnosti delovanja pri blaženju posledic depriviligiranosti tudi v preventivnih oblikah dela, individualno ali v skupinah, kot zunanji sodelavci drugih institucij ali po novem tudi kot člano šolskega svetovalnega tima.

Pričujoči prispevek skuša nakazati nekatere možnosti dela socialnega pedagoga tudi v OŠ kot šolskega svetovalnega delavca. Večina predlaganih oblik dela je že preverjena tudi v praksi in so se pokazale kot učinkovite tako pri individualnem kot skupinskem delu z učenci, razredi, starši in učitelji. Za nekatere od predlaganih oblik dela pa bi bilo potrebno v OŠ zagotoviti še strokovne, materialne in prostorske pogoje.

Prispevek zajema:

- predlog tiste populacije v OŠ, ki naj bi ji bile namenjen socialno pedagoške intervencije;
- individualno delo z učenci na razredni in predmetni stopnji;
- delo s skupinami na razredni in predmetni stopnji;
- delo z razredom;
- delo s straši;
- sodelovanje z vodstvom šole;
- sodelovanje z učitelji;
- sodelovanje z zunanjimi ustanovami.

Marija LESJAK

ZAKAJ SE NAJ SOCIALNA PEDAGOGIKA UKVARJA TUDI Z UČITELJSKIM DELOM

Učiteljsko delo bistveno zamejijo tri dejstva.

Prvo dejstvo

Učitelji se ne zavedajo družbene vloge dela, ki ga opravljajo, s tem pa tudi ne svoje družbene vloge.

Nekritičnost v izvajanju vsakodnevnih praks in dokajšnje nepoznavanje principov strukturiranja družbe sta le dva vzroka zapsanega dejstva.

Drugo dejstvo

V šolskem polju je prisotna (lažna) profesionalizacija dela in vse bolj pereča intenzifikacija dela.

Slednjo učitelji še posebej čutijo ob zaključku šolskega leta. Sprejemanje novih vlog in nalog poteka od nekdanje zelo neopazno.

Oboje identiteto učiteljskega poklica določa bolj, kot si lahko (tudi učitelji) predstavljamo.

Tretje dejstvo

Večino zaposlenih med učitelji predstavljajo ženske.

Ženske so uveljavitev v tem poklicu v toku zgodovine želele same. Kaj je prinesla, lahko vidimo. Je možno najti kritični pristop k delu - tudi prav zaradi tega dejstva?

Našteli smo tri dejstva, ki so bistvena za opredelitev učiteljeve družbene vloge. Potreben je trening in izobraževanje učiteljev za njeno oziroma njihovo videnje. Tu vidimo vlogo socialne pedagogike.

Darka ROZMAN

SOCIALNI PEDAGOG NA OSNOVNI ŠOLI S PRILAGOJENIM PROGRAMOM - NUJNOST, KORIST ALI NESMISEL?

Na osnovno šolo s prilagojenim programom prihajajo otroci, ki zaradi motenj v razvoju ne morejo delati po programu redne osnovne šole. Običajno imajo več motenj hkrati. Poleg učnih težav so prisotne še razne fiziološke posebnosti in bolezni, pa senzorične in govorne motnje ter motnje v vedenju in čustvovanju. Veliko učencev prihaja iz družin, ki imajo nizek socialni in ekonomski status, izobrazba staršev pa je precej nižja od poprečja. Na to se vežeta tudi brezposelnost in nižji življenjski standard.

Večina otrok se vključuje na OŠ s PP po nekaj letih manj uspešnega dela na redni OŠ. Vsi imajo za seboj izkušnjo šolskega neuspeha. Imajo neadekvatno samopodobo, opazna je tudi slaba opremljenost s socialnimi veščinami. V tej skupini otrok že najdemo posebnosti v vedenju, ki so se sekundarno razvile ob prvotni motnji. Tako težave pri učenju niso več glavni problem pri delu v razredu, ampak je moteča spremljajoča vedenjska simptomatika.

Populacija otrok iz OŠ s PP potrebuje glede na našete značilnosti sistematično učenje vedenja za uspešnejše socialne interakcije. Treningi socialnih veščin so zanje pomembni prav tako kot branje in računanje, če ne še bolj. Prispevek opisuje nekatere značilnosti populacije teh otrok ter predstavlja vlogo socialnega pedagoga na OŠ s PP.

Vinko SKALAR

SOCIALNI PEDAGOG KOT ŠOLSKI SVETOVALNI DELAVEC PRI DELU Z OTROCI S POSEBNIMI POTREBAMI

Z uzakonjenjem integracije otrok s posebnimi potrebami v osnovno šolo se odpira svetovalnim delavcem obsežno novo področje delovanja.

Po evropskih standardih (tudi pri nas so strokovnjaki enakega mnenja) je približno 20% otrok s posebnimi potrebami. Največ je med njimi otrok z učnimi težavami, katere uvršča nov zakon o osnovni šoli tudi med otroke s posebnimi potrebami. Ti otroci večinoma ne bodo usmerjeni v programe s posebnim izvajanjem in v prilagojene programe, pač pa bo njihovim potrebam "šola prilagodila metode in oblike dela ter jim omogočila dopolnilni pouk in druge oblike individualne in skupinske pomoči" (čl. 12 Zakona o osnovni šoli).

Otroci z učnimi težavami so praviloma tudi vedenjsko težavni in socialno izključeni. Zato morajo biti programi pomoči zanje hkrati usmerjeni v dajanje učne pomoči, v korektivne programe odpravljanja vedenjskih motenj, kot tudi v programe socialnega vključevanja.

V vlogi koordinatorjev bodo svetovalni delavci, razen izvajanja navedenih programov, odgovorni tudi za evidentiranje in zagotavljanje pogojev v šoli za otroke s posebnimi potrebami, za vključevanje potrebnih strokovnjakov iz šole in izven šole, ki bodo morali sodelovati pri izvajanju individualnih programov za otroke s posebnimi potrebami, pa tudi za aktivno vlogo staršev.

Socialni pedagogi bodo v kompleksnem programu pomoči za otroke s posebnimi potrebami odgovorni predvsem za načrtovanje in izvajanje socialno integrativnih programov, pa tudi za druge sestavine individualnega programa, v kolikor bodo ti neposredno ali posredno povezani s problemi socialne integracije.

Nada ŠMIT

SOCIALNI PEDAGOG MED SVETOVALNIMI DELAVCI V OSNOVNI ŠOLI

Področje delovanja šolskih svetovalnih delavcev je zelo široko. Težko je razmejiti in uokviriti naloge različnih profilov svetovalnih delavcev tako, da bi se področja ne prekrivala ali celo izključevala. V novem zakonu, ki ureja področje organizacije in financiranja vzgojno izobraževalnih zavodov (ZOFVI) so šolski svetovalni delavci

deklarirani kot tisti strokovni delavci šole, ki so izvajalci dejavnosti vzgoje in izobraževanja. ZOFVI v 67. členu posebej opredeljuje svetovalno službo in kot novost navaja vključitev socialnega pedagoga v delo svetovalne službe. Tako delo svetovalne službe opravljajo svetovalni delavci, ki so socialni delavci, pedagogi, psihologi, socialni pedagogi in defektologi. Vsi svetovalni delavci so pri svojem delu strokovno avtonomni (92. členn ZOFVI).

V slovenskih osnovnih in srednjih šolah je danes zaposlenih 800 svetovalnih delavcev. V zadnjih letih se v šolah zaposljujejo tudi socialni pedagogi in defektologi, zato je potrebno njihovo poslanstvo in mesto v šolski svetovalni službi še opredeliti.

Sodelovanje šolskega svetovalnega delavca je pri oblikovanju vizije in pri načrtovanju dela šole bistven pogoj za kvalitetno strokovno delo, ustvarjalno sodelovanje z vsemi drugimi člani šole in odgovorno za rezultate skupnega dela.

Če postavimo trditev, da je bistvo šole učenje, in če učenje razumemo kot proces, ki je odvisen od številnih variabel, ki se nahajajo v učencu, učitelju in socialno-kulturnem okolju, je jasno, da tudi šolsko svetovalno delo, ki podpira ta proces, ni dejavnost, ki bi jo usmerjali s sistemom navodil, pravil, nadzorom in kontrolo, ampak s profesionalno avtonomijo delavca.

Zelo pomembno je, da je svetovalni delavec v šoli profesionalno avtonomen, kot mu to določa zakon. To pa je mogoče le takrat, če je šola pojmovana kot skupnost in ne kot organizacija, temelječa na sistemu pravil in navodil. Za skupnost je pomembnejše, v kaj člani verjamejo, pomembne so njihove vrednote, pričakovanja...

Prispevek obravnava doktrine socialne pedagogike, profil, področja, funkcije in strateško metodične usmeritve dela socialnega pedagoga v šoli, vse to pa na koncu postavi v kritično luč razkoraka med teorijo in prakso naših šol.

Simpozij

Oblike, projekti in metode preventivnega dela

Vodi: Ivo Škoflek

Roberta BRUSIĆ

PREVENCIJA POREMAČAJA U PONAŠANJU - POVEZANOST SAMOPROCJENE RODITELJA O KOMPETENTNOSTI ZA RODITELJSKU ULOGU I RODITELJSKIH ODGOJNIH STILOVA

Znanstveni projekt "Integralna metoda u radu s predšolskom djecom i njihovim roditeljima" usmerjen je na primjenu metoda rada i aktivnosti s djecom u predšolskim ustanovama koje će jačati socioemocionalni razvoj djeteta, te podizanje kompetentnosti kod roditelja i odgajatelja u cilju preveniranja poremećaja u ponašanju kod djece. Ovaj se projekt provodio u razdoblju od 1992 do 1995 godine u devet predšolskih ustanova (osam u Zagrebu i jedna v Rijeci), a osmilili su ga stručnjaci s Fakulteta za defektologiju kao program primarne prevencije i kao dio redovnog programa.

Cilj ovog rada je da se kanoničkom korelacijskom analizom utvrdi veza između dva prostora: roditeljskih odgojnih stilova i roditeljske procjene o kompetentnosti za roditeljsku ulogu i to na početku provođenja eksperimenta s željom da se utvrdi koliko su roditelji kompetentni za roditeljsku ulogu te koje odgojne metode primjenjuju u postupanju s djetetom. Uzorak čini 343 roditelja oba spola.

Irena DVORŠEK

PROSTOVOLJNO PSIHOSOCIALNO DELO MLADIH PRI CENTRU ZA SOCIALNO DELO KRŠKO

Projekt izvaja Center za socialno delo Krško že od leta 1989. V projekt je vključenih 27 prostovoljcev, to so dijaki (10), študentje (15), mlajši zaposleni (1) in nezaposlena oseba(1). Projekt zajema 4 vsebinske sklope:

I. INDIVIDUALNO DELO PROSTOVOLJCEV

V sklop individualnega dela sodi nudenje učne in osebne pomoči otrokom, predvsem iz nižjih razredov OŠ, ki imajo učne, specifične učne ali psihosocialne težave in so ogroženi v svojem razvoju zaradi neugodne družinske situacije. Prostovoljci se z otroki srečujejo najmanj enkrat tedensko na domu otroka ali prostovoljca. Druženje z ostarelimi in invalidnimi v Domu upokojencev v Krškem se nanaša na druženje, sproščen pogovor nudenje moralne podpore ob doživljanju zdravstvenih težav in drugih psihosocialnih stisk povezanih s starostjo in invalidnostjo. Tudi ta srečanja se odvijajo povprečno 1 krat tedensko.

II. SKUPINSKO DELO PROSTOVOLJCEV IN VODIJ PROJEKTA

Se nanaša na izvajanje skupinskega dela s 13, 14 letnimi osnovnošolskimi otroki v okviru projekta Mladinske delavnice. Skupinsko delo, ki ga izvajata strokovni delavki centra, pa zajema delo s prostovoljci. Sestanki s prostovoljci se odvijajo na 14 dni v prostorih centra v popoldanskem času po dve uri.

Vsebinsko so srečanja razdeljena na tri področja:

1. Usposabljanje prostovoljcev za delo z otroki, ostarelimi, invalidnimi.
2. Analiza individualnega dela prostovoljcev, razreševanje težav pri njihovem delu in dajanju napotkov za boljše delo.
3. Delo s prostovoljci na sebi, kjer ti dobivajo določene vsebine in izkušnje predvsem zase in ob vsem tem tudi zorijo in osebnostno rastejo.

V okviru projekta je veliko časa in dela posvečenega ravno prostovoljcem, zato poleg sestankov organiziramo zanje strokovne ekskurzije, skupaj z njihovimi varovanci piknik ter sedaj že četrto leto poletni tabor.

III. SKUPNOSTNO DELO

V sklop skupnostnega dela v okviru projekta sodi teamsko delo vodij projekta, ki sodelujeta s sodelavkami, direktorico centra, starši otrok, svetovalnimi delavkami osnovnih šol, doma upokojeincev in z drugimi institucijami.

IV. EVALVACIJA PROJEKTA

Izvajanje projekta spremljamo in analiziramo vsako leto posebej ter ugotavljamo učinke prostovoljnega dela skozi evalvacijo.

Na koncu naj omenim financiranje projekta. Projekt ne sodi v redno dejavnost centra za socialno delo, zato moramo finančna sredstva iskati drugje. Občina Krško zagotavlja sredstva za povračilo materialnih sredstev, ki jih imajo prostovoljci s svojim delom. Za financiranje ostalih aktivnosti v projektu pa se prijavljamo na javne razpise.

Pavla KLINAR in Zora KOS

SVETOVALNICA ZA MLADE IN NJIHOVE STARŠE V OBČINI JESENICE

Iz različnih virov se ve, da:

- del otrok svojih težav in stisk ne zaupa ne učiteljem in ne staršem
- del staršev je pri določenih vzgojnih problemih zbeganih in negotovih
- so v delu družin zaradi dolgotrajnejših nesporazumov normalne komunikacije med zakoncema
- in med otroki hudo motene ali celo prekinjene.

Na Jesenicah je bilo že dlje časa v različnih oblikah zaznati potrebo po instituciji, ki bi blažila navedene probleme. Pobuda in podpora za ustanovitev svetovalnice je prišla s strani šolskih svetovalnih delavcev, ki se zavedamo, da se mnogih stisk ne da reševati v povezavi s šolo.

Odkar svetovalnica deluje, so jo najpogosteje obiskali otroci, katerih težave so nastale zaradi:

- razmer v družini,
- odnosov s sovrstniki,
- neustrezne samopodobe,

- problemov povezanih s šolo.

Stiske teh otrok se kažejo kot:

- nemirno vedenje,
- nezainteresiranost in osamljenost,
- izrazite oblike agresivnosti,
- psihosomatske motnje.

Za delo svetovalnice je pomembno, da svetovalec prepozna razvojno normalne stiske in jih loči od dolgotrajnejših in globljih stisk, ki vodijo v moteče ali celo bolezensko vedenje. Pomembno je tudi, da se v družbenem okolju ustvari vzdušje in vedenje, da obisk v svetovalnici ni nič posebnega, ni priznanje nemoči in kapitulacije pred vzgojo, temveč le oblika razjasnjevanja težav.

Marija PEPELNAK-ARNERIĆ in Niko ARNERIĆ

NEKATERI VIDIKI TABOROV IN VIKENDOV, KI JIH ORGANIZIRAMO PROSTOVOLJCI ZA OTROKE IN MLADOSTNIKE Z VEDENJSKIMI TEŽAVAMI

Poletni tabor se je v zadnjih letih izkazal za zelo ustrezno obliko preživljanja dela počitnic mladostnikov, kjer spoznajo izven institucionalno življenje, se učijo ustreznega vedenja, pridobivajo pozitivne izkušnje v medčloveških odnosih, se učijo ustreznega komuniciranja in doživljajo lepoto narave, kulturno - umetniške dobrine in se učijo kreativnega preživljanja prostega časa.

Ker večina mladostnikov, za katere tabor organiziramo, izhaja iz socialno šibkih družin, jim le te stroškov udeležbe ne morejo kriti, vzgojni in prevzgojni domovi pa imajo omejena sredstva za takšne namene, zato se moramo ob izvedbi tabora spopadati tudi s financami predvsem z iskanjem sponzorjev, kar daje našemu delu še drugačne izzive.

Program tabora običajno sestavimo iz dveh delov; prva dva dni je pohodništvo in dejavnosti med potjo (opazovanje živali, spoznavanje rastlin, medsebojno spoznavanje udeležencev, doživljanje narave), ostali dnevi bodo razdeljeni po temah: Urejanje tabora, obvezni in vedno dobro sprejeti indijanski dan, orientacija v naravi, teme iz vsakdanjega življenja, zabavni ali kulturni večeri, povezanimi s temo dneva, socialne igre, igre z žogo in individualni pogovori z voditelji.

Na splošno pa tabori in vikendi omogočajo mladostnikom z motnjami vedenja in osebnosti vključevanje v skupine ostale mladostniške populacije, motivacijo za oblikovanje lastne osebnosti, pomaga mladostnikom pri kreativnem preživljanju prostega časa, pomaga mladostnikom in starejšim pri iskanju učinkovitih načinov reševanja osebnostnih težav in vzpodbuja, omogoča in razvija prostovoljno delo

Emica TOPLAK

PROGRAM SOCIALNO UČENJE, UČNA POMOČ

OPIS PROGRAMA:

1.1. SESTAVA IN DELOVANJE SKUPINE, KI JI JE NAMENJEN PROGRAM

Program "socialno učenje in učna pomoč otrokom in mladostnikov s težavami v odraščanju" vključuje tisto skupino otrok oziroma mladostnikov, kjer je prisotna izrazita nemotivacija za šolsko delo, agresivnost, nepredvidljivo vedenje, manjša kazniva dejanja ali tendenca kriminalu. Z navedenimi programi jim skušamo dajati oporo pri spoznavanju samega sebe ter pri prepoznavanju lastnih težav, istočasno pa jim nuditi pomoč pri reševanju le teh. Navedene cilje skušamo doseči preko socialnega učenja otrok in mladostnikov, nudenja učne pomoči (saj izboljšanje učnega uspeha v veliki meri doprinese k izboljšanju samopodobe otroka) ter preko navajanja in kreativni izrabi prostega časa.

Otroci oziroma mladostniki obiskujejo skupino vsak delovni dan med 13. in 17. uro. Kronološka starost skupine se bilje med 10. in 18. letom. Delujeta dve skupini in sicer osnovnošolska skupina, ki šteje 10 otrok (5 fantov in 5 deklic) ter srednješolska skupina, katero obiskuje 8 fantov.

Čas med 13. in 15. uro je namenjen sprejemu otrok ter usmerjanju v aktivnosti preko strukturiranja časa, kar pomeni takšno razporeditev učnih, sprostitev interesnih in drugih aktivnosti, ki otroka kljub temu zadovoljujejo. Istočasno mu navedene oblike dela odpirajo nove vidike kreativne izrabe prostega časa saj so usmerjene v konstruktivno aktivnost in razvijanje zdravih interesov.

Čas med 15. in 17. uro je namenjen izključno šolskemu delu. Otroci so v tem času razdeljeni v manjše skupine, ki štejejo povprečno 5 otrok. Z njimi dela en vzgojitelj, ki jim nudi tudi inštrukcije iz posameznih predmetov.

Vsak teden so za obe skupini organizirani evalvacijski sestanki, tedensko pa z obema skupinama izvajamo interakcijske vaje.

Poleg rednih oblik dela vsaka dva meseca še posebne aktivnosti. V tem šolskem letu smo si ogledali več kulturnih in zabavnih prireditev, spoznavali smo zgodovino Maribora, izvedli smo naravoslovni dan, teden aktivnosti proti kajenju, čiščenje okolja, dva krajša pohoda, kostanjev piknik za otroke in starše.

DELO S STARŠI OTROK, KI SO VKLJUČENI V PROGRAM

Ker izhajamo iz predpostavke, da ne potrebujejo samo otroci staršev za svojo osebno rast in razvoj, temveč je ta potreba vzajemna, dajemo programu velik pomen delu s starši. Poleg rednih mesečnih roditeljskih sestankov, ki so povezani z različnimi predavanji o aktualnih temah smo uspeli aktivirati tudi skupino za starše, ki deluje po principu skupine za samopomoč. Skupina poteka vsakih štirinajst dni po dve uri.

V primeru, da se pri otroku oziroma mladostniku pojavijo posebna negativna nastopanja v vedenju, upad učne motivacije, opazne posebnosti v vedenju,

nepojasnjena odsotnost, večje kršitve pravil v skupini, pa tudi ko otrok ne dosega predhodno zastavljenih individualnih ciljev, tedaj pristopimo k individualni obravnavi primera.

SODELOVANJE S ŠOLAMI

Program zajema redno sodelovanje s šolami. Vsak matični vzgojitelj posameznega otroka oziroma mladostnika obiskuje šolo vsakih štirinajst dni. Težnja je, sodelovati s šolsko svetovalno službo in učiteljskim zborom ter doseči povezovanje na relaciji otrok-starš-šola in mi.

DRUGE OBLIKE SODELOVANJA

V programu sodelujemo tudi z drugimi institucijami, ki so otroka napotile v program (npr.: z oddelkom za pedopsihatrijo ZD Maribor), ter s strokovnimi delavci tukajšnjega CSD.

IZOBRAŽEVANJE IN SUPERVIZIJA

Vsi izvajalci programa se udeležujemo možnih seminarjev ali predavanj, redno pa poteka tudi supervizijska skupina, ki jo vodi mag. JANEZ VIDMAR. Supervizija poteka v okviru refleksij in evalvacij delovanja skupine.

Anita VIRANT TKALEC

POMOČ OTROKOM IN MLADOSTNIKOM S TEŽAVAMI V ODRAŠČANJU

Ideja za projekt je prišla konkretnih potreb obravnave nekaterih vedenjsko motenih otrok. Ustalenie metode dela niso zadostovale, pojavila se je potreba po poglobljenih obravnavah otroka in celotne družine in skupinskem delu. Tako smo leta 1992 zasnovali ta projekt in ga tudi že začeli izvajati. Za supervizijo smo se dogovorili z dr. Alenko Kobolt iz Pedagoške fakultete, za supervizijo za evalvacijo pa z dr. Blažem Mescem iz VŠSD iz Ljubljane. Projekt smo prijaviли na Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, ki nam ga je tudi potrdilo.

VSEBINA IN NEPOSREDNO IZVAJANJE PROJEKTA

Vsebina projekta je razdeljena na tri sklope:

1. preventivni del

Naravoslovni dnevi za višje razrede Osnovnih šol v Občini Krško. Teme, ki jih izbiramo so aktualne in sprejemljive za odraščajoče obdobje. Zadovoljujejo potrebe ter prispevajo k večji kvaliteti življenja (odnosi med spoloma, ljubezen, družina, odnosi med starši in otroci, zasvojenosti...).

2. preventivno - kurativni del

a) poglobljena individualna obravnava vedenjsko motenih otrok in mladostnikov.

Obravnava je v smislu dela z otrokom in njegovo družino. poteka na domu najmanj 1x na teden. Cilj takega dela je usmerjanje njihovega življenja in funkcioniranja v pozitivno, socialno sprejemljivo smer, z namenom, da se ublažijo odkloni, ki že obstajajo in se s tem preprečijo še večji. V tem letu smo imeli v takšni obravnavi tudi do 13 družin.

b) delo s skupinami otrok

Pobuda za skupinsko delo je prišla na prvem supervizijskem srečanju s strani dr. Alenke Kobolt. S skupinami smo začeli leta 1992. Pred začetkom smo organizirali sestanke s starši, kjer smo jim predstavili namen našega dela. Otroci so se v skupine

vključevali prostovoljno (na šole smo dali plakate), nekatere pa so motivirali na šoli (tiste, ki so kazali vedenjske težave). Tako so bile skupine sestavljene iz otrok v vedenjskimi težavami in zdravega jedra (v skupini je bilo od 10 do 16 otrok). Začeli smo s tremi skupinami. Delali smo na osnovi socialnih iger, pogovorov, aktualnih tem. V skupini sva bili po dve moderatorki, srečevali smo se enkrat na teden, popoldan po uro in pol.

Skupini smo rekli igralno-terapevtska skupina.

c) supervizija

Supervizija je bila spočetka enkrat na mesec po tri ure pod vodstvom dr. Alenke Kobolt. Bila je kot didaktična in suportivna metoda za vse strokovne delavce, ki so bili vključeni v projekt. Program supevizije je bil sestavljen: refleksija na supervizijska srečanja, razprave; predstavitev in obravnava individualnih primerov; obravnava skupinskega dela; suport članom projektnege teama.

Imeli smo tudi redne delovne sestanke. Vsako leto smo pisali evalvacijo našega dela.

Simpozij

Doživljajska pedagogika

Vodi: Mitja Krajčan

Ivan IVANUŠA

PLANINA IN KRAŠKI SVET OKROG NJE²

Doživljajskopedagoški-ekološko raziskovalni tabor "Planina in kraški svet okoli nje" smo organizirali z željo, da bi omogočili mladim, ki živijo v drugačnem prirodnem okolju kot je naše, spoznati kraški svet in njegove lepote v živo, našim otrokom in mladostnikom pa omogočili intenzivno druženje z vrstniki iz nezavodskega okolja.

Zavedamo se namreč, da je "učenje" "tu in sedaj" v obliki tabora najprimernejša oblika spoznavanja in sprejemanja "novih znanj". Poleg tega pa se mladi v takem aktivnem načinu druženja bogatijo tudi na področju psihosocialnih kontaktov.

Naš projekt, ki je združil 25 otrok in mladostnikov in njihovih mentorjev iz različnih delov Slovenije in tudi zamejstva, je združeval elemente doživljajske pedagogike in intelektualnega dela v taki obliki, ki daje optimalne rezultate.

Mladi so bili razdeljeni v raziskovalne skupine, ki so jih strokovno vodili strokovnjaki Inštituta za kras pri SAZU iz Postojne in izkušeni jamarji, ki so svoje bogato znanje in izkušnje zelo uspešno posredovali otrokom različnim predznanjem in sposobnostmi.

² Prispevek je predstavljen tudi v spremljevalnem programu kongresa.

Skupine so imele različne raziskovalne naloge. Izvajali so različne meritve pretoka voda in ugotavljali stopnje onesnaženosti le-teh, merili in risali profile Planinske jame, merili in ugotavljali temperaturne razlike v različnih jamah oziromah različnih nivojih teh jam in se spoznavali s specifičnimi znanji iz področij ekologije, speleologije, geografije, botanike, etnologije itd.

Zaradi specifične organizacije dela in življenja mladih in njihovih mentorjev v zavodu v Planini ob naših učencih, so si udeleženci tabora pridobivali tudi pomembna psihosocialna izkustva.

Mitja KRAJNČAN

DOŽIVLJAJSKA PEDAGOGIKA - MODA, METODA ALI ŠE KAJ VEČ

Doživljajska pedagogika skozi pedagoške velikane (Kurt Hahn, Pestalozzi, Makarenko, Niel, Montessori, Don Bosco, Frankl, Dewey).

Metoda doživljajske pedagogike - pojem in teorija. Načela doživljajske pedagogike (celostnost, naravnost k delovanju, naravnost k skupini, soodločanje in sooblikovanje, nove možnosti odnosov, naravnost na potrebe mladih, naravnost k naravi, drugačnost vsakdana). Pedagoški cilji v doživljajski pedagogiki (cilji na osebem področju, cilji na socialnem področju, cilji na motoričnem področju, cilji na kognitivnem področju).

Doživljajsko pedagoški mediji. Doživljajsko pedagoški učinki: (naravošportne dejavnosti, skupinsko dinamične dejavnosti, emocionalno doživljajske dejavnosti; doživljajska pedagogika skozi različne medije (potovalni, statični projekti). Doživljajska pedagogika in vzgojni zavod (meje in možnosti doživljajske pedagogike).

Ivo PURIČ in Konrad ZAJC

MURA NAS POVEZUJE - PROJEKT DOŽIVLJAJSKE PEDAGOGIKE

Doživljajska pedagogika je v Sloveniji relativno mlada in še ne dovolj afirmirana pedagoška veja. Dr. Ziegenspeck J., profesor na univerzi v Luneburgu je veliko svojega teoretičnega znanja in praktičnih izkušenj prenesel k nam. Načelo integracije in načelo normalizacije, ki sta ključni v delu z otroki in mladostniki v našem domu, sta nama bili vodilo za organizacijo in izvedbo projektov, ki se izvajajo izven doma. Eden zahtevnejših je vsekakor bil mednarodni projekt "Mura nas povezuje", katerega začetki izhajajo iz leta 1994. Midva sva naše otroke in mladostnike na tem projektu spremljala dvakrat, leta 1995 in 1996.

Obakrat se je na izvedbo projekta bilo potrebno pošteno pripraviti. Vsi spremljevalci smo se morali večkrat sestati in se dogovoriti vse potrebno: o nabavi čolnov in opremi zanj, o poteku projekta, o dejavnostih na projektu, o prehrani in drugem. Za naju je bilo najbolj pomembno to, da izbereva "prave" otroke. Nisva želela izbrati, po

nekaterih kriterijih, najslabše, saj nisva smela preveč tvegati. Vedela sva, da bodo na preizkusu nove socialne in življenjske sposobnosti majhne skupine in še veliko drugih stvari, ki se bodo na majhnem socialnem področju (čoln) pokazale tako ali drugače. Zato sva prvo leto izbrala starejše mladostnike, samostojnejše, zrelejše, z večjim čutom za odgovornost. Drugo leto, ko sva tudi sama že imela izkušnje, nisva več imela iste kriterije pri izboru. Osnovni namen izbora nama je bil, da se izbrani z življenjem v naravi in z njo naučijo odzivati na nove situacije, prevzemati odgovornost in se krepiti.

Simpozij

Raznolikosti

Vodi: Gorazd Meško

Anny BRUSIĆ

TRENING ZA RODITELJE - PROCJENA RODITELJSKE KOMPETENCIJE I RODITELJSKIH ODGOJNIH METODA KAO PRILOG PREVENCIJI POREMEĆAJA U PONAŠANJU

Program primarne prevencije je onaj koji je namijenjen redovnoj, a ne samo rizičnoj populaciji. Takav je znanstveni projekt Integralna metoda u radu s predškolskom djecom, njihovim roditeljima i odgajateljima. Tak projekt usmerjen je na primjenu onih metoda rada i aktivnosti s djecom u predškolskim ustanovama, njihovim roditeljima i odgajateljima, koje služe prevenciji poremećaja u ponašanju kod djece. Ovaj se projekt provodio na Fakulteti za defektologiju u razdobju od 1992 do 1995 godine.

Cilj ovog rada je da utvrdi djelotvornost navedene metode u radu s roditeljima eksperimentalne grupe predškolske djece i to na način da se očekuje pozitivna promjena u izboru roditeljskih odgojnih stilova te veća kompetentnost roditelja nakon provođenja Inegralne metode. Procjena roditeljskih odgojnih stilova i njihova kompetentnost bit će uspoređena s kontrolnom grupom roditelja.

Lili JAZBEC

PREVENTIVNI PROGRAM ZA PREPREČEVANJE ODVISNOSTI MED SEDMO IN OSMOŠOLCI OSNOVNIH ŠOL V OBČINI DOMŽALE

Zasnove projekta segajo že v leto 1995/96, saj smo v tem obdobju izobraževali prostovoljce in pridobivali denarna sredstva. Projekt je oživel v minulem šolskem letu. Glede na odziv pri učencih, starših, učiteljih-razrednikih in vodstvih šol z izvajanjem nadaljujemo tudi v letu 1997/98.

Projekt je zastavljen nivojsko, kar pomeni izobraževanje prostovoljcev, učiteljev in neposrednem bivanju med učenci v obsegu šestih ur. V praksi je to pomenilo delo v delavnicah dvakrat po dve uri, zadnji dve uri pa sta bili namenjeni srečanju učencev, staršev in učiteljev.

Izvedeno je bilo kar dvestošestnajst ur neposrednega dela skupaj z učenci, kar dve skupini učiteljev (50 udeležencev) pa sta se udeležili štiriindvajsteurnega seminarja v organizaciji MRSŠŠ.

Cilji projekta so: preventiva namesto rehabilitacije, spoznavanje samega sebe, večanje občutljivosti za probleme in dogajanja, oblikovanje stališč o drogah.

Gorazd MEŠKO

POLICIJSKA KULTURA IN MOŽNOST ZA PROUČEVANJE POKLICNE KULTURE NEKATERIH DELOV SOCIALNO PEDAGOŠKE POKLICNE SKUPINE

V prispevku z omenjenim naslovom bomo predstavili osnovne značilnosti policijske kulture, ki so pogojene s t.i. delovno osebnostjo, nepredvidljivo nevarnostjo pri delu in pritiski po delovni storilnosti oz. učinkovitosti. V okviru tega bomo predstavili tudi značilnosti "klasičnega" poteka policijske kariere, ki se prične z občutkom za poslanstvo, nadaljuje z akcijo, ki se sprevrže v cinizem in v končni rezultat pesimizem. Osebnostne značilnosti policistov, predstavljene v številnih virih, niso zanemarljive, saj jih predstavljajo kot osebe z notranjo motivacijo za boj proti kriminaliteti. Prvi konflikti nastanejo tedaj, ko se mladi policisti željni "spopada" s kriminalci srečajo z realnostjo in ugotovijo, da je policijski poklic predvsem nekaj drugega kot le boj s kriminalom (analize kažejo, da policija nameni le do 30% časa za ukvarjanje s kriminaliteto, drugo so največkrat različne uslužnostne dejavnosti). Pomemben dejavnik, ki močno določa policijsko kulturo je družbena izolacija in močna solidarnost "med družbeno izključenimi". Pogosto se pri proučevanju te problematike srečamo s pojmi kot so konzervativizem, mačizem, rasni predsodki in pragmatizem. Ob ne preveč optimistični predstavi o policistih in njihovi poklicni kulturi moramo poudariti, da v policiji obstajajo razlike v poklicni in organizacijski kulturi, pri čemer mislimo na delitev policistov na različne funkcije, hierarhijo, ipd. Pomembno za policijo in tudi za javnost so dejavniki, ki vplivajo na upodabljanje policije. Sem štejemo probleme v zvezi z mistifikacijo policijskega poklica, fiktivnih podob policije in policistov, vlogo javnih medijev v prikazovanju in predstavljanju kriminalitete in učinkovitosti policije in s tem občutki ogroženosti državljanov pred kriminaliteto.

Podobno lahko proučujemo tudi nekatere dele socialnopedagoške poklicne skupine. Odgovore na enaka vprašanja lahko iščemo tudi za socialne pedagoge, kot se raziskovalci policije sprašujejo in iščejo odgovore o policiji in policistih. Nekatera aktualna vprašanja so: Kdo so policisti?, Kako policiste oblikuje izobraževanje in usposabljanje?, Kako policisti mislijo? Ali se izvajanje policijskega dela razlikuje od določil zakonov?, Ali so policisti pri svojem delu pošteni (pravični)?, Kdo in kako policiste vodi in nadzira?, Kako je policija prišla v sedanji položaj?. Ob iskanju

odgovorov na podobna vprašanja bomo poskusili ugotoviti nekatere od značilnosti socialnopedagoške poklicne skupine.

Dejana TASIĆ, Vladimira ŽAKMAN-BAN in Aleksandar BUDANOVAC

KRIMINOLOŠKA OBILJEŽJA I TIJEK ZAVODSKOG TRETMANA MALOLJETNIH DELINKVENATA S OBZIROM NA NJIHOV SPOL

U ovom se radu prezentiraju i rasčlanjuju rezultati dosadašnjih znanstvenih spoznaja o nekim kriminološkim obilježjima i tijeku zavodskog tretmana maloljetnih delinkvenata muškog i ženskog spola. Osim toga, autori su proveli empirijsko istraživanje na području Republike Hrvatske na populaciji maloljetnih delinkvenata prema kojima se provodila odgojna mjera upućivanja u zavod za preodgoj.

Rezultati istraživanja su ukazali da postoje razlike između dobi u vrijeme izvršenja prvog kaznenog djela, učestalosti kriminalne aktivnosti i povratništva između sankcioniranih maloljetnika na štetu osoba muškog spola. Istodobno se pokazalo da je tijekom zavodskog tretmana maloljetnica povoljniji, odnosno da su one prilagođenije i integriranije u tretmansko okruženje zavoda za preodgoj maloljetnika. Očito je da bi diferencijacija tretmana, u obliku različitih tretmanskih programa, trebala biti prilagođena specifičnim značajkama i potrebama muških i ženskih delinkvenata.

Simpozij

Supervizija 1

Vodi: Sonja Žorga

Bojan BOGATAJ

SUPERVIZIJA V VZGOJNIH ZAVODIH IN STANOVANJSKIH SKUPINAH

V prispevku predstavljam ugotovitve diplomske naloge. Za diplomsko delo sem si izbral supervizijo in ugotavljanje njenega mesta v slovenskih vzgojnih zavodih in stanovanjskih skupinah. Po dolgem premoru, ki sega vse od Logaškega eksperimenta, ko se v enem od zavodov prvič pojavi supervizija pri nas, pa zadnja leta supervizija v slovenskem prostoru ponovno dobiva svoje mesto. Nekako do leta 1995 se namreč skoraj v vseh zavodih in stanovanjskih skupinah uvede supervizija, ki je bila tega leta tudi uradno podprta in financirana s strani Ministrstva za šolstvo in šport Republike Slovenije.

Supervizija se torej kot metoda v zadnjem desetletju pojavlja tudi na področju šolstva. V zdravstvu in socialnem varstvu pa je poznana že precej časa. Beseda supervizija v direktnem prevodu pomeni nadgledovanje, kar se na nek način lahko prevaja tudi kot

nadzorovanje. Vendar pa nadzorovanje nikakor ni njen namen. Nadzorovanje se v odnosnem pomenu sliši vse prej kot pomoč, zato ob nepravilnem tolmačenju te besede pogosto prihaja do odporov. Prav je, da si metodo поблиže ogledamo in spoznamo, da je to metoda za nas, strokovne delavce, ki bomo seveda s pomočjo supervizije lažje delali in živeli z otroki in mladostniki s posebnimi potrebami, s katerimi vsakodnevno delamo!

Supervizija je metoda učenja za strokovno in osebno rast delavcev v poklicih pomoči; je neposreden odnos med supervizorjem in supervizantom ob posrednem sodelovanju stranke, na katero se problem nanaša. Usmerjena je v poglobljanje in širjenje znanj za kvaliteto in bolj avtonomno delo ter povezovanje strokovnih delavcev pri učno-vzgojnem delu, ki se neprenehoma in intenzivno vključujejo v interakcijo med strokovnjakom in otrokom/mladostnikom, ki takšno pomoč potrebuje.

Supervizija mi ni tuja, saj sem od leta 1981 svetovalec v telefonski službi Klic v duševni stiski in vsa ta leta tudi pod supervizijo. Poleg tega pa sem se v jeseni leta 1992 vključil v supervizijsko skupino pod vodstvom dr. Sonje Žorga, kjer smo delali od leta 1994 do leta 1996. Prvo leto je bilo namenjeno superviziji ob učenju moderatorstva, drugo leto je bilo namenjeno didaktični superviziji in tretje metasuperviziji.

Dve leti kasneje, natanko v šolskem letu 1994/95, sem v VIZ Frana Milčinskega v Smedniku, kjer sem zaposlen, pričel voditi supervizijo z majhno skupino vzgojiteljev in učiteljev, ki so se za to obliko dela odločili prostovoljno. Omenjeno supervizijsko skupino letos vodim tako že tretje leto, zato sem si pri tem delu nabral kar nekaj vtisov in praktičnih izkušenj.

Supervizija je kljub davnim začetkom, vsaj zavodskem prostoru, nova oblika dela, za katero pa velja, da zaradi preslabe predstavitve in poznavanja le-te, še ni dobila tistega mesta, ki naj bi ga v poklicih pomoči imela. S Svojim diplomskim delom želim strokovnim dlavcem, ki delajo v zavodih in stanovanjskih skupinah, predstaviti supervizijo kot obliko pomoči pri njihovem delu, hkrati pa v empiričnem delu preko evalvacije ankete, ki so jo izpolnjevali strokovni delavci v vzgojnih zavodih in stanovanjskih skupinah, želim ugotoviti, kakšno mesto ima supervizija v naših zavodih ter stanovanjskih skupinah in kakšna je njena bodočnost.

Franc JEREBIC

SUPERVIZIJA V STANOVANJSKIH SKUPINAH

V pedagoških poklicih, katerih cilj je pomoč otroku, mladostniku, sočloveku, kjer je odnos bistvena sestavina strokovnega procesa, je supervizija še kako pomembna. Strokovnjaku - pedagogu je supervizija lahko spodbuda za učenje o tem, kako ravnati v profesionalnem odnosu in pri spoznavanju samega sebe, opora ali suport pri reševanju obremenitev ob odgovornem strokovnem delu, usmerjanje pri profesionalnem ravnanju s strani supervizorja in še kaj. Dr. Skalar pravi, da pri delu v stanovanjskih skupinah, ker mora strokovni tim opravljati svoje delo odgovorno, kreativno, avtonomno, bodo zastavljenim nalogam kos le ob stalnem strokovnem in osebostnem razvoju ter ob razmišljanju in razčlenjevanju svojega dela in k temu razvoju lahko prispeva supervizija. Dr. Alenka Kobolt, ki je že veliko napisala in

sploh prispevala velik delež, teoretično in praktično, v slovenskem prostoru na področju supervizije. Supervizija se kaže kot tista metoda, ki vzgojitelju in ostalim omogoči, da reflektirajo ne le dogajanja, pač pa tudi svoja doživljanja, se izognejo utrjevanju obrambnih pozicij ter hkrati ločujejo "svoje probleme" od "službenih problemov."

V stanovanjskih skupinah v Mariboru je od svoje ustanovitve supervizija sestavni element strokovnega koncepta in ena od konceptualnih izhodišč. V tej kratki zgodovini supervizije v naših stanovanjskih skupinah želim podati še razvojni pregled supervizijskega tretmana, samo opredelitev do supervizije na osnovi izkustvenih modelov in sistemsko (ne)urejenost do pravice supervizije v stanovanjskih skupinah.

Jože RAMOVŠ

PROFESIONALNA HIGIENA V SOCIALNO PEDAGOŠKEM POKLICU

Moto:

Kdor nima otrok rad, naj ne postane učitelj. Ljubezen pa je hitro pokvarljiva stvar, zato jo je treba prav negovati.

Profesionalna vzgoja je razpeta med službeno-rabno razmerje sekundarnih človeških skupin in med osebni odnos, ki je značilen za temeljne človeške skupine, zlasti za družino. Iz te napetosti - pa tudi iz neprežeženih travm v lastnem osebnostnem razvoju vzgojitelja - se poraja profesionalna patologija poklicnega dela z ljudmi in za ljudi, ki je znana pod imeni:

- izogrelostni sindrom,
- pomočniški sindrom,
- patološke oblike žrtvovanja in
- birokratski sindrom.

V osrednjem delu referata so prikazane antropološke osnove poklicne strokovne vzgoje, profesionalne patologije na tem področju ter njenega preprečevanja in odpravljanja, to sta zlasti socialni imunski sistem ter komplementarnost med razmerjem in odnosom v medčloveških povezavah.

Sledi pregledni prikaz možnosti za preprečevanje in odpravljanje poklicne patologije z redno osebno in skupinsko profesionalno higieno ter njenimi številnimi vsakdanjimi in strokovnimi antropohigienskimi sredstvi.

Jože ŠKRLJ

SUPERVIZIJA V KRIZNEM CENTRU ZA MLADE V LJUBLJANI

Supervizijska srečanja za strokovne delavce v Kriznem centru za mlade (CSD Ljubljana Bežigrad) so se pričela v januarju 1997 in so bila v skladu z dogovorom (10 srečanj) opravljena do julija istega leta. Praviloma so trajala dve uri s štirinajstdnevnim razmakom. Skupaj z naročnikom in s strokovnimi delavci Kriznega centra (5 supervizantov) sem se kar dve začetni srečanja ukvarjal z razlogi za

supervizijo in za dogovore o skupnih ciljih. Delo mi je predstavljalo svojevrsten izziv in napor predvsem zato, ker sem v preteklosti tudi sam delal v podobni ustanovi (stanovanjska skupina) in s podobnimi odnosi z matično ustanovo.

Pomembno mi je bilo (in tega se vedno bolj zavedam), da smo v začetku razdelali in opredelili vlogo supervizorja. Oviro za kvalitetno supervizijo bi predstavljala moja orientacija v ravna(teljeva)nje - menedžment (magistriral sem iz "education management" na Manchester Metropolitan University), kar pomeni, da bi se supervizija kaj lahko sprevrgla v svetovanje povezano z organizacijo, sistemom "pomoči mladim", planiranjem, ipd. Drugo pomembno oviro pa bi predstavljala nerealna, predvsem previsoka pričakovanja supervizantov, ki v superviziji prevzemajo pomemben delež odgovornosti za učinkovito delo in bi jim jo s svojo "odgovornostjo" učinkovito odvzel. Predelava vlog v supervizijskem procesu je zagotovo eno od ključnih vprašanj, ki opredeljuje bodoče odnose, cilje, skratka smisel skupnega početja.

V skupini smo predelovali konkretne primere, predvsem dele kompleksnih situacij, ki so bili pomembni tako za funkcioniranje posameznikov kot tudi celotnega tima Kriznega centra. Cilj, ki je izstopal, je bila jasnejša kompetenca in profesionalnost v okviru realnega, obstoječega. Zato so v začetnih srečanjih prevladovale vsebine, ki so neposredno razkrivale odnose med strokovnimi delavci in razjasnjevale njihov položaj v timu. Predvidevam, da je ravno to omogočilo, da so posamezniki, v naslednji fazi supervizijskega procesa (na osnovi konkretnih analiz dogodkov, skupnih študij primerov), relativno hitro zmogli spoznavati kvalitete in pomanjkljivosti svojega dela, ravnanja in elementov socialne vloge, predvsem emocij .

Supervizija namreč daje le možnost, da posamezniki razvijejo tako osebno kot poklicno kvaliteto svojega delovanja. Jasnejši vpogledi v zavedne in nezavedne meje, zmožnosti in odgovornosti so povezani z refleksijo lastnega dela, kar šele omogoča integracijo praktičnega ravnanja s formalnim znanjem in osebnostno socialnim področjem učenja. To je posebno pomembno v poklicih, kjer je delo z ljudmi in "vodenje sprememb" evidentna značilnost celotnega področja (vzgoja in izobraževanje, zdravstvo, socialno skrbstvo) in profesionalnosti strokovnih delavcev.

In še bolj "enako" velja za profesionalnost supervizorjev. Zagotavljanje kvalitetnih supervizij predpostavlja standarde, ki veljajo za vse kvalitetne izvajalce: da so stalno vključeni v intervizijo oz. supervizijo, omogočajo feedback, imajo ustrezno predznanje in izkušnost, itd. In se ne "pehajo za denarjem", kar pomeni, da vedo kakšna je njihova cena pri nas oz. v tujini.

In čisto na koncu vprašajo supervizante, kaj naj napišejo v poročilo o superviziji za financerja.

Simpozij

Supervizija 2

Vodi: Sonja Žorga

Julija PELC

SUPERVIZIJA NA KONTINUUMU OD SVETOVANJA DO TERAPIJE

S supervizijo za strokovne delavce na področju vzgoje in izobraževanja sem se seznanila na dva načina: kot supervizant skupine svetovalnih delavcev, kasneje pa sem v interviziji pridobivala izkušnje tudi kot supervizor. Pogled skozi lupo obeh vlog mi utrjuje prepričanje, da je ta metoda v skrbi za poklicni razvoj posameznikom, zapolnila prazen prostor zunaj zdravstva. Za avtonomno in uspešno poklicno delovanje formalna izobrazba in izkušnje nikakor niso dovolj. To poudarjajo tudi naši udeleženci Supervizije za učitelje. Izkazalo se je, da supervizija kot didaktična metoda uspešno razvija zavedanje o lastnem načinu razmišljanja o uporabi vedenjskih vzorcev, o osebnotnem funkcioniranju itd. Celo več: v svoji suportivnosti supervizor skupaj s supervizantom lahko drsi po kontinuumu vse do elementov terapije. Čeprav cilj supervizije, o kateri govorimo, ni terapija udeležencev, jo včasih doživljajo tudi tako. V tem je skrit zmagoslaven občutek osebnotne rasti, ki jo zagotavlja kvaliteno voden proces supervizije. Zame osebno so posebej izzivalne in vznemirljive tiste točke v procesu supervizije, ko mora supervizor ostajati pri načelih metode ter se hkrati subtilno dotikati terapevtskih vsebin na način, da niso prezrte, meje pa jasno prepoznavne. Kje na kontinuumu se bo supervizija nahajala, je nenehna spremenljivka, odvisna od niza dejavnikov, kot so: strokovnosti supervizorja, vsebine obravnavanega primera, želja supervizanta, klime skupine, itd. Vabim vas, da s svojimi izkušnjami obogatite moj izziv.

Tomaž Vec

SUPERVIZIJSKA SKUPINA ZA UČITELJE IN NJENI SKUPINSKO-DINAMIČNI PROCESI

V svojem razvoju gre vsaka skupina skozi specifične faze, ki jih zaznamujejo povsem določeni skupinsko-dinamični procesi. Različni avtorji pri opisovanju procesov najpogosteje izhajajo iz opredeljevanja skupine s formalnega in po drugi strani z neformalnega vidika. Prototip formalne jim pomeni delovna skupina, neformalne pa v odnose naravnana skupina. Ko poskušamo s tega vidika uvrstiti supervizijsko skupino učiteljev, naletimo na nejasnosti, saj bi jo lahko opredeljevali tako z enega kot z drugega vidika.

V resnici bi lahko trdili, da ima prav vsaka majhna skupina - ne glede na vsebino svojega dela - neke splošne zakonitosti in zaporedja značilnega razvoja komunikacije, izražanja čustev, vzpostavljanja strukture moči, ukvarjanja z uspešnostjo, razporejanja vlog itd. Vendar lahko opazimo, da vsaka skupina (tudi supervizijska) razvije sebi lasten način in hitrost izražanja, prepoznavanja in nadaljnega ukvarjanja s temi procesi - v tesni povezavi s samimi cilji skupine (ki so lahko naravnani pretežno v uspešnost ali bolj v odnos).

Specifičnost učiteljev (kot vseh drugih, ki se pri svojem delu srečujejo s skupinami), je ravno v tem, da je njihova usmerjenost na procese neločljivo povezana z uspešnostjo ali neuspešnostjo pri njihovem delu. Poleg kompetentnosti na vsebinskem, strokovnem, področju, je temeljnega pomena za uspešnost v razredu prav učiteljeva spretnost v razumevanju in ravnanju s skupinsko-dinamičnimi procesi razreda kot skupine. Zaradi značilnosti njihovega dela s skupino je en od najpomembnejših ciljev supervizije z učitelji (poleg usmerjenosti na ponujene tematske sklope) v prvi vrsti prav v ozaveščanju, prepoznavanju, razločevanju procesov znotraj supervizijske skupine (izkustveno učenje).

Seveda nas tekom supervizije ne zanima zgolj pojav sam po sebi oz. samo razumevanje le-tega s strani supervizantov, ampak predvsem njihova percepcija možnosti prenosa te izkušnje v lastno prakso pri delu z otroki.

V prispevku nameravam osvetliti nekaj pomembnih točk v razvoju skupinske dinamike supervizijske skupine učiteljev in ponuditi (praksi) ustrežnejši model posameznih skupinsko-dinamičnih faz v razvoju supervizijske skupine.

Motopedagogika

Vodi: Matevž Petelin

Matevž PETELIN, Tina RENER, Maja GORJAN, Lucija TEKAVČIČ, Li-An JESENOVEC in Anka GROHAR

“STREET - UL'CA”

Program je usmerjen v strokovno-preventivno delo z mladimi in skupinami mladih, ki so zaradi vse hitrejšega tempa razvoja družbe prepuščeni sami sebi in ulici-cesti. Zaradi vkleščenosti med zahteve notranje in zunanje realnosti so v mnogih situacijah tekom svojega razvoja nesposobni oz. nezmožni adekvatnega soočanja in predelovanja stvarnosti. Zaradi vseh pritiskov pričnejo ali pa že imajo oblikovane vedenjsko-osebnostne vzorce funkcioniranja (kajenje, uživanje alkohola in drog, nasilniško vedenje, socialna pasivnost), ki neugodno vplivajo na mladostnikov celostni razvoj v družbi. Pritegniti (potegniti) želimo otroke in mladostnike “s ceste, dvorišč”, kjer brezciljno tavajo in so v neprestanem iskanju samega sebe in “nečesa”.

Program “Street” zajema sledeče sklope (področja) vzgojnega dela z mladimi: motopedagoško - gibalno športno področje, kreativne delavnice in skupine za druženje, tabori (Kočevski Rog, jadrnica).

Matevž PETELIN

MOTOPEDAGOGIKA OTROK IN MLADOSTNIKOV Z MOTNJAMI VEDENJA IN OSEBNOSTI - RAZVOJNI PRISTOP

Usmerjene gibalne dejavnosti v okviru gibalne vzgoje otrok in mladostnikov z MVO, psihomotorike in motopedagogike so pomembni dejavniki vzgojnega dela s populacijo s težavami v razvoju (MVO).

Večletno praktično delo (VZ Smlednik, VZ Logatec, PMD Jarše in OŠ Sp. Šiška, OŠ Martin Krpan, OŠ Livada, OŠ Boris Kidrič, OŠ Hinko Smrekar) in analiza rezultatov obravnave-vzgoje na gibalnem področju otrok in mladostnikov z vedenjskimi težavami, kaže na pomembne transferne vidike vzgojnega dela in spremembe na gibalno-vedensko-čustvenem področju mladostnikovega razvoja, s ciljem uspešnejše socialne integracije.

S prispevkom predstavljamo tako teoretični kot praktični razvoj strokovnega področja " Motopedagogika - gibalna vzgoja otrok in mladostnikov z MVO " v Sloveniji od leta 1985 do danes.

Simpozij

Delo z odraslimi

Vodi: Tone Kladnik

Tone KLADNIK

SOCIALNA GERONTAGOGIKA PRI ZADOVOLJEVANJU NEMATERIALNIH POTREB STARIH LJUDI.

Star človek se srečuje mnogoterimi socialnimi težavami, ki jih lahko razvrstimo v dve skupini: materialne in nematerialne. Uradna državna sociala skrbi za reševanje osnovnih materialnih težav. Ker je bila pri nas to samo ta veja sociale, je bilo zadovoljevanje nematerialnih potreb zanemarjeno. Za zadovoljevanje nematerialnih potreb pa imajo praviloma več posluha nevladne socialne organizacije, ki pri naš šele nastajajo.

Pred dobrimi desetimi leti smo v Sloveniji ustanovili prve skupine starih za samopomoč, ki postajajo odlično komplementarno dopolnilo državnih social in strokovnemu delu pri ustvarjanju socialnih možnosti za zadovoljevanje nematerilanih potreb starih ljudi in za pripravo srednje generacije na smiselno starost. V njih se stekata vsakdanja človeška izkušnja in iznajdljivost s sodobnim strokovnim znanjem.

Delu v skupinah temelji na spoznanjih socialne gerotagogike, tretje vzgojeslovne veje ob pedagogiki in andragogiki, ki se posveča pripravi in usposabljanju za čim bolj kakovostno človeško življenje v starosti. Stari ljudje, ki se srečujejo v skupinah za samopomoč, zadovoljujejo v njih predvsem naslednje osnovne nematerialne potrebe:

1. po stalnem in poglobljenem medčloveškem odnosu,
2. po sprejemanju svoje starosti kot pogoju za njeno smiselno doživljenje,
3. po povezanosti vseh treh generacij.

Za širjenje in napredek mreže skupin starih za samopoč skrbi Združenje za socialno gerontologijo in gerontagogiko Slovenije in Inštitut Antona Trstenjaka. Danes se več kakor 100 krajih po Slovlniji redne tedensko srečuje nad 300 skupin starih, v katerih je nad 4.000 starih ljudi, vodi pa jih več kakor 300 strokovnih delavcev in laičnih sodelavcev, ki so se za to usposobili z enoletnim tečajem.

Zorina PINOZA KUKURIN

PROJEKT ŽENSKA RADIONICA ARIADNA

Ženska radionica ARIADNA, počela je s radom u rujnu 1993. godine kao neprofitna i nevladina udruga građanki, radi pomoći i podrške ženama. Okupila je žene prognanice, izbjeglice i domicilne bez obzira na vjersku i nacionalnu pripadnost, različite po starosnoj, socijalnoj i kvalifikacijskoj strukturi. One su se uključivale u različite kreativne i edukativne aktivnosti po principu "kreativni rad i učenje radi pomoći sebi i drugima".

U početku rada bilo je obuhvaćeno oko 300 žena, većinom izbjeglica i prognanica iz Bosne i Hrvatske koje su živjele u privatnom smještaju u Rijeci i okolici. Za njihovu djecu izvodio se program sa ciljem potsticanja kreativnosti i razvoja tolerancije za suživot.

Međutim, u posljednje vrijeme ARIADNA sve više postaje mjesto okupljanja žena iz grada Rijeke, pa je tako i sadržaj rada organizacije sve bogatiji. Atmosfera u ARIADNI i zajednički rad omogućuje ženama da prevladaju negativna iskustva i stresne situacije.

Anketom sustavno prikupljeni podaci o uključenim ženama obrađuju se u okviru znanstvenog projekta "Pravni, ekonomski i socijalni položaj žena u Hrvatskoj".

Slavica RAVNIK

TERAPEVTSKA KLIMA NA ODDELKU ZA PODALJŠANO HOSPITALIZACIJO BOLNIKOV S PSIHIATRIČNO DIAGNOZO

Predstavljam svoje poglede in izkušnje pri delu z bolniki v Psihiatrični kliniki v Ljubljani. Pri delu sem zaznala vrsto podrobnosti, ki bistveno vplivajo na počutje bolnikov in na potek zdravljenja. Vse te podrobnosti lahko hitro opustimo, če jih ne vidimo kot sestavine strokovnega celostnega pristopa v obravnavi bolnika s psihiatrično diagnozo.

Ključni vsebinski pogoji za oblikovanje terapevtske klime na oddelku so sledeči:

- kakovosten sprejem bolnika na oddelek,
- oblikovanje kulturnega bivalnega okolja,
- upoštevanje potrebe po individualnosti, intimnosti, ohranjanju človeškega dostojanstva,
- vzpodbujanje v skrbi za sebe,
- vzpodbujanje za urejeno osebno in širše okolje,
- vzpodbujanje skrbi do sobolnikov,
- izvajanje strokovnih programov na oddelku,
- individualno delo s pacienti,
- terapevtsko delo s skupinami pacientov,
- skupinska rekreativna srečanja,
- zdravstveno vzgojno delo v skupini.

V svojem prikazu se osredotočam na lastne dobre in slabe izkušnje ob izvajanju omenjenih programov na našem oddelku.

Ksenija RAMOVŠ

MODEL SKUPINSKE SAMOVZGOJE V PRIJATELJSKIH SKUPINAH ZDRAVLJENIH ALKOHOLIKOV

Referat izhaja iz naslednjih strokovnih spoznanj in izkušenj pri socialnem urejanju alkoholikov in njihovih družin:

- temeljna komponenta tega urejanja je intenzivna samovzgoja za kvaleteten življenjski in sožitni slog,
- proces urejanja je vezan na skupino,
- glavno sredstvo za stalno napredovanje v kvaliteti življenja in za zagotovitev trajne treznosti je trajna povezanost zdravljenih alkoholikov v skupini za samopomoč,
- pri nas prevladuje model zdravljenja alkoholikov v bolnišnicah in KZA, kjer poteka socialno urejanje v umetnih, strokovno vodenih terapevtskih skupinah; umetna skupina pa ne more biti trajna, kar pomeni težko dilemo ob potrebi po trajni skupinski povezanosti, ki pa je lahko le prijateljska samopomoč.

Za rešitev te dileme smo razvili model prijateljskih skupin zdravljenih alkoholikov.

Pregledno je prikazan dosednji razvoj prijateljskih skupin nato pa osnovne značilnosti njihovega delovnega programa ter vloga socialne stroke pri njihovem uvajanju, ki je v tem primeru nujno potrebna strokovna pomoč za samopomoč.

Simpozij

Nasilje

Vodi: Bojan Dekleva

Zora KOS in Pavla KLINAR

NASILJE NAD OTROKI V DRUŽINAH IN MED OTROKI

Prispevek povzema rezultate raziskave, ki je zajela 106 učencev in 102 starša šoloobveznih otrok. Z otroki smo opravili individualne intervjuje, ki so obsegali 66 vprašanj. Anketni vprašalnik za starše je vseboval 78 vprašanj. Rezultati raziskave kažejo na obliko, obseg, pogostost, intenzivnost, povode, razvoj in posledice nasilja nad otroki in med njimi.

VARIABLE RAZISKAVE:

- demografske, socialne in ekonomske,
- odnosi z otroki,
- vedenje otrok in staršev,
- kaznovanje otrok, reakcije otrok po kaznovanju,
- razburjenje in jeza staršev, otrok,
- odnosi staršev do otrok,
- otrokovi strahovi,
- pohvale in kazni,
- odnosi otrok s sošolci in vrstniki,
- otroštvo staršev,
- vzgojni problemi,
- potrebe po svetovanju.

ZA DISKUSIJO je glavnina prispevka usmerjena v naslednje probleme:

- nasilje nad otroki v socialno in kulturno depriviranih družinah,
- oblike nasilja in načini reševanja konfliktov v družini in med vrstniki,
- nasilje in nevzdržne družinske razmere,
- nasile in načini kaznovanja otrok,
- nasilje in nezaupljivost otrok,
- nasilje med zakoncema,
- reakcije otrok na nasilje nad njimi in med njimi,
- otrokovo prevzemanje agresivnega modela vedenja od staršev,
- vzgojna nemoč in zbežnost staršev,
- potrebe staršev po pogovoru o vzgojnih problemih s strokovnjaki.

Nataša MIHELJ, Katarina RUSTJA, Matej BATIČ in Irena ŠINKOVEC

DVANAJSTA URA

Pred dobrim letom smo se v Lavričevi knjižnici prijavili na razpis Zavoda za odprto družbo Slovenije, ki je ponujal več različnih projektov. Izbrali smo pripravo mladinskega časopisa na temo "Nasilje v mojem okolju".

V projekt smo želeli pritegniti srednješolce iz Ajdovščine in okolice. Želeli smo jih vzpodbuditi, da bi o nasilju razmišljali in ta svoje razmišljanja tudi izrazili na najrazličnejše načine. Naša bibliotekarka Marija Bajc je k sodelovanju povabila tudi Ireno Šinkovec, slavistko na Osnovni šoli Danila Lokarja v Ajdovščini.

Na razpis, ki smo ga poslali po srednjih šolah, se je odzvalo precej dijakov. Že naše prvo srečanje je pokazalo, da bo stvar zaživela, čeprav še nismo vedeli točno, kako. Z dijaki smo se pogovarjali o različnih oblikah nasilja in razmišljali o širini pojma NASILJE. Dogovorili smo se, da svoja razmišljanja doma tudi besedno ali likovno izrazijo. Na drugo srečanje so dijaki že prinesli prve literarne in likovne izdelke. Dogovorili smo se tudi, da k sodelovanju povabimo tudi odrasle, ki se na najrazličnejše načine srečujejo z nasiljem. Zaprosili smo jih, da bi predstavili nasilje, s katerim se srečujejo na svojem delovnem področju.

Zbrane prispevke o nasilju v okolju, med mladimi, v naravi, v jeziku, v športu in še kje smo pripravili za objavo v časopisu. Dijakinja srednje oblikovne šole je pripravila simbolično naslovnico (poseben pomen imajo barve!). Glasilo smo poimenovali Dvanajsta ura z mislijo, da bije dvanajsta ura v človekovem odnosu do narave, sočloveka in do samega sebe.

Nada VERBIČ

AGRESIVNOST PREDŠOLSKIH OTROK³

V prvem delu prispevek sistematizira obstoječa teoretska spoznanja o agresivnosti. Pri tem analizira vpliv različnih situacij, družinske in vzgoje, vrstnikov, medijev in s spolom povezanih značilnosti. Ob obravnavi najpogostejših vzrokov za agresivno vedenje predšolskega otroka so obravnavane možnosti preprečevanja agresivnega vedenja in pomoči otroku.

V drugi polovici se prispevek ukvarja z institucionalnim nasiljem in vplivom vrtca (tudi zlorabljanja otrok s strani vrtca). Iz prejšnje analize sledijo predlogi za zmanjšanje in preprečevanje nasilja. Ti obsegajo ukrepe na ravni oddelka v vrtcu in na ravni posameznika, pa tudi različne aktivnosti kot pomoč otroku.

Zaključek poudarja potrebo po razvoju več poti reševanja problemov agresivnosti. To so: urejanje ogrožujočih dejavnikov, usmerjanje otrokovih energij, učenje nenasilnega

³ Povzetek prispevka je pripravil organizacijski odbor na osnovi celotnega prispevka avtorice.

reševanja konfliktov in veščin komuniciranja, spodbujanje doživetja skupnosti in sprejetosti in podobne.

Simpozij

Vzgoja

Vodi: Jožica Tolar

Mojca BEKŠ

SOCIALNI PEDAGOG V DIJAŠKEM DOMU

Vzgojitelj v dijaškem domu ni učitelj, njegovo delo ni enako učiteljevemu. Vzgojitelj sicer tudi izobražuje dijake, a težišče njegovega dela je drugje: v vzgoji, spremljanju in vodenju dijaka, nudenju opore, pomoči pri različnih težavah.

Zato tudi vzgojitelj potrebuje drugačna znanja kot učitelj in njegova izobrazba naj ne bi bila enaka učiteljevi. Težišče njegovega znanja naj bi bilo v psihologiji posameznika in psihologiji skupine, dinamiki skupinskega dela.

V dijaških domovih je zahtevana višja ali visoka izobrazba pedagoške smeri oz. pedagoško-andragoška dokvalifikacija. Ni pa predpisano, katero diplomo naj bi vzgojitelji imeli.

Tako v dijaških domovih delajo vzgojitelji z zelo različno izobrazbo; večina so učitelji in profesorji raznih smeri, precej je profesorjev pedagogike (diplomanti Filozofske fakultete - smer domska pedagogika), zadnja leta pa v dijaške domove prihajajo tudi diplomanti socialne pedagogike s Pedagoške fakultete.

Težko bi rekli, da obstaja neka kadrovska šola za vzgojitelje v dijaških domovih, verjetno pa je najbližje temu prav Pedagoška fakulteta - smer socialna pedagogika. To pa seveda postavlja vprašanje ali je diplomant socialne pedagogike usposobljen za delo vzgojitelja v dijaškem domu.

Če pogledamo študijski program socialne pedagogike vidimo, da je sestavljen v precejšni meri iz predmetov, ki pokrivajo področja znanj, ki so potrebna vzgojiteljem. Po pogovorih s študenti in diplomanti socialne pedagogike pa presenečena ugotavljam, da v času svojega študija niso slišali skoraj ničesar o dijaških domovih, niso opravljali nikakršnih vaj ali prakse v dijaških domovih (razen če so imeli osebni interes in so sami poskrbeli za to). Zato so takrat, ko se zaposlijo v domu, precej izgubljeni.

Verjetno bi se predmetnik socialne pedagogike dalo še dopolniti in dodati še kakšna znanja (predvsem na področju dela z veliko skupino in pa več konkretnih vaj v reševanju problemov). Še pomembneje pa je vzpostaviti spet tisto sodelovanje med

fakulteto in dijaškimi domovi, ki je bilo včasih. To je pomembno tako za dijaške domove, za vzgojitelje, ki smo tu zaposleni, kot za fakulteto in za pedagoško teorijo s področja domske vzgoje.

Prav tako pa se z novimi standardi in normativi za dijaške domove, ki prinašajo kot novost svetovalne delavce v dijaških domovih, odpirajo nove možnosti diplomantom socialne pedagogike.

Liliana KALČIĆ-GALEKOVIĆ in Davor PETROVČIĆ

EVALUACIJA INTENZIVNOG TRETMANA U "MALIM SKUPINAMA" DJEČJEG DOMA "A.G. MATOŠ"

U ovom je radu na temelju procjena odgojitelja na Upitniku za praćenje djece u tretmanu "malih skupina", te na temelju podataka o mjestu otpusta štićenika nakon završenog tretmana iznesen prikaz uspješnosti intenzivnog tretmana u "malim skupinama" Dječjeg doma "A.G.Matoš".

Istraživanjem je obuhvaćeno 49 ispitanika u dobi od 9. do 14. godine koji su u razdoblju od 4. godine (1993.-1997.) bili u intenzivnom tretmanu. Na temelju procjena na Upitniku za praćenje djece u tretmanu "malih skupina" može se zaključiti da je došlo do pozitivnih pomaka u procjenjivanim područjima kod 16 do 41% ispitanika.

Na temelju podataka o otpustu štićenika može se zaključiti da je tretman bio uspješan kod 2/3 ispitanika (koji su se nakon otpusta vratili u vlastitu obitelj ili su bili premješteni u dječji dom), dok kod 1/3 ispitanika tretman nije dao željene rezultate (premješteni su u odgojnu ustanovu).

Vesna NEMEC in Helena BEZJAK

VLOGA SOCIALNEGA PEDAGOGA V ZAVODU ZA USPOSABLJANJE INVALIDNE MLADINE⁴

Socialni pedagog je v Zavodu za usposabljanje invalidne mladine (ZUIM) zaposlen kot vzgojitelj otrok/mladostnikov s posebnimi potrebami v gibalnem razvoju.

Pri delu je nujno poznavanje medicinskega, psihološkega in pedagoškega vidika obolenj. Zaradi tega mora delo vzgojitelja potekati teamsko, v sodelovanju z:

- učiteljem na šoli (osnovni ali srednji),
- zdravstveno službo,
- fizioterapevtom,
- delovnim terapevtom,
- svetovalno službo.

⁴ prispevek je predstavljen tudi v spremljevalnem programu kongresa.

Pri delu mora vzgojitelj upoštevati otrokove/mladostnikove motorične sposobnosti, k dejavnosti mora pritegniti celotno skupino, pri tem pa je še posebej pomembno doživljanje uspeha posameznika za njegov pozitivni razvoj samopodobe in samovrednotenja.

Edvard SIKOŠEK in Boža ZAGORIČNIK

DOM FRANA GRMA IN NJEGOVE DRUGAČNOSTI⁵

Dom Frana Grma je enota Zavoda za usposabljanje slušno in govorno motenih v Ljubljani. To ni običajen dijaški dom, saj pri nas bivajo osnovnošolci in srednješolci. Oboji zaradi gluhotе ali težje naglušnosti potrebujejo posebno obravnavo in dodatno pomoč. V naš dom se vsako leto vpiše petdeset do šestdeset mladostnikov. Tako so otroci pogosto ločeni od svojih staršev, od vpisa v prvi razred do zaključka izobraževanja.

Zaradi njihove motnje imajo težave z razumevanjem tujih in izražanjem svojih misli. V življenje vstopajo s pomanjkljivim avditivnim doživljanjem.

Z očmi ob isti izkušnji doživljajo pogosto nekaj povsem drugega kot smo slišēči zaznali.

Peter VERVEGA

KOMUNIKACIJSKE VEŠČINE VZGOJITELJA V STANOVANJSKIH SKUPINAH Z VIDIKA TRANSAKCIJSKE ANALIZE

Vsak vzgojitelj v stanovanjski skupini si mora skozi vsakdanjo prakso izoblikovati lasten sistem dela v skupini, ki bo zagotavljal takšno okolje, v katerem se bodo otroci in mladostniki dobro počutili. Pri tem je ob upoštevanju osnovnih pravil, ki v takšni ustanovi veljajo, v veliki meri prepuščen tudi lastni iznajdljivosti in kreativnosti.

Eno izmed mnogih vprašanj, ki se vzgojitelju v skupini zagotovo pojavi, je vprašanje kako postaviti meje bližine in distance do otrok, hkrati pa zadržati profesionalno držo strokovnjaka. Za vzgojitelja v stanovanjski skupini, ki temelji na družinskem principu vzgoje, vzpostavitev čvrste komunikacijske vezi med njim in mladostniki, zagotovo ni lahka naloga.

Ker so otroci v stanovanjske skupine nameščeni zaradi neurejenih družinskih razmer, se pri veliki večini otrok izkaže, da sploh nimajo socialnih interesov ali pa so ti tako izkrivljeni, da jih je treba zgraditi povsem na novo. Mnogokrat so zelo impulzivni, se hitro razjezijo in razžalijo. Prav tako je pri veliki večini otrok v stanovanjskih skupinah opaziti izredno močan občutek manjvrednosti in zelo nizko samopodobo. So zelo manipulativni, tradicionalnih avtoritet ne spoštujejo in so zelo nezaupljivi do sveta odraslih.

⁵ prispevek je predstavljen tudi v spremljevalnem programu kongresa.

Kadar se dva ali več ljudi znajdejo skupaj, bo prej ali slej nekdo izmed njih spregovoril, morda na kakšen drugi način dal vedeti, da se zaveda prisotnosti drugih. To imenujemo transakcijska spodbuda. Druga oseba bo nato nekaj odgovorila ali naredila. To imenujemo transakcijski odziv, odgovor ali reakcija.

Transakcijska analiza se ukvarja z analizo teh spodbud in reakcij in ugotavlja, zakaj komunikacija teče v določeno smer. Najde odgovore zakaj je nekdo odreagiral tako, kot je, hkrati pa daje veliko napotkov kako komunikacijo še izboljšamo.

Zakaj transakcijska analiza?

Vzgojiteljem se dogaja, da kljub poznavanju in uporabi mnogih vzgojnih metod še vedno ne morejo ali ne znajo pravilno odreagirati, saj ne razumejo reakcije gojenca v določeni situaciji. Vzgojiteljev pogled skozi spekter transakcijske analize, pa mu lahko odkrije marsikatero neznanko, ki se mu pojavlja ob komuniciranju z mladostniki.

Simpozij

Posebni mediji dela

Vodi: Lučka Babuder

Marija JERINA

LUTKA V ROKAH SOCIALNEGA PEDAGOGA S TERAPEVTSKIM UČINKOM GESTALT TEHNIK PRI PREDŠOLSKIH OTROCIH

Zakoreninjeno je mnenje, da se odkrivanje otrokovih težav in pomoč tem otrokom začneta v šoli. Morda je temu kriva politika zaposlovanja, ki v vrtcih ni dopuščala zaposlovanja strokovnih svetovalnih delavcev, morda prepričanje, da so predšolski otroci za težave in nadarjenosti še premajhni, morda že kar tradicionalno mišljenje, da je vrtec nekaj igračkastega in da vzgojiteljice za brisanje ritk ne potrebujejo višje, kaj šele visoko izobrazbo. Vendar je zadnje čase bolje. Z novo zakonodajo je omogočeno zaposlovanje socialnih pedagogov v vrtece, starši in širša javnost so vedno bolj osveščeni o tem, kaj se v vrtcih dogaja, vzgojiteljice se morajo stalno strokovno izobraževati in da imajo predšolski otroci težave, ki se še stopnjujejo s stiskami staršev, ni več nobena skrivnost. Starši dnevno trkajo na vrata vrtcev po pomoč in nasvete za ravnanje z otroki, ki imajo vedno večje težave pretežno psihosocialne narave. Te težave odkriti tudi v vrtcu, če jih starši sami ne opazijo ter pomagati otrokom in staršem, je naloga socialnih pedagogov v vrtcih. Socialni pedagog v vrtcu poleg skrbi za otroke s težavami skrbi tudi za svetovanje vzgojiteljicam, za strokovno rast vzgojiteljic in pomočnic vzgojiteljic, za svetovanje staršem in pomaga pri celoviti skrbi za otroke, s čemer se izboljša kvaliteta življenja otrok in družin. Težiščna funkcija dela socialnega pedagoga v vrtcu je koordinacija in spodbujanje razvojne dejavnosti kot celote, zlasti pa upoštevanje otrokovih osebnih značilnosti, nadarjenosti

ter umskih in telesnih sposobnosti z istočasnim ohranjanjem otrokove identitete in zasebnosti.

Pretežno zaradi abnormne kakovosti vzgoje, zaradi abnormnih odnosov v družini, zaradi izkrivljenih komunikacij v družini, zaradi abnormnega neposrednega okolja, zaradi družbenih stresnih dogodkov in iz drugih razlogov, prihaja pri otrocih do naslednjih težav že v najranejšem obdobju:

Najpogostejša je agresivnost in nemir (hiperaktivnost, hiperkinetičnost), zelo pogoste so govorne motnje, enureza, enkopreza, veliko je otrok z mutizmom in selektivnim mutizmom, veliko otrok ima hude čustvene motnje, motnje čutil in motnje motorike, prisotna je tudi manjša intelektualna retardacija, mati zavrača otroka in še vrsta drugih težav.

Pri vseh opisanih težavah se je izkazala koristnost socialno-pedagoških intervencij že v predšolskem obdobju. Delam po raznovrstnih metodologijah, največje uspehe dosegam z uporabo gestalt tehnik in z uporabo lutke.

V referatu vam želim v prvem delu predstaviti, kaj lutka omogoča socialnemu pedagogu v diagnostično in terapevtsko-korekcijskem smislu (dodatna ilustracija s strokovnim videom), v drugem delu pa želim prikazati uporabo gestalt tehnik v iste namene s poudarkom na upoštevanju stopenj organizmičnega pretoka pri predšolskih otrocih (dodatna ilustracija s strokovnim videom).

Marija PEPELNAK-ARNERIĆ

MOŽNOSTI GLASBENE TERAPIJE PRI OTROCIH IN MLADOSTNIKI Z MOTNJAMI VEDENJA IN OSEBNOSTI

Na vprašanje kaj glasba sploh je, ne moremo dobiti univerzalnega odgovora. Odgovor je lahko le oseben in odvisen od situacije v kateri je človek. Trdimo pa lahko, da glasba ima vpliv na človeka. Deluje lahko pomirjevalno, agresivnost preusmerja v konstruktivno delovanje, povečuje delovno sposobnost, aktivira obrambne sposobnosti, pomaga pri razvijanju osebnosti, razširja zavest, pomaga pri ustvarjanju dobrih medsebojnih odnosov, kratka, glasba je močna nosilka različnih sugestij, ki vplivajo na socialni in emocionalni razvoj od prenatalne dobe do konca človekovega razvoja.

Terapijo z glasbo je Peetersova definirala kot uporabo glasbe, ali glasbenih dejavnosti, ki jih predpišejo in strukturirajo posebej usposobljeni terapevti kot metodo spreminjanja pri maladaptacijah ali vedenjskih motnjah, pri kateri sodeluje klient kot aktiven oblikovalec terapevtskih ciljev.

Glasbo so uporabljali kot terapevtsko sredstvo že v pradavnini, stari Grčiji, pa vse do današnjih dni, sistematična uporaba pa se je začela v Ameriki v 19. st., prav tako tudi šolanje glasbenih terapevtov.

Postopek glasbene terapije delijo teoretiki (Gaston) na pet nivojev: definiranje klientovega problema ali odkrivanje področja pomanjkljivosti, določanje terapevtskih

ciljev, izbira glasbenih aktivnosti glede na postavljene cilje in klientove možnosti, iskanje sredstev postopka in evaluacija pacientovega odziva.

Glasbene aktivnosti so petje, igranje na instrumente, poslušanje in ustvarjanje.

Simpozij

Delo v vrtcih

Vodi: Lučka Babuder

Mojca ČEPON

SOROSOV BEGUNSKI VRTEC

Leto in pol sem bila zaposlena kot slovenska vzgojiteljica v begunskem vrtcu, ki deluje v okviru Sorosovega programa. Tu sem skozi delo v oddelku in tesno sodelovanje s starši, ki je vključevalo tudi večkratne obiske na njihovem domu - v begunskem centru, imela možnost bolje spoznati njihovo življenjsko situacijo in kulturne značilnosti.

Sodelovanje z družinami, obiski na domu in spoznavanje okolja ter same življenjske situacije, ki ji je otrok izpostavljen, vse to mi je pomagalo bolje razumeti specifičnost begunske populacije, in s tem večjega pojava agresivnosti v mojem oddelku.

Tudi novo okolje, nova situacija in novi obrazi nas, vzgojiteljev, je moralo biti na začetku za otroke močno ogrožujoče, saj so mnogi med njimi iskali rešitev v različnih oblikah regresije, čeprav menim, da prav ta program vsebuje elemente, ki so še posebej prilagojeni populacijam, kot je ta.

Vzgojno delo je bilo organizirano po igralnih koticah, ki so si jih otroci izbirali sami. V njih se je lahko igralo od štiri do šest otrok, kar je omogočalo porazdelitev v manjše skupine, kjer se je občutek gneče bistveno zmanjšal. Prav tako je bilo v oddelku prisotnih več vzgojiteljic, saj je bil povdarek našega vzgojnega delana individualizaciji, ki nam je omogočala, da smo se bolje posvetili posamezniku, s pomočjo boljšega poznavanja otroka pa smo lahko zanj načrtovali dejavnosti na področjih, kjer je bilo to potrebno. Otrok je imel tako možnost, da si pogosto pridobi pozornost vzgojitelja, ki ga je spremljal in spodbujal v razvoju, s tem pa krepil njegovo samopodobo in samozavest.

Irena POTOČNIK

“ZIMZELEN” V VRTCU

Starost kot določeno obdobje življenja je v večini literature opredeljena s 65. leti kronološke starosti.

Socialna pedagogika se v svetu vedno intenzivneje ukvarja s to vedno večjo skupino prebivalstva za katero se pričakuje demografska eksplozija okoli leta 2010-2020, ko bo procent starih nad 65 let okoli 20.

V celotni zahodni civilizaciji velja za stare ljudi, da so v sedanjem trenutku materialno dobro preskrbljeni, duševni, medčloveški in duhovni vidik starosti pa je zapostavljen.

Za našo družbo je značilna ločitev med generacijami. Stari predstavljajo za srednjo generacijo breme, ki ga je potrebno vzdrževati. Ločeni so od mladih, ki bi potrebovali njihovo pristnost, naklonjenost in neprecenljivo izročilo življenjskih izkušenj.

V Žalcu dobrih 6 let delujejo skupine starih za samopomoč “Zimzelen”. V letošnjem letu smo med druge dejavnosti vnesli tesnejšo povezanost z mladimi iz vrtca.

Človek kot ustvarjalno bitje ustvari v okviru svoje svobode in osebnega prizadevanja izvorno in enkratno življensko izkušnjo, ki ne sme ostati njegova zasebna lastnina, ki bi šla z njim v grob. Žalec jo vgrajuje v svoje delovanje kar vpliva na skladno, humano, celostno delovanje.

Simpozij

Usposabljanje za socialnopedagoško delo

Vodi: Alenka Kobolt

Branko FRANZL

PSIHOANALITSKA PSIHOTERAPIJA - KDAJ IN ZAKAJ?

Socialni pedagogi se ob svojem poklicnem delu s klienti srečujejo s težavami, problemi in motnjami, ki poleg socialno pedagoških ukrepov večkrat zahtevajo tudi intenzivnejše psihoterapevtsko zdravljenje.

Čeprav socialni pedagog ni psihoterapevt in tudi njegovo dodiplomsko šolanje ni naravnano v smeri psihoterapevtskega usposabljanja, potrebuje na tem področju široko razgledanost in dovolj natančne informacije o psihoterapevtskih metodah in tehnikah. Za marsikoga bo prav on tisti, ki mu bo posredoval prve informacije o oblikah in možnostih tovrstne pomoči. Zato mora vedeti kdaj, za koga in na kakšen

način so lahko določeni psihoterapevtski postopki dobrodošli, kaj je z njimi mogoče doseči in tudi kje so njihove meje in morebitne nevarnosti.

Prispevek se omejuje na nekatera vprašanja uporabe psihoanalitskih psihoterapevtskih metod. Znotraj tako začrtanega okvira pojasnjuje, kako v psihoanalizi razumemo nastanek psihičnih abnormnosti iz kroga nevrotskih, mejnih in psihotičnih motenj. Preko opisa in razlage osnovnih metodoloških načel t.i. klasične psihoanalitske terapevtske tehnike in njihovih modifikacij pa pojasnjuje smisel in cilj psihoanalitske psihoterapije ter indikacije, pogoje in omejitve pri njeni uporabi. Avtor smatra, da lahko prav poznavanje metodoloških načel psihoanalize in mehanizmov terapevtskega delovanja, daje strokovnjaku tisto oporo, ki jo potrebuje za razumevanje in kritično ovrednotenje posebnosti najrazličnejših psihoterapevtskih pristopov, ki so se uveljavili v praksi.

Alenka KOBOLT

IZHODIŠČA SOCIALNO PEDAGOŠKEGA DIAGNOSTIČNEGA DELA

Prispevek predstavlja osnovne razvojne linije, ki so vplivale na diagnostično teorijo in prakso na klasičnih področjih socialno pedagoškega dela - vzgojnih zavodih. Opredeljuje teoretično zasnovanost v praksi utemeljenih diagnostičnih in evaluativnih metod, ki omogočajo načrtovanje posegov oziroma intervencij socialnega pedagoga in se uporabljajo zlasti pri delu z otroki in mladostniki. Vključi novejšje pristope k diagnostičnemu ocenjevanju, ki so se razvili predvsem na vzgojnem in socialnem področju.

V tem okviru se ustavi predvsem na naslednjih elementih, ki socialno pedagoško diagnostiko najbolj temeljno opredeljujejo:

- razvojnost in prehodnost stanja otroštva in mladostništva;
- vpetost otroštva in mladostništva v socialni in interakcijski kontekst in s tem povezano potrebo po procesnosti oziroma eko-sistemski naravnosti socialno pedagoške diagnoze;
- identifikaciji bistvenih področij, ki jih v timskem diagnostičnem procesu zajame in spremlja socialni pedagog;
- opredelitvi osnovnih izhodišč, na katerih naj sloni diagnostično delo socialnega pedagoga.

V nadaljevanju prispevek umešča proces socialno pedagoške diagnoze v kontinuum celovitega socialno pedagoškega delovanja in opredeljuje odnose in povezave med diagnostiko in oblikovanjem individualnega načrtovanja pomoči. Posebno pozornost namenja potrebi in zahtevi po refleksiji lastne profesionalne udeležbe pri diagnostičnem ocenjevanju ter timski evalvaciji, kot obliki eksternega preverjanja ustreznosti in primernosti tako diagnostičnih ocen kot evalvaciji na njih temelječih posegih.

Nivex KOLLER-TRBOVIĆ

**SOCIJALNOPEDAGOŠKI PRISTUP DIJAGNOSTICIRANJU I
PROGRAMIRANJU TRETMANA ZA DJECU I MLADEŽ S
POREMEĆAJIMA U PONAŠANJU**

Tekst je usmjeren na poticanje diskusije o potrebi i značaju dijagnosticiranja općenito, pa tako i socijalnopedagoškog, djece i mladeži s poremećajima u ponašanju. To je tema koja je uvijek aktualna, ali i kod koje postoje prilična razmimoilaženja i nejasnoće, kao i različita praktična rješenja. Kako se već dugi niz godina bavim područjem dijagnosticiranja djece i mladeži s poremećajima u ponašanju, smatram da je ono nužan i nezaobilazan dio procesa rada s djecom i mladeži i da snosi značajnu odgovornost za budući tretman i život ne samo djeteta ili maloljetnika, već i njegove obitelji. U tom kontekstu posebno je značajno osvijestiti neophodnost timskog rada i pristupa i pojasniti i etablirati ulogu socijalnog pedagoga unutar tih okvira, s posebnim naglaskom na njegov značaj u području programiranja tretmana za djecu i mladež s poremećajima u ponašanju, kao i njihove obitelji.

Navodeći primjere iz literature, posebno europske, kao i primjere iz prakse, kako nekih zemalja Eurpe, tako i Hrvatske, željela bih prikazati sadašnju situaciju na tom području i daljnja usmjerenja, kao i potaći diskusiju i razmišljanja posebice stručnjaka, socijalnih pedagoga, kako bismo kroz razmjenu mišljenja pokušali doći do određenih zaključaka ili, makar, otvoriti još neka pitanja u vezi navedene teme.

Željela bih da ova prezentacija više liči diskusiji i okruglom stolu, nego izlaganju. No, kako bih potakla i usmjerila diskusiju, pripremila sam uvodno izlaganje, uglavnom temeljeno na mojim osobnim stavovima, razmišljanjima i iskustvima, ali i potkrijepljeno nekim primjerima iz strane literature.

Moj stručni, nastavni, a i znanstveni rad djelomično, do sada, najviše je vezan uz temu dijagnosticiranja djece i mladeži s poremećajima u ponašanju. Na tom, skoro 20 godina dugom putu, imam potrebu reći, gotovo stalno sam se susretala sa brojnim kritikama i nerazumijevanjima, i to pretežno upravnih i savjetodavnih tijela i institucija. Naravno da su u njima i iz njih govorili stručnjaci, navodeći kako je postupak i cilj dijagnosticiranja nehuman, etiketirajući, stigmatizirajući itd., te da kao takav nije potreban, dapače da je štetan. Moje iskustvo do sada govori mi o često potpuno drugačijem razlogu za takve "stručne" stavove, a to je prvenstveno novac, materijalna situacija koja i inače, a posebno u oblasti socijale nikada nije bila zadovoljavajuća, kao i često negiranje struke smatrajući da je to posao kojeg svatko može raditi. Naime, dijagnostički proces zahtijeva 5 i više stručnjaka na jedno dijete kroz određeno vrijeme (1-3 mjeseca), dok, kako je poznato, u tretmanu često na jednog stručnjaka dolazi do 10, a i više djece. Matematika i logika je jednostavna. No, gdje je struka, odgovornost za dijete i njegovu obitelj, za njihov budući život. Da li se to može i smije prepustiti slučaju, odlučivanju *ad hoc* isl. Ne može, naravno, a to tvrdi i potvrđuje brojna literatura od kojih autora bih navela neke.

Nakon svega treba još reći zašto je potrebna socijalnopedagoška dijagnostika? Vjerujem da nije teško odgovoriti na to pitanje i složiti se s argumentacijom koja tumači tu potrebu potrebom za isto takvim, socijalnopedagoškim tretmanom. Jer, istina je da će socijalni predagog najbolje znati dijagnosticirati ona područja koja su

pripadna njegovoj struci, te da će najbolje znati projicirati i prediktirati tretman i intervencije, naravno socijalnopedagoške, kao i sva ograničenja i mogućnosti koje u tom području postoje. Isto se, naravno, očekuje i od psihologa, socijalnih radnika, liječnika, pedagoga itd., a timskim pristupom nastojati će se nadići "uske" granice struke i pokušati naći zajedničko i komplementarno, kako u dijagnosticanju, tako i u programiranju, a zatim i dalje u tretmanu i evaluaciji. Ne samo da je socijalni pedagog neophodan i ravnopravan član tima, već je on stručnjak koji je opservator životnih situacija ispitanika i koji bi trebao dati najveći prilog programiranju i interveniranju, uz stalne konzultacije i suradnju s drugim stručnjacima.

Milko MEJOVŠEK

"SINGLE CASE DESIGN" U PRAĆENJU UČINAKA ZAVODSKOG TRETMANA

U posljednjih trideset godina zavodski tretman maloljetnih i punoljetnih počinitelja kaznenih djela izložen je ozbiljnijim kritikama. U većem broju studija, uključujući i meta analize, isticana je relativno niska učinkovitost zavodskog tretmana. Učinkovitost zavodskog tretmana, a to uostalom vrijedi i za bilo koju vrstu tretmana, usko je povezana s tri temeljna problema. Najprije, to je jasno definiranje obilježja koja trebaju biti predmetom tretmana, zatim to je pitanje specifičnih postupaka ili metoda koje tretman podrazumijeva i konačno, ali ne i manje važno, to je problem kontrole tijekom tretmana. Potpuna kontrola tijekom tretmana moguća je jedino pod uvjetom da se programiranje tretmana i evaluacija njegovih učinaka obavlja individualno, u kraćim vremenskim intervalima, odnosno kroz veći broj tranzitnih točaka, od inicijalne do finalne točke tretmana. Povratne informacije o učincima tretmana analiziraju se električkim računalom primjenom odgovarajućih programa u svakoj tranzitnoj točki, a početni okvirni programi tretmana modificiraju se u zavisnosti od postignutih rezultata. Zahvaljujući velikoj brzini obrade podataka i velikim mogućnostima pohrane informacija, kompjuterska tehnologija omogućava brzo donošenje odluka o nastavku tretmana u svakoj vremenskoj točki tretmana. Uz individualno programiranje i praćenje obavlja se i programiranje i praćenje rada s grupom, jer je to važan dio zavodskog tretmana. Kombinacijom individualnog i grupnog programiranja, okvirni programi tretmana neprekidno se modificiraju i prilagođavaju trenutačnim potrebama štićenika, odnosno zatvorenika.

Ljiljana MIKŠAJ-TODORVIĆ in Aleksandar BUĐANOVAC

EDUKACIJA STUDENATA SOCIJALNE PEDAGOGIJE ZA RAD NA REHABILITACIJI OSUĐENIH U PENALNOM SUSTAVU

Problematika penološke rehabilitacije na Odsjeku za poremećaje u ponašanju Fakulteta za defektologiju sastavni je dio nastavnog programa već dvadesetak godina. Predaje se u okviru dva kolegija, Penološka rehabilitacija I i II. U ovom članku, autori su nastojali dati prikaz ovih kolegija, od njihovih ciljeva, sadržaja, povezanosti s ostalim srodnim kolegijima.

Navedeni kolegiji orijentirani su metodički, s naglaskom na ovladavanje studenata vještinama rada na tri razine institucionalnog i vaninstitucionalnog tretmana: općim metodama tretmana, metodama tretmana za posebne skupine osuđenika, te malim rehabilitativnim programima. Osnovni preduvjet ovladavanja ovim vještinama je usvajanje znanja o novim sustavima klasifikacije prema kriterijima rizika i potreba, danas općeprihvaćenima u svijetu.

Kolegiji uključuju i neka strana iskustva na provođenju alternativnih sankcija koje se u našoj zemlji još ne provode, ali se njihovo uvođenje očekuje temeljem Kaznenog zakona i Zakona o izvršenju sankcija koji su upravo u postupku donošenja.

Nataša PRIMC, Urška UDE in Alena SEVER

SVOBODNA KATEDRA SOCIALNE PEDAGOGIKE⁶

Ideja se je porodila iz čedalje većjega števila vprašanj (predvsem iz praktičnih področij) in naj bi združevala študente in že zaposlene na področjih delovanja Socialne pedagogike. Srečanja bi bila organizirana v obliki druženj, seminarjev, debat ter predavanj.

Namen projekta bi naj bil v izmenjavi informacij, mnenj, pogledov. Diplomanti lahko študentom odgovarjajo na direktna vprašanja o problematiki (začetki delovanja, pričakovanja, konfliktne situacije). Na začetnih srečanjih bi izbrali za področje dela OSNOVNO ŠOLO IN ZAVODE. Povabila bi poslali ne le zaposlenim, ampak tudi ravnateljem ustanov.

Srečanja bi potekala najmanj en krat mesečno (glede na odziv), v prostorih Pedagoške fakultete, Kardeljeva ploščad 16, Ljubljana; v popoldanskem času (čas bi prilagodili večini).

Obveščanje bi bilo ustno (pred vsakim srečanjem bi obvestili študente v predavalnicah) in tudi pisno s plakati na oglasni deski oddelka za Socialno pedagogiko.

Udeleženci bi bili študentje in študentke vseh letnikov SOCIALNE PEDAGOGIKE, profesorji in povabljeni gostje - predavatelji.

Struktura srečanj bi potekala s kratkim uvodom in predstavitvijo gostov ter problematike. Sledilo bi predavanje, debate, v zaključku pa bi podali mnenja oziroma "feedback" na srečanje.

Prvo srečanje bi organizirali v drugi polovici meseca oktobra, v študijskem letu 1997/98.

Sama predstavitev na kongresu bi vsebovala kratko poročilo o srečanjih (predvsem o prvem). Projekt bi predstavili tudi s plakatom in diapozitivi.

⁶ prispevek je predstavljen tudi v spremljevalnem programu kongresa.

Ivo ŠKOFLEK

METODIKA V OKVIRU SOCIALNE PEDAGOGIKE

1. *Metodiko* v okviru socialne pedagogike ne glede na to, ali jo imenujemo *metodika vzgojnega/prevzgojnega dela* (ožje pojmovanje) ali *metodika socialnopedagoškega dela* (širše pojmovanje), lahko definiramo kot *praktično, uporabno vedenje/vedo o pojavih, težavah, problemih, vzrokih in posledicah neadekvatne socialne integriranosti otrok/mladostnikov/odraslih oseb s pogoji in načini pomoči k njihovi boljši integriranosti*.

2. Pri nudenju pomoči torej *upoštevamo*

- * *pojavn, problem* v spletu vseh dejavnikov,
- * *teoretično/izkustveno razumevanje* le-tega,
- * postavimo *smotrel cilje* v okviru načel socialne pedagogike,
- * se odločimo za *pogoje, vsebine, metode* (kako bomo uresničevali smotre, dosegli cilje) in
- * kako bomo *evalvirali* procese, odzive, učinke za nadaljnje delovanje (celostni vidik metodike socialnopedagoškega dela).

3. Temeljna predpostavka uspešnega socialnopedagoškega dela je *humanistično in strokovno utemeljen medosebni odnos* (odnosni vidik metodike, odnosna metodika).

4. Dilema, ki se je pojavila z uvajanjem *socialnopedagoških intervencij* (prej pedagoško in terapevtsko svetovanje), da bi se utegnile podvajati **z metodiko socialnopedagoškega dela**, načeloma ne obstaja več. Oba predmeta se v študijskem programu socialne pedagogike *dopolnjujeta*, pri čemer so socialnopedagoške intervencije usmerjene *predvsem terapevtsko* (osrediščene na razvojne ovire, zavrtnosti itd.), metodika pa pretežno v *vzpostavljanje temeljnih pedagoških pogojev* (v posebni instituciji ali v običajnem otrokovem socialnem okolju), v okviru katerih bi se socialno slabo integriran otrok/mladostnik s pomočjo *načrtnega socialnega učenja* in s *hkratno pozitivno vzgojo*, ki temelji na osebni uspešnosti, postopoma *osebno in socialno reintegriral* (tudi nadomestil manjkajoče in nadoknadil zamujeno v svojem preteklem življenju).

Simpozij

Vmesne ustanove

Vodi: Borut Kožuh

Srečo BURKELC

**VZGOJNI ZAVOD PREDDVOR - IZ ZAVODA V STANOVANJSKE
SKUPINE**

Strokovnjaki na področju vzgoje in izobraževanja v Sloveniji, so na podlagi novih teoretičnih spoznanj in modelov, povzetih iz tujine (predvsem iz Nizozemske, Avstrije in Nemčije), izdelali celovit program prenove vzgojnih zavodov v Sloveniji. Uvedlo se bo veliko sprememb. Le-to (uvajanje sprememb) je kljub navidez racionalnemu pristopu, zelo subtilen proces. Nosilec, največkrat ravnatelj, je soočen s strahovi in odpori delavcev in okolja. Zato je za njihovo izvedbo potrebno izdelati metodologijo, ki vsebuje elemente empatije, medsebojnega prilagajanja in racionalnega pristopa. Ker spremembe potekajo na različnih ravneh in v različnih stopnjah, se njihova utemeljenost ugotavlja tako, da se ugotovi predlagatelja in motiv, podporo, ki so je deležni v okviru sistema moči, njihovo izvedljivosti, njihovo smotrnost in pomembnosti. Če vse to govori spremembam v prid, je treba vedeti, kaj bodo prinesle, kaj se hoče doseči in to potem primerjati s sedanostjo. Ali je tisto, kar se doseže s spremembo toliko boljše, da je vredno napora? Kaj se zgodi, če se nič ne zgodi?

Vzgojni zavod Preddvor je s svojo vsebinsko in prostorsko preobrazbo selitve v manjše stanovanjske enote v okolici Kranja, ki se še ni končala, pričel leta 1992. Zato sem poskušal ugotoviti, ali smo se za to spremembo odločili zgolj zaradi njene atraktivnosti, ali pa smo upoštevali dejavnike, ki spremembe spremljajo ter z njihovo analizo odgovoriti na vprašanje: ali je bila odločitev za uvedbo organizacijskih in vsebinskih sprememb Vzgojnega zavoda Preddvor umestna ?

Darja KLASINC

**STANOVANJSKA SKUPINA MLADINSKEGA DOMA TONE KOZEL
MARIBOR**

Mladinski dom Tone Kozel Maribor je organizacija, ki združuje štiri stanovanjske skupine, namenjene obravnavi otrok in mladostnikov, ki zaradi čustvene, socialne in vzgojne ogroženosti potrebujejo posebno obliko vzgoje in usposabljanja. Tako so osnovne dejavnosti vzgoja, oskrba in izobraževanje otrok in mladostnikov obeh spolov, starih od osem do osemnajst let. Ti otroci in mladostniki imajo v čustvovanju, medosebnih odnosih, delovnih navadah in ostalem funkcioniranju veliko težav. Svoje probleme in težave pa otroci in mladostniki obračajo vase in jih kažejo v pasivnosti, negotovosti, tesnobi, psihosomatskih težavah, zmanjšani učni učinkovitosti in v manjši meri v disocialnih ravnanjih, ki pa bi se z odraščanjem v socialno nevzpodbudnem okolju lahko stopnjevala.

Otroci in mladostniki so sprejeti v času ogroženosti njihovega razvoja, ko motnje še niso utirjene, so pa v razmerah, ko jim z ambulantno obliko ni mogoče dajati ustrezne pomoči, oddaja v vzgojni zavod ali rejniško družino pa še ni strokovno utemeljena.

Stanovanjske skupine mladinskega doma Tone Kozel predstavljajo člen v verigi različnih oblik institucionalnega dela z otroki in mladostniki. Bistveni cilj vzgoje v naših stanovanjskih skupinah je vzgoja k samostojnosti. V stanovanjske skupine mladinskega doma ni možna vključitev za otroke in mladostnike z utirjeno disocialno motenostjo, kot tudi za otroke in mladostnike z izrazitejšimi organskimi okvarami. Kot pogoj se postavlja tudi zmožnost otrok in mladostnikov za delo v normalnih razmerah osnovne šole in šole usmerjenega izobraževanja.

Delo v stanovanjskih skupinah poteka po naslednjih principih:

1. princip družinske vzgoje
2. princip specifične pedagoške pomoči, terapevtske naravnosti in povezanosti z drugimi strokovnimi ustanovami
3. princip integriranosti v okolje

Meta RANT

PRODUKCIJSKA ŠOLA: MULCI MED CESTO IN INSTITUCIJO ALI KAKO ZAJETI TER RAZGIBATI MEGLO

Produkcijska šola je eksperimentalen (trenutno v tretjem letu delovanja) vzgojno-izobraževalni program, ki zapolnjuje prazen prostor med t.i. ambulantno in institucionalno obravnavo mladostnikov s težavami v socialni integraciji in hkrati dopolnjuje šolski sistem za učence, ki so zaradi različnih težav prekinili ali prezgodaj zaključili šolanje in predstavljajo težje zaposljivi del populacije mladih iskalcev zaposlitve.

Namenjena je mladostnikom srednješolske starosti z motnjami v socialni integraciji. Glede na različnost pojavnih oblik motenj v socialni integraciji je minimalen skupen imenovalec natančnejše opredelitve ciljne populacije ohranjenost primernih medosebnih odnosov v matični družini mladostnika oz. bivanje mladostnikov v okviru lastne ali nadomestne družine, saj je Produkcijska šola dnevno-tretmanska oblika dela.

Pomemben deskriptor značaja programa je dejstvo, da vključitev mladostnika v program temelji na njegovi prostovoljni odločitvi (podkrepljeni s strinjanjem njegovih staršev) brez kakršnih koli, običajno (pre)dolgo trajajočih upravnih postopkov do/in odločb, kar omogoča, da je mladostnik deležen takojšnje intervencije v aktualni psihosocialni krizi in ga ne izpostavlja nepotrebni negativni stigmatizaciji.

Glede na umestitev programa Produkcijske šole v okvir ustanov za usposabljanje mladine z motnjami v socialni integraciji (vzgojni zavodi) in glede na njeno tretmansko orientiranost s primarnim ciljem reševanja osebnostnih težav (vzgojni program), je oznaka 'šola' bolj odraz načel normalizacije kot pomenska oznaka za tipično šolski program. Kljub temu pa program vključuje tolikšno mero tipično šolskih elementov, da je oznaka 'šola' tudi po tej plati upravičena.

Tipično 'šolski' elementi in značilnosti programa so natančno opredeljena predmetna področja (računalništvo, grafično in modno oblikovanje, maslo oz. funkcionalno opismenjevanje, trening socialnih veščin), osvajanje konkretnih znanj in storilnostna zahtevnost, 'nešolski' pa so: možnost vpisa od 1. septembra do 1. aprila, ni diskriminatornih pogojev za vpis, namesto v šolah običajno prevladujočega frontalnega podajanja novih vsebin projektno učenje, namesto klasičnega šolskega instrumentarija za ocenjevanje znanja in reguliranje vedenja uporaba mehanizmov ter dinamike v mali skupini z močnim poudarkom na odnosni vidik (mladostnik-mentor), izrazita pragmatičnost vsebin in omogočanje vsakodnevnih pozitivnih samopotrditev.

Temeljni vzgojnoizobraževalni cilji šolanja so usmerjeni v dvig mladostnikove samopodobe na podlagi opremljanja s konkretnimi znanji in veščinami kot pripravo na ponoven vstop v šolo ali na trg delovne sile.

Ne nazadnje pa se radi pohvalimo, da so značilnosti našega programa, po katerih se razlikujemo od ostalih tako ali drugače sorodnih programov, tudi v skladju s priporočili za razvoj šolstva v evropskem prostoru, opredeljenimi v EU white pages: računalniško opismenjevanje, težišče na funkcionalnih in ne faktografskih znanjih ter

akceleracija razvoja tako vsebinsko kot didaktično prilagojenega šolanja marginalnim družbenim skupinam.

Zmaga PROŠT in Veronika PESIČER

DNEVNI CENTER ZA OTROKE IN MLADOSTNIKE

Dnevni center je razvojni projekt Centra za socialno delo Ravne na Koroškem.

Program je namenjen otrokom in mladostnikom v starosti od sedem do šestnajst let, ki izhajajo iz družin, v katerih je alkohol, nasilje in revščina. Večina otrok ima vrsto težav, predvsem čustvene in vedenjske motnje.

Program poteka v obliki individualnega in skupinskega dela z otroki, jim zagotavlja podporo in pomoč pri premagovanju težav ter pri osvajanju učnih navad. Zajema tudi delo s starši.

V letu 1997 je vključenih v dnevni center povprečno 17 otrok in mladostnikov iz 12. družin.

Ocena doseženih rezultatov:

- simptomatika se umirja, pri nekaterih izzveneva;
- otroci in mladostniki so si izoblikovali pozitivnejšo samopodobo in pridobili na samozavesti;
- učni uspeh v šoli se je izboljšal;
- starši in učitelji so strpnější do otrok, njihova pričakovanja so bolj realna.

Prvi rezultati so vzpodbudni, saj nastaja nova socialna mreža za podporo otrokom in mladostnikom s to problematiko.

Irena REBERŠAK

VLOGA ZAVODA ZARJA V DRUŽBENEM SISTEMU POMOČI LJUDEM S POSEBNIMI POTREBAMI

Zavod Zarja vstopa v mrežo organiziranosti pomoči ljudem s posebnimi potrebami z zavedanjem specifičnih potreb, značilnih in prisotnih le pri osebah po poškodbi možganov, ki so bile pred poškodbo normalno razvite in vključene v normalno življenje. Osebe, ki imajo posebne lastnosti in potrebe že od rojstva oziroma iz zelo zgodnjega otroštva popolnoma drugače doživljajo svojo družbeno vlogo, kot osebe, ki so se pred poškodbo normalno vključevale v družbo, kar naenkrat pa se jim spremeni njihov položaj v okolju.

Pomembnost in potrebnost posebne organiziranosti pomoči osebam po poškodbi možganov je velika in nujna. Le strokovni delavec, ki pozna težave s katerimi se srečuje oseba po hudi poškodbi možganov lahko ustrezno pripomore k formiranju nove ustrezne socialne vloge, s katero bo posamezni poškodovanec vsaj delno zadovoljen in jo bo sprejel za svojo, naglede na to, da nikdar ne bo dosegel svojega skritega končnega cilja: biti tak kot pred poškodbo.

Potrebno je poudariti, da je rehabilitacija kompleksen pojem v katerem noben člen ne sme izostati. Posamezniku je potrebno nuditi ustrezno socialno rehabilitacijo, vključitev v okolje in družbo, in mu omogočiti človeku vredno življenje, saj je le tako potrjena in ovrednotena vsa medicinska oskrba in borba za preživetje v prvih trenutkih po poškodbi in prizadevanja za čim boljše okrevanje. Vključevanje v okolje je najintenzivnejše in najbolj učinkovito, če je del okolja v katerem je poškodovanec bival pred poškodbo. Zato je nujna organiziranost posameznih enot v večih krajih po Sloveniji. Najpomembnejši cilj, ki nas vodi pri naši dejavnosti je nuditi poškodovanemu in njegovi družini strokovno pomoč in oporo v hudi stiski, ki je nujna posledica hude poškodbe glave.

Pomembno je zagotoviti v skladu z njihovimi željami, potrebami in pričakovanju čim višjo kvaliteto življenja in istočasno razbremenitev svojcev. V ta namen je organizirano dnevno varstvo z intenzivnim pestrim strokovnim programom, ki ga sami sooblikujejo in možnost družabnosti, ter kvalitetne izrabe prostega časa.

Celostno skrb za osebe po poškodbi možganov bo potrebno še organizirati, ter predvideti take in tiste oblike pomoči, ki jih specifičnost posledic poškodbe narekuje.

Franc TALJAN

POSTANOVANJSKE OBLIKE DELA Z MLADOSTNIKI KOT VMESNE STRUKTURE MED INSTITUCIJO IN SAMOSTOJNOSTJO

Stanovanjska skupina Kokos pri Prehodnem mladinskem domu v Ljubljani že tretje leto prakticira postanovanjske oblike dela kot stopnjevano osamosvajanje, pred tem jih je izvajala tudi stanovanjska skupina Črnuška gmajna.

Odločitev za to obliko prvenstveno sprejme mladostnik, kateri pa mora imeti kakovosten stik z vzgojiteljem v stanovanjski skupini.

Cilj je popolna osamosvojitve brez vračanja v primarno družino.

Družine mladostnikov, ki se odločajo za postanovanjsko obliko so praviloma popolnoma razpadle in ostale brez stanovanja.

Težavnost dela je v strokovni, pravni in finančni nedefiniranosti. Praksa kaže, da bo definiranje težko saj smo oblike dela izjemno prilagajali posameznikom. Najpomembnejša pravna in finančna razmerja opredelimo v pogodbi med mladostnikom in skupino ter CSD.

Trije primeri:

1. Po končanem dveletnem bivanju v stan.skupini vpis na fakulteto, namestitev v študentskem naselju, vodenje še pol leta s srečanji dvakrat tedensko.
2. Po triletnem bivanju s stan. skupini osamosvojitve v petem letniku srednje šole (program 3 plus 2). Najem podnajemniškega stanovanja, ki si ga plačuje z lastnim zaslužkom. Srečanja dvakrat tedensko, kasneje tedensko.
3. Po dveletnem bivanju v stan. skupini osamosvajanje v četrtem letniku srednje šole v stanovanju stare stavbe PMD.

Prednosti:

- odpade praktično vsa birokracija (vsakodnevni dnevnik), oz. je prenesena na mladostnika (obračun financ)
- mladostnik začne bistveno racionalneje razpolagati z denarjem

Slabosti:

- oblika zahteva izjemno fleksibilnega delavca, ki ne hodi v službo ampak delati
- upoštevati je potrebno življenjska pravila, ki so lahko v nasprotju s paragrafi
- modelov dela ni
- vzgojitelj je praktično stalno dežuren
- tudi na zahodu so te oblike dela relativno nove.

Okrogla miza

Izziv konca tisočletja

Vodi: Bojan Dekleva

Bojan DEKLEVA

UVOD V OKROGLO MIZO

Devetdeseta leta pomenijo tudi na področju socialne pedagogike leta posebno hitrih sprememb (ki pa so jih napovedovale in pripravljale že tudi hitre spremembe v osemdesetih letih). Med temi spremembami so:

- doslej še neizkušen izbruh novih iniciativ in novih subjektov strokovnega dela;
- heterogenizacija strokovnega področja, ki je porušila prej bolj homogeno organiziranost in ki je na področje uvedla delitve in tudi (potencialne) konflikte (znotraj področja in med sorodnimi področji);
- nastanek in hiter razvoj dveh novih sektorjev (poleg državnega še profitnega in volontersko-neprofitnega), ki povzročata očitne spremembe tudi v delu v državnem sektorju;
- nov "menedžmentski" duh, novi stili vodenja in organizacije, novi pristopi h kadrovanju in odkritje "socialnega marketinga";
- nove potrebe po upoštevanju človekovih pravic in pritegovanju uporabnikov k sodelovanju v načrtovanju obravnave;
- začetek spoznavanja nujnosti evalviranja programov in dejavnosti;
- očitnejši premik v procesu novogradnje zavodov (ki se je sicer začela že v 80. letih);
- začetek visokega šolanja oz. "masovna produkcija" matičnih kadrov področja z visokošolsko univerzitetno diplomijo; kar je povzročilo -
- hitro razpršitev delovnih področij socialne pedagogike ter odpiranje novih prostorov dela socialnih pedagogov.

Nameni okrogle mize so:

- skupaj razmišljati o spremembah, ki jih doživljamo v devetdesetih letih;
- pokazati na prednosti in dobre strani teh sprememb, vendar tudi na nevarnosti in nova tveganja;
- poskusiti pogledati v prihodnost ter se pogovarjati o morebitnem podaljšanju današnjih trendov v prihodnosti, o novih potrebah stroke in o novih možnostih.

Okroglo mizo bomo začeli z več kratkimi (5 minutnimi) uvodnimi prispevki povabljenih gostov, ki so očitno sodelovali oziroma se hitro odzivali na nova dogajanja v 90. letih. Uvodničarje bomo prosili, da bodo podali svoje doživljanje 90. let, morda opisali razvoj svojega razmišljanja in delovanja v tem obdobju, prikazali dobre in slabe strani sprememb ter svoja videnja prihodnosti. Nato bomo k razpravi

povabili širši krog udeležencev (poslušalce) okrogle mize in v nestrukturiranem pogovoru poskušali temo zaokrožiti.

Borut KOŽUH

DISKUSIJSKI PRISPEVEK NA OKROGLI MIZI "IZZIV KONCA TISOČLETJA"

V metežu družbenih sprememb t.i. tranzicije je ena temeljnih vezana na proces (re)privatizacije. Družbena pričakovanja, ki izhajajo iz tega procesa, so vezana na predstave o večji ekonomski uspešnosti, ker smisel proizvodnje dobrin ne izhaja več (samo) iz ideoloških ampak predvsem materialnih, lastniških, profitnih premis.

Večja ekonomska učinkovitost družbe sama po sebi še ne vpliva na večjo učinkovitost t.im. družbenih dejavnosti, bogatejše družbe sicer imajo boljše možnosti za razvoj šolskega, socialnega ali zdravstvenega sistema, ki pa obrodijo sadove šele takrat, ko znotraj teh sistemov obstajajo pogoji, da se k osnovnim postavkam razvojnih iniciativ priglasijo posamezniki, ki v teh sistemih delujejo.

Motivi, da posamezniki delujejo v smislu razvoja teh dejavnosti, so lahko različni, verjetno pa ne morejo bistveno odstopati od motivov tistih, ki nosijo razvoj v proizvodnem sektorju družbe in so zaokroženi v polju med avtonomijo in odgovornostjo.

Z drugimi besedami; tranzicijo v družbenih dejavnosti bi morali spremljati taki programski ukrepi ali temelji, ki bi vzpodbujali delovanje ekonomskih mehanizmov trga, avtonomnost odločitev (ne)gospodarskih subjektov in bi natančno določili pravila igre za vstopanje v razmerje konkurence, tudi konkurence med posamezniki in javnimi zavodi, državo.

Verjetno to ni preprost proces vsaj zato, ker tako enoznačne merske enote za uspešnost v družbenih dejavnostih kot je nominalna vrednost produkta v gospodarskih dejavnostih še dolgo ne bo. Danes in tukaj pa tudi zametki tega procesa ne vzbujajo optimizma, saj:

- država z avtonomno pozicijo (ne)gospodarskih subjektov nima niti osnovnih izkušenj, saj vsaj na področju posebne vzgoje celotna mreža javnih zavodov deluje v upravnem smislu, dirigirano (na račun strokovnega), v detajlih pa gre država tako daleč, da področje posebne vzgoje v posameznih segmentih (kadrovski) monopolizira v okviru ene stroke, socialne pedagogike,
- država nima izkušenj z delovanjem po najbolj elementarnih finančnih mehanizmih (primer je amortizacija, finančno - ekonomska postavka *par excellence*, ki jo država v financiranju mreže javnih zavodov ne upošteva, obstajajo pa še drugi sorodni momenti,
- država razen formalnih opredelitev koncesionarskih razmerij nima izdelanih poti za priglasitev na trg, po katerih bi lahko vsi enakovredni (ne)gospodarski subjekti po istih kriterijih pristopali na trg.

To so na kratko povzete le tiste ovire, ki jih kot strokovnjak z izdelanim programom za področje posebne vzgoje opažam v trenutkih, ko mi pragmatični um pravi, da kljub izzivom tretjega tisočletja še ni čas, da ga vzamem iz predala.

Slobodan UZELAC

SOCIJALNA PEDAGOGIJA - PITANJA IDENTITETA

(Ili: o nužnosti povratka na neke polazne pozicije)

Osnovne faze razvoja socialne pedagogije.

Osnovne karakteristike različnih shvaćanja predmeta socialne pedagogije danas.

Identitet socialne pedagogije danas se pretežno artikulira oko pojma marginalnih društvenih grupa. Ključno pitanje identiteta socialne pedagogije danas jeste pitanje mjere u odnosu bio-psiho-socialne komponente u etiologiji višestruke i višeznačne "marginalnosti", a potom pitanje mjere u odnosima bio-psiho-socialnih (i duhovnih) komponenti u stručnom, odnosno znanstvenom pristupu, usmjerenom prema prevenciji i saniranju "marginalnosti".

Činjenica, da se socialna "marginalnost" manifestira, dakako, na socialnom planu ne dopušta pojednostavljen zaključak prema kojemu je riječ samo o usko socialnom uvjetovanom i jedino usko socialno rješivom problemu. Ali, upravo činjenica da je riječ o socialnoj "marginalnosti" dopušta i nalaže zaključak o potrebi baš socialnog pristupa u tretmanu kao dominantnog.

Psihologizacija i psihiatrizacija socialnopedagoškog tretmana: uvjeti i posljedice.

Delavnica

Ročna ustvarjalnost

Vodi: Genija Kadunc Lipar

Glede na znanstvene in izkustvene ugotovitve, da je človekova aktivnost kot primarna potreba pomemben dejavnik **pri oblikovanju posameznikove pozitivne samopodobe**, so ročne ustvarjalnosti ena izmed možnih metod v strokovnih prizadevanjih po učinkovitem delu. Jasno postaja, da ni dovolj, če je človek ustvarjalen le na kognitivnem področju. Življenske situacije nameč odkrivajo, da ob sodobni mehanizaciji in tehnokratizaciji primanjkuje praktičnih znanj za vsakdanje življenje v smislu samopomoči, ekonomičnosti, varčnosti, iznajdljivosti, produktivnosti itd.

Da morajo biti pedagoška prizadevanja povezana ne le z vzgojo in izobraževanjem, ampak tudi **z ustvarjanjem pogojev** za pridobivanje pozitivne samopodobe, se motivira posameznike tudi za desno možgansko - hemisferično delovanje.

Delavnica torej nudi možnost praktičnega spoznavanja različnih situacij za kreativni razvoj kognitivnih, psihomotoričnih in konativnih potencialov ljudi brez starostnih omejitev.

Z interdisciplinarnostjo metod in vsebin dela lahko služijo ročne ustvarjalnosti kot:

- sprostitvena,
- zaposlitvena,
- družbeno komunikativna,
- vzgojno izobraževalna,
- diagnostična metoda v preventivne ali terapevtske namene.

Ker pri ročnih ustvarjalnostih ne gre le za razvoj ročnih spretnosti, kot se v praksi (žal pomankljivo) pojmuje, nudi delavnica možnost prepoznavanja doseganja različnih ciljev in smotrov, kot so:

1. Vzgojni smotri
2. Čustveno socialni smotri
3. Psihomotorni smotri
4. Spoznavni ali izobraževalni smotri

V delavnici se z izkušnjo dokopljemo do opredelitve pojma ročnih ustvarjalnosti. In sicer, da so **neverbalna oblika aktivnosti** v funkciji **kognitivnih, psihomotoričnih ter konativnih** sposobnosti, ki vključujejo **delovno-proizvodni proces** s tehničnimi in likovnimi elementi: ekspresivnega, produktivnega, uporabno ali estetsko umetniškega, večdimenzionalnega izražanja iz **heterogenih gradiv**.

Delavnica

Elementi kompetentnosti socialnih pedagogov

Vodi: Antonija Žižak

Ključne dimenzije svakog programa studija ma kakve kvalitete on jesu neka profesionalna znanja i vještine što ih studenti trebaju usvojiti kako bi u budućnosti što uspješnije praktično djelovali u različitim profesionalnim kontekstima. Stoga put ka izgradnji identiteta jedne mlade profesije kakva je socialna pedagogija uz ostalo uključuje i prepoznavanje specifičnih profesionalnih znanja i vještina uspješnog stručnjaka praktičara.

U prilog toga u ovom radu će biti razmatrani sadržaj elementa profesionalne kompetentnosti. Pri tome se na profesionalno kompetentnost socialnog pedagoga gleda kao na vrlo kompleksnu ali istovremeno i specifičnu integraciju različitih profesionalnih znanja, vještina i osobina ličnosti. Razmatranje navedenih elementa profesionalne kompetentnosti, a time i identiteta struke će biti utemeljeno na rezultatima pilot iztraživanja u kojem se primjenom "Upitnika o znanjima, vještinama i osobinama socijalnih pedagoga" na dva subuzorka socijalnih pedagoga (praktičara i studenata apsoluta) došlo do saznanja o tome, koja znanja, vještine i karakteristike osobnosti trebaju socijalnim pedagogima po procjeni ispitanog uzorka. Također će

biti prodiskutirana praktična, teorijska i studijsko-programska vrijednost i značenje tih rezultata.

Delavnica

Delavnice za usposabljanje težje zaposljivih oseb

Vodi: Jana Rapuš Pavel

Nezaposlenost s seboj prinaša vrsto negativnih posledic za razvoj posameznika, predstavlja obliko življenske krize, na eni strani tveganje za duševno in splošno zdravstveno stanje, na drugi strani pa možnost za rast in progresivni razvoj. Podpora tako ožjega socialnega okolja (družine, prijatelji, partner) kot širšega socialnega okolja (družbene, državne institucije in organizacije) je tudi pri razreševanju te krize zelo pomembna. Izhod iz nje je v veliki meri odvisen od obsega in vrste pomoči kot tudi od podpore socialnega okolja v katerem posameznik živi v tem kriznem obdobju.

Socialnopedagoška pomoč dobi ustrezen pomen in je lahko učinkovita, če je vključena v strategije in načrtovanje programov aktivne politike zaposlovanja različnih rizičnih skupin brezposelnih (mladi brezposelni, ki po končani OŠ ne nadaljujejo šolanja, različne marginalizirane skupine, ki so zaradi specifičnosti težje konkurenčne na trgu delovne sile: invalidi, uporabniki psihiatričnih služb, populacija s težavami v socialni integraciji idr.) Socialnopedagoški programi pomoči lahko odigrajo pomembno vlogo v okviru različnih programov usposabljanja, dokvalifikacije ali prekvalifikacije in so osmišljeni z naslednjimi cilji delovanja: z zmanjševanjem tveganja za pojavljanje patologije v tovrstni populaciji, usmerjeni so k vzpodbujanju primernih socialnih in življenskih veščin in k psihosocialni podpori in usmerjanju v pozitivno obvladovanje življenske krize ter k razvoju motivacije in znanj za (samo)zaposlovanje.

Delavnica

Delo z mediji

Vodi: Jasna Tepina

Delavnica

Umetnost življenja - program za razvoj človekovih vrednot

Vodita: Katja Gregl in Gregor Spindler

Zaradi hitrega življenjskega ritma in zahteve po stalnem spreminjanju in izboljševanju kvalitete svojega dela, je strokovni delavec danes izpostavljen številnim stresom, ki rušijo njegovo duševno ravnovesje, mu ogrožajo zdravje in znižujejo njegovo delovno učinkovitost. Program za razvoj človekovih vrednot je program za razvijanje in dvigovanje kakovosti človeškega življenja v fizičnem, umskem in duhovnem smislu. Raziskave so pokazale, da omenjeni program pomaga ljudem pri spodbujanju zavestnejšega življenja, izboljša zdravje in družbeno vedenje udeležencev programa in to predvsem zaradi zmanjšanja škodljivih učinkov stresa in zmožnosti uspešnejšega spopadanja s stresnimi situacijami. Program je sestavni del programov mednarodne nevladne organizacije "The Art of Living Foundation", ki je uradni zunanji svetovalec mednarodne zdravstvene organizacije WHO. Pri nas se program izvaja v okviru društva Umetnosti življenja. Zaradi uspešnosti so se razvili posebni programi za ciljne skupine, ki so pod močnim psihičnim in fizičnim stresom zaradi zdravstvenega stanja, družbenega položaja, socialnovarstvenega položaja ali pa v potravmatičnem obdobju (vodstvene delavce, rakave bolnike, zapornike, HIV pozitivne, odvisnike in druge).

Osnovni namen delavnice je: kratka predstavitev programa, seznanjanje z nekaterimi principi programa (preko neposredne izkušnje udeležencev), posredovanje nekaterih rezultatov raziskav v zvezi z učinki, ki jih ima prakticiranje rednih vaj, posredovanih v toku programa na izvajalca razmišljanje in razprava o možnostih uvajanja elementov omenjenega programa v življenje in delo strokovnega delavca na področju socialne pedagogike (psihohigienski, preventivni in kurativni vidik).

Delavnica

Kdo je tvoj prijatelj?

Vodi: Viljem Ščuka

Od pubertete dalje razvija mladostnik svojo osebnostno podobo predvsem preko prijateljskih odnosov do sovrstnikov v šolskem ali domačem okolju. Prijateljstvo se odraža v bolj ali manj brezpogojnem sprejemanju osebnosti drugih, posebno pa je občutljiv na njih sposobnosti in vrednote. Zlagoma uspe mladostnik vspostaviti in tudi ohranjati bolj osebne zveze s pripadniki nasprotnega spola. V tem obdobju se mladostnik tudi nauči, kaj pomeni biti samostojen, a hkrati prilagojen družbenim normam. Ta vaja mu ponuja možnost, da razmišlja o lastnostih in vrednotah, ki jih ceni in pričakuje pri prijateljih.

Delavnica "Moji prijatelji" obravnava zgoraj opisano problematiko. Namenjena je udeležencem od 14. leta starosti dalje in traja eno do dve šolski uri.

Delavnica

Kodeks poklicne etike socialnih pedagogov

Vodi: Helena Pečelin

Socialni pedagog pri svojem delu nosi odgovornost za ustreznost in kvaliteto obravnave uporabnikov svojih storitev.

Ker si socialno pedagoško področje dela v slovenske prostoru postopoma izoblikuje svojo identiteto, je etični kodeks samo eden izmed vidnih formalnih zunanjih pokazateljev etične profesionalne osveščenosti stroke.

Pri snovanju etičnega kodeksa nas vodijo sledeči cilji:

- zaščita uporabnikov,
- zaščita socialnega pedagoga pred neupravičenimi zahtevami v zvezi z njegovim delom,
- strokovnejša, humanejša obravnava,
- strokovna avtonomija socialnega pedagoga, ki temelji na znanju in odgovornosti,
- možnost stroke za vzpostavitev kvalitetnejše komunikacije med njo in družbo (vplivanje na javno mnenje, politiko in vzgojno prakso).

Osebna morala / strokovna morala, ki izhaja iz vrednot, katere pri svojem delu zagovarja stroka.

Etika: sistematična kritična refleksija o naših dolžnostih.

Etični kodeks nastopa v funkciji:

- usmerjevalna funkcija - definira cilje stroke,
- izobraževalna funkcija - opisuje standarde dobrega dela,
- regulativna funkcija - določa minimalne standarde profesionalnega delovanja,
- je v pomoč izgradnji strokovne identitete.

Osnovno vodilo: delovanje v korist uporabnikov (odseva potrebe stroke v določenem prostoru in času, omogoča dopolnjevanje in preurejanje, kar je pogoj za njegovo izvrševanje v praksi).

Neposreden kontakt in s tem intenzivnost odnosa, ki odlikuje socialnega pedagoga pri vzgojnem delu, kar ga ločuje od ostalih sorodnih poklicev, kot temeljno izhodišče iz katerega bomo izhajali pri snovanju etičnega kodeksa stroke.

Etičnost vzgojnega dela je v tesni povezavi s položajem vzgojitelja v ustanovi, kjer deluje.

Delavnica

Statični doživljajsko pedagoški projekti v naravi

Vodijo: Mitja KRAJNČAN, Sergeja GLADEK, Nina STIŠKOVSKY, Špela RAZPOTNIK in Albert SMREČNIK

Prikaz konceptov in izpeljave projektov z različno populacijo s težavami v socialni integraciji (osnovne šole, vzgojni zavodi, stanovanjske skupine, prevzgojni dom, CSD). Diskusija o pridobljenih izkušnjah in ovrednotenje doživetij za "back home" situacije.

Delavnica

Kako gojenci vidijo vzgojitelje?

Vodijo: Bojana Silahič, Barbara Bizjan, Boris Dolničar, Damjan habe, Nataša Martinjak, Meta Turk in skupina gojencev vzgojnih zavodov

Dejstva:

- 1. Živiš v enem od slovenskih zavodov.*
- 2. Vsak dan se sproprijemaš z vzgojitelji.*
- 3. Vzgojitelji ti včasih grenijo in včasih lepšajo življenje.*
- 4. Rad bi vplival na to, kako živiš, a ne moreš.*
- 5. Točka 4 ne drži!*

Delavnico bodo skupaj pripravili gojenci vzgojnih zavodov in študentje socialne pedagogike. Namen delavnice je predstaviti gojence kot uporabnike socialno pedagoških storitev ter prikazati njihova videnja zavoda in odnosov z vzgojitelji. Udeležence delavnice bomo povabili k skupnemu razmišljanju o tem, "uporabniškem" (ali morda "potrošniškem") pogledu na vlogo gojenca in vzgojitelja.

Delavnica

Spolne vloge in družinsko nasilje

Vodi: Menna Elfyn

V delavnici o stereotipiziranju spolnih vlog in družinskem nasilju bo avtorica Menna Elfyn predstavila program skupinskih dejavnosti iz novega priročnika interakcijskih vaj "Roke stran". Izkustveno delo bo lahko za udeležene pomenilo uvajalno

usposabljanje za kreativno uporabo priročnika in njegovo prilagajanje posebnim populacijam otrok in mladine.

Delavnica se bo ponovila dvakrat: enkrat za mlade udeležence, drugič pa za strokovnjake.

Delavnica

Potovalni doživljajsko pedagoški projekti

Vodijo: Mitja KRAJNČAN, Sergeja ŠORLI-LETONJA, Gregor SEME, Katja ANTOSIEWICZ, Mina KUNSTELJ in Denis GRČIĆ

Prikaz različnih projektov izpeljanih z vzgojnozavodsko populacijo - z diapozitivi in videoposnetki.

Referat ima namen predstaviti s pomočjo avdiovizuelnih sredstev koncepte posameznih projektov, opredeljenih s cilji, elementi doživljajske pedagogike, standardi za doseganje kvalitete in doseženimi rezultati ter izkušnjami.

Delavnica

Supervizija v majhni skupini

Vodi: Tomaž Vec

Vsaka skupina gre v svojem razvoju - ne glede na vsebino njenega dela - skozi specifične faze, ki jih zaznamujejo povsem določeni skupinsko-dinamični procesi in supervizijska skupina seveda v tem ni izjema. Ena od pomembnih specifičnosti supervizijske skupine je v načinu izražanja, prepoznavanja in uporabe teh zakonitosti. Za vse, ki se pri svojem delu srečujemo s skupino, je usmerjenost (ali neusmerjenost) na skupinsko-dinamične procese neločljivo povezana z uspešnostjo (ali neuspešnostjo) pri delu (delo na nivoju vsebine).

Ob tem, da strokovnost na lastnem področju dela ne bi smela biti vprašljiva, se vse pogosteje srečujemo z občutji nemoči in nekompetentnosti, povezanimi z "nekontroliranim" dogajanjem v skupini. Prav zaradi tega bi morali v superviziji v majhnih skupinah voditi stalno vzporednico med ponujenim supervizijskim materialom ter obstoječo dinamiko v skupini.

Seveda nas tekom supervizije ne zanima zgolj pojav sam po sebi, ampak predvsem prepoznavanje le-tega s stani supervizantov in njihova percepcija možnosti prenosa te izkušnje v lastno prakso pri delu z otroki. Enega izmed možnih pristopov bomo

skušali predstaviti v delavnici "Supervizija v majhni skupini". Pogoji za vključitev v delavnico je delo s skupino in številčna omejenost na osem udeležencev.

Delavnica

“Živeti ne lebdeti” - celoletni projekt doživljajske pedagogike

Vodijo: Mitja KRAJNČAN, Janja KOZOROG, Martina SMREČNIK, Sabina GOMBAČ in Teheira BOLTERSTEIN

V prispevku želimo prikazati celoleten doživljajsko pedagoški projekt, ga ovrednotiti, ter podati izkušnje pridobljene skozi projekt ter skupaj preskusiti nekatere praktične dejavnosti.

Projekt *ŽIVETI - NE LEBDETI* vsebuje več faz oziroma niz projektov z doživljajskopedagoškimi vsebinami:

- faza spoznavanja, srečevanja in priprav, spremljanja skupine (srečevanje med tednom *in med vikendi*, spoznavanje, interaktivne delavnice, priprave, treningi in drugo), oziroma vzorci preživljanja prostega časa in življenja v mestu ali faza imenovana *KAKO ŽIVETI V MESTU S PREVEČ ČASA*
- faza izpeljav doživljajskopedagoških projektov *med prvomajskimi prazniki in skozi počitnice*. Projekti: *Potovanje skozi čas - Novakov mlin, Skrivnostni svet med Savo in Sočo, V divjini ob Gajševskem jezeru ali faza imenovana EKSODUS*
- faza evalvacije, refleksij, srečevanj in usmerjanje pridobljenih odnosov v stalna srečevanja prostovoljcev - spremljevalcev in udeležencev projekta, načrtovanjem za naslednje šolsko leto, sklenitev sporazumov ali faza imenovana *ALI ME RES TAKO VIDITE?*

Delavnica

Motopedagoška delavnica za mladostnike z vedenjskimi težavami

Vodi: Matevž Petelin

V okviru delavnice bomo praktično prikazali dejavnosti motopedagoškega strokovnega pristopa-obravnave otrok in mladostnikov z MVO. Vzgojni pristop na gibalnem področju zajema osnovne razvojne vidike: pridobivanje izkušenj z lastnim telesom, materiali in v socialnih situacijah. Prikaz dejavnosti v telovadnici in video prikaz. Aktivna udeležba sodelujočih na delavnici.

Delavnica

Delo s prostovoljci - prostovoljno delo v Stanovanjski skupini Mladinskega doma Tone Kozel v Mariboru

Vodi: Bojana Krepek

V prispevku bom poskušala načrtovati širok okvir za razmišljanje o prostovoljnem delu kot učni, socialni oziroma psihosocialni pomoči.

V prvem delu bom podala nekaj izkušenj kot mentorica prostovoljcev in kot vzgojiteljica v stanovanjski skupini za mladostnike z MVO, razmišljala o problemih, ki se pojavljajo na obeh straneh tako pri prostovoljcih kot pri mladostnikih v stanovanjski skupini.

V stanovanjski skupini v Mariboru teče delo s prostovoljci že sedem let. Sodelujem z Drugo gimnazijo v Mariboru in z Gimnazijo Ptuj. Delo s prostovoljci je organizirano z dveh strani: s strani mentorja šole na katero je vključen prostovoljec in mene kot mentorja ustanove na kateri se vrši prostovoljno socialno delo.

Razmišljanje o ciljih prostovoljnega dela in možnih težavah s katerimi se srečujejo mladostniki, prostovoljci, vzgojitelji, mentorji in reševanje le teh.

V drugem delu bo svoje izkušnje pri prostovoljnem delu predstavila prostovoljka Katja, o svojih izkušnjah s prostovoljko Katjo bo spregovorila mladostnica stanovanjske skupine.

Delavnica

Delo skupine za boljšo šolo

Vodi: Majda Marinšek

Skupina "Za boljšo šolo" deluje že štiri leta. Zgodovina projekta seže že v 1992. leto, ko smo začeli uvajati projekt drugačnega izrekanja vzgojnih ukrepov in pohval, z namenom, da zmanjšamo število kršitev hišnega in šolskega reda ter spodbudimo pozitivno vedenje naših dijakov. Analiza projekta je pokazala, da večina vzgojnih problemov izhaja iz nezadovoljivo rešenih konfliktov med sošolci ali med dijaki in učitelji. Zato je dve leti kasneje začela delovati še skupina "Za bolj prijazno šolo". Želeli smo spodbuditi prijazne odnose ter zdravo komunikacijo v šoli. V delo skupine smo vključili tudi dijake.

V šolskem letu 1995/96 sta se oba projekta združila v skupino "Za boljšo šolo", ki je nadaljevala projekte: preprečevanje nasilja, spodbujanje prijaznih odnosov, kvalitetnejše sodelovanje in komunikacije s starši ter na podlagi kontrolne teorije zmanjševala število disciplinskih ukrepov. V skupino smo prvič vključili učitelje začetnike z željo, da omogočimo: čim hitrejšo in lažje prilagajanje delu in življenju na

šoli ter pomoč pri reševanju problemov in konfliktov pri delu z dijaki in starši. Na rednih srečanjih smo poskušali reševati težave in probleme, s katerimi so se srečevali pri svojem delu. V šolskem letu 1996/97 je delo skupine bilo posvečeno predvsem pomoči dijakom pri oblikovanju življenjskih vrednot in ciljev.

V delavnici bo opisan razvoj in delo te skupine "Za boljšo šolo", potem pa bo izvedena ena od delavnic iz programa te skupine.

Diaprojekcija

Enoletna socialnopedagoške izkušnja v Indiji

Vodi: Marija Leskovec

Že v času mojega študija sem razmišljala, da bi po končani fakulteti s svojim znanjem in izkušnjami lahko prispevala delček za bolj humani tretji svet in ravno s tem namenom sem si želela pridobiti čim več socialno-pedagoških izkušnje na različnih področjih. Ker v Sloveniji zaenkrat še ne obstaja organizacija, ki bi pošiljala prostovoljce v tretji svet, sem sama osebno navezala stik s slovensko misijonarko iz Indije, ki mi je tudi uredila vse potrebno za delo in bivanje.

Moja praksa je obsegala:

- en mesec dni "ogrevanja" med varovanci ustanove Cheshire Home - doma za 50 para/tetra/hemi-plegikov v največjem industrijskem mestu v Indiji - Bombaju. Z varovanci sem izvajala delovno terapijo, poleg tega pa sem veliko svojega časa posvetila tudi igri otrok z ulice, katerih starši se vsak dan borijo le za golo preživetje;
- drug mesec bivanja in dela v vasici po imenu Gomia, v državi Bihar, kjer sem pomagala v bolnišnici za tuberkulozne bolnike, izvajala družabne igre za paciente in se seznanila s projektom za zaščito žensk, ki so v Indiji drugorazredne;
- preostali čas sem delala v misijonu prostovoljci kot vzgojiteljica v dekliškem dijaškem domu z 50 deklet. Stanovala sem skupaj z indijskimi prostovoljci. Delo je bilo skupinsko in individualno. V času počitnic pa sem izvedla veliko socialnih delavnic še v drugih severovzhodnih državah (s toksikomani, z bodočimi učiteljicami, z mladimi, itd.)

Vsako delavnico, ki sem jo vodila v Indiji sem prilagodila dani skupini. Najpogostejše delavnice, ki sem jih izvajala z različnimi skupinami so bile: spoznavna delavnica, verbalna in neverbalna komunikacija ter spoznavanje samega sebe.

V svojem prispevku bom z diapozitivi (pripravila sem jih 60), z indijsko narodno glasbo in njihovimi originalnimi kostumi poskušala pričarati njihovo življenje in delo s poudarkom na socialno-pedagoški izkušnji. Med predavanjem bom predstavila tudi analizo delavnic, ki sem jih izvajala.. Na koncu pa bo morda še čas za pogovor o možnostih prostovoljnega dela v tretjem svetu.

Predstavitev novih knjig

Vodi: Gorazd Meško

Bojan DEKLEVA

PREDSTAVITEV NOVEGA ZBORNIKA "POLITIKA DROGE: ZMANJŠEVANJE ŠKODE"

Če bomo v Sloveniji hoteli uspešno uresničevati cilje zdravstvene in socialne politike, potem ne bomo smeli prezreti pozitivnih in negativnih spoznanj različnih politik, ki se na področju obravnavanja drog razvijajo in preverjajo v svetu. Pri tem ne bi smeli biti bistveni predvsem ali samo pravno-formalni okviri takih politik ali njihova moralna ocena, temveč njihova empirična uspešnost v doseganju čim bolj jasno opredeljenih ciljev. Na področju obravnavanja drog je taka empirično in pragmatsko usmerjena politika oz. paradigma "zmanjševanja škode" (angl. - "harm-reduction"), ki se je začela hitro razvijati predvsem v obdobju zadnjih dveh desetletij.

Prohibicionistični model obravnave uporabe nedovoljenih drog, ki ocenjuje uspeh preprečevanja in zdravljenja z abstinenco, kot končnim in celo edinim ciljem, se je marsikje močno omajal. V tem kontekstu, zlasti pa zaradi grozeče epidemije AIDSa in s porastom sekundarnega kriminala, spreminjamo svoje poglede na še pred kratkim "vprašljive" pristope in programe zmanjševanja škode.

Epidemiologija in etnografija sta ugotovili, da so "tradicionalni" pristopi in preventivna ukrepanja na področju drog največkrat le malo uspešni pri doseganju "težko dosegljivih skupin" in "problematičnih" uporabnikov drog. Navadno tudi ne ustrezajo zahtevam in potrebam teh populacij. Različne preventivne informacije in spoznanja, posredovana preko običajnih medijev, radia, televizije, plakatov, časopisov, težko dosežejo to populacijo. Zdi se, da so v zvezi s tem najbolj zapostavljeni injicirajoči uporabniki drog, ki so zaradi svojega kaotičnega življenjskega stila, marginaliziranega položaja v skupnosti in kroničnega občutka ogroženosti nagnjeni k "pozabljanju" informacij in zavračanju nasvetov formalnih oziroma uradnih ustanov.

Ob relativnem neuspehu prohibicionistične politike "boja proti drogam" smo začeli odkrivati oz. sprejemati elemente politike zmanjševanja škode, ki je marsikje na svetu - predvsem tam, kjer so droge in z njimi povezane probleme vzeli resno - pripeljala do razmeroma pozitivnih rezultatov. Zbornik "Politika droge: zmanjševanje škode", ki je izšel letos kot trojna številka revije Mreža drog in ki so ga uredili Bojan dekleva, Jean-Paul Grund in Dušan Nolimal, je prvo slovensko delo, ki na sistematičen in izčrpen način prikazuje in sistematizira (predvsem) tuje izkušnje na področju zmanjševanja škode. Zbornik obsega 14 prispevkov najvidnejših tujih strokovnjakov iz tega področja.

Menna ELFYN

PREDSTAVITEV PRIROČNIKA "ROKE STRAN"

(iz spremne besede Bojana Dekleve k priročniku)

V zadnjih letih smo v Sloveniji dobili že kar nekaj priročnikov za "interaktivno" ali "izkustveno" delo z malimi skupinami učencev in dijakov, in s tem začeli premoščati zaostanek kakih 10-15 let za tujino. Ti priročniki so vsi po vrsti usmerjeni precej "splošno", kar pomeni, da ponujajo ideje za delo z otroci in mladostniki na več različnih področjih, ki pa vsako zase ni zelo poglobljeno.

Nova knjiga s tega področja, priročnik "Roke stran" velške avtorice Menne Elfyn, se od - doslej v slovenščini objavljenih - tovrstnih del razlikuje po več značilnostih. Glavni novosti sta dve: tematska in metodična.

V tematskem pogledu se priročnik usmerja na področje odnosov med spoloma in v družini, ter - ožje - na temo nasilja, fizičnega in miselnega, med spoloma in v družini. Trije temeljni deli priročnika obravnavajo:

- oblikovanje naših pogledov, stereotipov in predsodkov v zvezi s spolnimi vlogami;
- oblikovanje odnosov do samega sebe in do drugih, predvsem v zvezi z izražanjem jeze, asertivnostjo in agresivnostjo ter razumevanjem dobrih in "težavnih" prijateljev;
- razumevanje družine, njenih dobrih in kritičnih točk, predvsem pa razumevanje nasilja v družini, položaja žrtev v njej ter možnosti odzivanja na te probleme.

Priročnik te teme problematizira, vendar v njihovem obravnavanju ohranja pozitivno in optimistično noto.

V metodičnem smislu priročnik v slovenski prostor prinaša nekaj razmeroma novega: opis možnosti dela s poezijo, dramo in igranjem vlog, literarnimi izdelki in na sploh kreativnostjo na bolj odprt način, kot so to uvajali doslej v slovenščini objavljeni priročniki. Delo "Roke proč" na uporabniku prijazen ter strokovno kvaliteten in uravnotežen način usklajuje tri vidike: vidik teoretskih metodičnih izhodišč, vidik praktičnih metodičnih navodil, ter vidik osebne, recimo temu svetovnonazorske in etične opredeljenosti avtorice.

Saša FUŽIR

PREDSTAVITEV PESNIŠKE ZBIRKE: "NEDOLŽNOST BESA"

Z visokogorskimi vozači
ubijemo žival, da
posvetimo življenje,
vložimo v dalje,
izničimo praznino,
pozabimo.

Nikoli ne izgubljam ali
se vračamo domov, ker
ne bi našli ničesar svojega,
še sebe ne.

Mesto mežika.

Še bogujem v ribja usta ter
v črnega moža.

Prav imam, ko ti grem
s prstom čez popek in
ti poljubim čelo.

A na peti trda koža.

*

* *

Nebrzdanemu smehu
zaupam kot žaklju z mačkom.
Dlani sem razprla po črnini
kot pajčevino v hrupu.

Glasovi so polži.

Hladno spolzko tečejo skozi.

Ni skrivnega vzorca,
v neskončnosti ga ni.

Zjutrom spotoma
pohodim polžje hišice.

Mitja KRAJNČAN

PREDSTAVITEV KNJIGE "SOCIALNOPEDAGOŠKA OSKRBA OTROK IN MLADOSTNIKOV V STANOVANJSKIH SKUPINAH"

VSEBINA

Knjiga obsega deset poglavij

- 1. Izhodišča in pogoji za socialnopedagoško oskrbo otrok in mladostnikov v stanovanjskih skupinah* (pravna izhodišča, trenutni položaj socialnopedagoške oskrbe otrok in mladostnikov v stanovanjskih skupinah, prihodnje potrebe, nosilci, financiranje, izdelava koncepcije, iskanje stanovanja oziroma hiše, velikost stanovanja, bivanje mladostnikov in okolica).
- 2. Skupina pedagoških sodelavcev* (kako preprečevati pomanjkanje strokovnjakov, opis delovnega mesta, ureditev delovnega časa, kako pedagoški sodelavci vidijo same sebe, osebnost pedagoškega delavca, težave pedagoških delavcev, kako se izogniti samopreobremenitvi, kako preprečiti izgorevanje, regeneracija sodelavcev, supervizija, izpopolnjevanje in dodatno izobraževanje).
- 3. Sistem socialnopedagoške oskrbe otrok in mladostnikov v stanovanjskih skupinah* (čemu nove oblike vzgojne pomoči, nastanek in razvoj socialnopedagoške oskrbe otrok in mladostnikov v stanovanjskih skupinah, vrste stanovanjskih skupin, mobilna oskrba, razvoj združenja stanovanjskih skupin).
- 4. Posebne oblike socialnopedagoške oskrbe otrok in mladostnikov v stanovanjskih skupinah* (stanovanjska skupnost za otroke v stiski, družinska stanovanjska skupnost, terapevtska stanovanjska skupnost - stanovanjska skupina za vedenjsko motene mlade ljudi).
- 5. Sprejem* (mladostniki, predstavitev in sprejem pričakovanja mladostnikov, staršev in centrov za socialno delo, koncepti socialnopedagoškega pristopa, vzgojna pomoč, potrebe otrok in mladostnikov, stremljenja, prekinitev obveznosti, samorazvoj, samovzgoja in načrt treninga, življenje v stanovanjski skupini kot priprava na partnerstvo in zakon, učenje miroljubnosti in nasprotovanja nasilju).
- 6. Oblikovanje vsakdana, usmerjenega v življenjski svet* (terapevtski milje, oblike oskrbe, skupinski proces, skupinski pogovor, skupinski proračun, doba bivanja, ali so stiki z javnostjo potrebni, intervencije in sankcije, kooperacija namesto konfrontacije, pomoč pri integraciji in pooskrba).
- 7. Sodelovanje pri socialnopedagoški oskrbi otrok in mladostnikov v stanovanjskih skupinah* (sodelovanje s starši, sodelovanje z mladinskimi službami, sodelovanje s pokroviteljem, sodelovanje s šolami in izobraževališči, sodelovanje s poklicno svetovalnico in zavodom za zaposlovanje).
- 8. Zdravstveno varstvo in zdravstvena vzgoja* (soočanje z mamili, zdravila zoper neprilagojeno vedenje, spolna vzgoja, spolna higiena, preventiva in aids, zdrava prehrana).
- 9. Posebna vprašanja* (varstvo podatkov in molčečnost, pravni posli mladoletnikov, uspeh in neuspeh, nadaljnji razvoj socialnopedagoške oskrbe otrok in mladostnikov v stanovanjskih skupinah, pomoč za tiste, ki so »padli iz okvirov«, znanstvena spremljava prakse).
- 10. Izkušnje* (mladih stanovalcev, poročila vzgojiteljev).

Gorazd MEŠKO

DRUŽINSKE VEZI NA ZATOŽNI KLOPI?

(iz predgovora prof. dr. Janeza Pečarja)

Meškova knjiga ima dva dela: teoretični in empirični. Najobsežnejši je njen teoretični del, kajti za pojasnjevanje kriminalnega življenjskega stila so potrebna različna gledišča, in v ta namen je mag. Gorazd Meško zbral izredno količino kriminološkega in z njim povezanega in iz najrazličnejših drugih disciplin zbranega znanja, ki dokazuje ne le skrbnost, odgovornost in ustreznost podatkov, ampak tudi piščevo usposobljenost in občutljivost za raziskovanje zamotanih človeških vprašanj, ki se, če ne drugače, vsaj hipotetično povezujejo z odklonskostjo in ustrezajo možnosti za nastajanje prav določenega življenjskega stila - v tem primeru kriminalnega, ki ga mag. Meško še posebej kot defektolog za motnje vedenja in osebnosti spoznava z vso svojo doslednostjo in znanstveno-raziskovalno prizadevnostjo.

Čeprav študije primerov, ki so zasnovane po vnaprej pripravljenih izhodiščih, predstavljajo dovršen del knjige, ki je zelo ilustrativen in dokazuje tisto, kar je potrebno utemeljevati, je piščevo lotevanje kriminalnega življenjskega stila podprto tudi z drugimi podatki, mišljenjskimi sistemi, teoretičnimi pogledi, sredstvi za merjenje osebnosti in modeli za ocenjevanje oziroma vrednotenje. Pri tem velja poudariti piščev smisel za metodologijo obravnavanja tematike in občutek za določanje spoznavnih vzorcev, ki prihajajo v poštev pri analizi "primerov", ki jih sicer ni veliko, toda so dovolj pomembni za ugotovitev, da se "kriminalni življenjski stil" pretežno vendarle začne v družinskem okolju, zaradi česar daje mag. Meško svoji knjigi naslov "Družinske vezi na zatožni klopi?". Do tega spoznanja ga nedvomno pripelje predvsem njegov empirični del, potem ko uporabi skoraj ves Waltersov inštrumentarij za dojemanje "kriminalnega življenjskega stila", vendar ne glede na nevarnost posameznega odklonskega vedenja.

S tem nam tudi mag. Gorazd Meško ponuja svoj multidimenzionalni koncept na izhodiščih teorij, ki jih preverja s svojimi empiričnimi podatki, predvsem pa s svojo, za ta namen posebej zbrano kazuistiko, v kateri proučuje kognitivne vzorce, motive, vedenjske in osebnostne značilnosti, posamezne vplive in dogodke in predvsem odzivanje različnih mehanizmov družbenega nadzorstva zoper vedenje posameznega intervjuvanca oziroma korespondenta. Posebnost razpravljanja o življenjskem stilu v Meškovi knjigi je poudarek na zgodnja leta devianta, čeprav mu otroško in mladoletniško prestopništvo ni osrednje vprašanje. Toda v tem obdobju vidi čas, ki je za oblikovanje tako kriminalnega življenjskega stila kot kriminalne kariere bistvenega pomena za piščev pogled na kasnejše razumevanje posameznikovega vedenja, na razloge deviantnosti, na določanje sprememb in na razvojno teorijo človekovega razpona oziroma posameznega obdobja življenja. S tem pa se mag. Meško potrudi prikazati, da je kriminal lahko konceptualiziran kot življenjski slog, čeprav tega ni mogoče uporabiti za vsakogar, ampak predvsem za tiste, ki jih mehanizmi družbenega nadzorstva, predvsem pa kazensko pravosodje, nenehno procesirajo, prijemajo, obravnavajo in izpuščajo ter znova sprejemajo, zatirajo in represirajo, ne da bi storili še kaj drugega za spremembo ali za odpravo možnega kriminalnega življenjskega stila, ki je kot tak lahko "uspeh za storilca" ali popolna

“izguba” zanj, odvisno predvsem, s katere plati gledamo na to problematiko.

Za sklep pa še ilustraciji iz knjige. Knjigo je ilustriral duhovnik anglikanske cerkve, Philip Spence, iz Cambridga, Velika Britanija.

Posterji⁷

Lilijana KULOVEC in Dušan KULOVEC

POLETNI IZZIV ALI BRUŠENJE PODPLATOV OD LJUBLJANE DO TRIGLAVA

oz. kako je trinajst mladih iz Mladinskega doma Malči Beličeve iz Ljubljane del počitnic (20.-29.8.1996) preživelo nekoliko drugače.

Ko smo se sredi avgusta 1995 potepali po Triglavskem pogorju - midva z ženo, sin Vid in najin nekdanji gojenec Dule - smo na Kredarici srečali Duletovega profesorja z litostrojske kovinarske šole, ki je na Triglav pripešalil iz Ljubljane. Utrnila se nam je misel, da bi nekaj takega poskusili lahko tudi z našimi "domskimi" otroki, saj mnogi radi hodijo na planinske izlete. Z nekaterimi smo osvojili že kar nekaj vrhov nad 2000 m, na nekaterih smo bili celo večkrat. Pri srcu so nam Stol, Viševnik, Veliki vrh v Košuti, pa tudi Raduha, Blegoš.

Idejo sva pričela razvijati takoj na začetku šolskega leta in sva jo predstavila ter verificirala tudi na naši pedagoški konferenci. Ker vseh, ki so si želeli na tako pot, že zaradi varnosti ni bilo mogoče vključiti, sva vsem zainteresiranim predstavila pogoje, ki jih morajo izpolniti do odhoda na pot.

Desetdnevo popotovanje po močno razgibanem terenu zahteva primerne psihofizične lastnosti, saj se udeleženci predvsem v visokogorju lahko srečajo z nenadnimi vremenskimi preobrat, ko je treba hitro in ustrezno reagirati. Zaradi zagotovitve varnosti sva število udeležencev omejila najprej na deset, saj kasneje, ko sva zagotovila še pomoč prijatelja, gorskega vodnika in člana GRS, sva število nekoliko sprostila.

Taka odprava zahteva kar močno finančno podporo, posebno če se zavedamo, da udeleženci nimajo svojih lastnih sredstev in je jim treba zagotoviti vse od opreme do bivanja in hrane. Zato sva se dovolj zgodaj podala v zbiranje finančnih in materialnih sredstev za normalno izpeljavo načrtanega programa. Vsem udeležencem sva s pomočjo sponzorjev zagotovila primerna oblačila in planinske čevlje, vsak je dobil še športne copate Nike za lastno uporabo. Tudi planinske nahrbtnike smo dobili od sponzorjev ter kar precejšnjo število reklamnih majic (T - shirts) in čepic.

Vse skupaj smo nabrali za okrog 700.000 SIT materiala in opreme ter finančnih sredstev. Seveda vso skupno planinsko opremo uporabljamo še naprej. Po sedmih dneh pešačenja smo zadovoljni in ponosni stali na vrhu Triglava. Zaradi slabega vremena smo povratek za en dan podaljšali in se deseti dan zadovoljni vrnili v dom. Tako popotovanje je bilo enkratno doživetje za vse udeležence. Otroci so se izkazali. Dobro so hodili, kljub žuljem niso hoteli odnehati in so dnevne cilje dosegli vsi skupaj. Na poti ni bilo nobenega incidenta. Meniva, da so se v teh dneh osebnostno močno okrepli. Z otroki, s katerimi sva tudi med letom več skupaj oz. so v najini vzgojni skupini, sodelujeva na povsem novem, višjem nivoju.

⁷ v tem delu so predstavljeni prispevki, ki v predhodnih poglavjih še niso bili omenjeni.

Zato sva letos poleti z manjšo skupino teden dni jadrala po Kvarnerju in Zadarskem arhipelagu, za naslednje leto pa načrtujemo spet novi večdnevni pohod.

Polona LOZEJ

MOŽNICA - OD DRUGAČNIH DO DRUGAČNIH

"Za združevanje in druženje ni dovolj samo, da drugega vidim in da vem, da mi je pač potreben. Videti ga moram kot drugega, se pravi kot nekaj, kar je od mene drugačnega, in sicer tako drugačnega, da ga moram pustiti, da je, ne pa da si ga hočem prilastiti, podrediti ali prilagoditi. Samo tako bo tudi drugi meni dopuščal, tako da sploh lahko bom jaz sam, ne pa le prilagojenost ali podrejenost drugemu." (D. Pirjevec, Nova revija st. 65 - 66, str. 1481)

Možnica je precej odročna dolina, kamor ne zaide vsakdo. V dolino prihajajo tisti, ki poznajo njene lepote, njeno spokojnost, energijo, ki jo oddaja neokrnjena narava pod Jerebico. Ta energijski naboj so pred nekaj leti odkrili tudi tisti, ki menijo, da se pomembne stvari ne dogajajo za zidovi institucij. V glavnem prostovoljci, ki svoj prosti čas zapolnijo z delom z mladimi in za mlade. Tako je dolina Možnice bolj po naključju kot s premišljeno akcijo postala eden izmed centrov neinstitucionalnega dela z mladimi in manj mladimi, predvsem tistimi, ki imajo drugačne želje in potrebe. Naj tako tudi ostane.

Mladinski tabori in ostale socialno-preventivne dejavnosti, ki so do sedaj potekale v Možnici: - Tabor otrok in mladostnikov, vključenih v obravnavo pri CSD Nova Gorica - Zimovanje skupine mladostnikov in mladostnic ter študentk iz Ljubljane, v okviru izvajanja preventivnega in razvojnega programa s področja socialnega varstva, v organizaciji CSD Ljubljana-Center oz. g. Janka Cafute - Zimovanje za begunsko mladino, v organizaciji taborniškega Rodu Črnega mrava iz Ljubljane - Taborniška zimovanja za otroke in mladostnike RCM Ljubljana - Taborniška zimovanja za otroke in mladostnike RSM Nova Gorica - Dva tabora Zoisovih štipendistov na temo "Miti, strahovi, simboli", v organizaciji RZZ OE Nova Gorica - Demolition Group Camping - skupni tabor prostovoljcev in otrok, v organizaciji MISSS Ljubljana - Trening socialnih veščin, v organizaciji društva Nočna mora iz Ljubljane - Raziskovalni tabor na temo "Droge", v organizaciji CPM Ljubljana - Raziskovalni tabor na temo "Seks", v organizaciji društva Nočna mora Ljubljana - Tabori za ustvarjalno življenje mladih, v organizaciji Društva ljubiteljev narave Krško - Eksperimentalni tabor mladostnikov na temo "Nasilje", pod okriljem Društva za preventivno in prostovoljno dejavnost Ljubljana - Eksperimentalni tabor mladostnikov na temo "Jaz in moja zbežanost", v organizaciji Društva za preventivno in prostovoljno dejavnost Ljubljana - Tabor društva ŠENT - slovenskega združenja za duševno zdravje - Izlet skupine za samopomoc LIPA iz DU Gradišče - Kondicijske priprave otrok in mladostnikov iz Plesnega društva Urška Nova Gorica - Kondicijske priprave otrok iz Atletskega kluba iz Nove Gorice - Kondicijske priprave otrok iz Odbojarskega kluba OŠ Dobrovo - Tabori mladinskega odseka planinskega društva PTT Ljubljana - Študentski geološki tabor, idr.

Marija ŠANTEJ

**MEDICINSKA SESTRA KOT SOCIALNI PEDAGOG IN NEFORMALNO
SOCIALNO - PEDAGOŠKO DELO V SREDNJI ZDRAVSTVENI ŠOLI
CELJE**

V Srednjo zdravstveno šolo Celje se zadnja leta vpisuje vedno več dijakov kot je prostih vpisnih mest. Čutimo, da se večina dijakov odloči in vpiše iz lastne želje, nekateri na željo staršev ali drugi, "ker jih tako razporedi računalnik". Na šoli je za 650 dijakov zaposlena ena svetovalna delavka, po strokovni izobrazbi diplomirani psiholog. V oddelek izobraževanja odraslih je v zadnjih letih vpisanih po 150 udeležencev izobraževanja.

Kot učiteljica strokovnega predmeta zdravstvena nega in prva pomoč sem čutila, da zgolj storilnostno usmerjeno delo v izobraževanju ni dovolj. Sprva sem se usmerjala v poglobljeno delo - spoznavanje in razumevanje mladostnikov in bolnikov. Ob vsem tem sem spoznavala, da je delo Zdravstvene nege pogostokrat brez "pravega efekta", ker je pač Človek (bolnik, dijak) v določeni krizni ali konfliktni situaciji. Enako sem to spoznavala pri delu s starši in pri delu z odraslimi udeleženci izobraževanja. Trdno sem prepričana, da je v prvi vrsti potrebna pomoč osebi kot OSEBNOSTI, da zmore integrirati svoje sposobnosti in hotenja v željeno smer. Tako delam vsak dan, ob tem, da sledim novostim stroke in da vse to prenašam z velikim spoštovanjem na ljudi okrog sebe. Menim, da opravljam socialnopedagoško delo, povzeto po dr. Skalarju (Iskanja št. 9, št. 63), ko pomagam ljudem različnih starosti v razvojnih, konfliktnih in posebnih situacijah, da razrešijo situacijo in se polnovredno vključijo v okolje. Pravim, da opravljam neformalno delo. Kot učiteljica se NE MOREM ZADOVOLJITI le z ocenami in z zelo birokratskim pisanjem v pedagoško dokumentacijo.

Darja MODER

TRENING SOCIALNIH VEŠČIN - " THE SELF ESTEEM WORKSHOP KIT"

Program, ki ga predstavljam, temelji na principih eksperimentalnega učenja (učenje skozi lastno izkušnjo) in je namenjen tako otrokom kot učiteljem. Spodbuja izboljšanje samovrednotenja in razvijanje prosocialnega vedenja med vrstniki in učitelji ter pripomore k ugodnejši socialni klimi. S tem posredno vpliva na izboljšanje učnega uspeha in na zmanjšanje disciplinskih težav. Program sestavljajo namenske aktivnosti, metode in tehnike dela pa ponujajo socialnemu pedagogu oziroma učitelju možnost drugačnega, ustvarjalnejšega dela s skupino.

Razstave, gledališka predstava in demonstracije

Nadja FILIPIČ

LUTKOVNA DEJAVNOST V VZGOJNEM ZAVODU PLANINA

V razvoju otroka ima igra pomembno vlogo, posebno vlogo pa ima lahko lutka. Spodbuja otrokov čustveni in fantazijski svet. Lutka omogoča sproščanje otrokove emocionalnosti, predelovanje obstoječe stvarnosti, vzpostavljanje odnosa med realnostjo in notranjostjo otroka, preko lutke lahko z jezikovnimi simboli izrazi svoj notranji svet. Lutka je lahko vse, kar nas obdaja, glavno je, da to oživimo, animiramo. Pomembno je, da otroku omogočimo razne oblike izražanja in aktivno sodelovanje pri vseh fazah, od zamisli, preko izdelave lutke in rekvizitov, do same igre.

Tudi v našem zavodu imajo otroci možnost, da se preizkusijo v lutkovni dejavnosti. Ker smo zelo različni, se prilagajamo članom trenutne skupine. Skupaj se učimo animirati lutko, določamo igrice, ki jih uprizarjamo, pripravimo sceno, rekvizite in se odločimo, ali smo pripravljeni tudi predstaviti svoje delo drugim in v kakšnem okolju. Prijetno druženje nas povezuje, med seboj se bolje spoznavamo, se naučimo tolerirati drugačnost, reševati konflikte, izražati sebe in svoje potrebe, želje, razvijamo svoje besedno izražanje, bolje dojemamo neverbalno komunikacijo, se sprostimo in smo veseli uspehov. Pripravili pa smo tudi kar nekaj kratkih lutkovnih iger, s katerimi smo se predstavili v našem zavodu in v okoliških šolah ter vrtcih.

Ena izmed igric, ki smo se jih naučili za predstavitev pred sogojenci in delavci zavoda, je bila igrica Pričakovanje Dedka Mraza. Tu je prišlo najbolj do izraza sodelovanje, saj smo za izvedbo potrebovali še pomoč fantov iz lesne in kovinarske delavnice, deklet iz šivalnice in pa pevskega zbora, ki nam je pesmice zapel.

Lutke so iz različnega materiala, velikosti in imajo različne vloge. Dve večji lutki predstavljata živi osebi (mamo in Dedka Mraza), za razliko od ročnih lutk (punčka, medvedek, mojster), ki nastopajo za paravanom. S tem smo rešili zadrego, saj otroka nista želela nastopiti pred odrom brez lutke. Lutkovne figure (jadrnica, vlak, kroglja in kegelj) so lesene.

Vsi skupaj smo bili zadovoljni in ponosni nase, veseli smo bili uspeha in takoj začeli načrtovati naslednji projekt.

Bruna KEBE

LIKOVNA DEJAVNOST V VZGOJNEM ZAVODU PLANINA

Od nekdaj je znano, da z ustvarjanjem lahko vnašamo veselje in sproščenost v življenje otrok. V našem zavodu smo prepričani v to, zato poskušamo dati povdarek na čimveč različnih dejavnosti, v katere se otroci prostovoljno vključujejo. Tak primer je

tudi likovna dejavnost, ki se izraža v posameznih skupinah z raznolikimi izdelki, ki so otrokom lahko v pravi ponos.

Eden izmed ciljev našega ustvarjanja je, da se enkrat letno povežemo tudi z mladimi ustvarjalci izven zavoda in skupaj preživimo prijeten dan. V ta namen smo letošnjo jesen organizirali že tretjo mini likovno kolonijo, na katero so se z veseljem odzvale vse povabljene šole oz. zavodi (OŠ M.Vilharja Postojna, OŠ A.Globočnika Postojna, Mladinski dom Malči Belič Ljubljana in VZ Preddvor).

Iz posameznih šol so se kolonije udeležili po trije mladi likovni ustvarjalci s svojimi mentoricami, v enakem številu je bil zastopan seveda tudi naš zavod. Pri izboru posameznikov je bilo vodilo ne znanje in sposobnosti, ampak veselje in želja do risanja.

Za razliko od prejšnjih dveh let, ko smo ustvarjali v Planini in pri Predjamskem gradu, smo se letos odpravili v nekoliko bolj oddaljen kraj, še vedno pa smo ostali na zanimivem kraškem svet. Štanjel nas je s svojimi neštetimi motivi za upodabljanje dobesedno vabil in temu vabilu se nismo mogli, niti hoteli, upreti.

Otrokom smo razložili, da to ni tekmovanje, kar je pripomoglo k mnogo sproščenejšemu ustvarjanju. Izdelki, ki so prihajali izpod njihovih svinčnikov, peres in čopičev so presenečali tako otroke same, kot tudi nas, ki otroke poznamo. Prelep sončen dan v Štanjelu nam je kar prehitro minil v naši zanesenosti do risanja in marsikomu je bilo žal, da je kolonija strnjena v en sam dan. Tudi za vsa novo sklenjena poznanstva je bil dan žal prekratek.

S podelitvijo priznanj vsem udeležencem, smo se v želji, da se prihodnje leto spet vidimo, poslovili. Nam, ki smo se trudili, da je dan vsem prinesel nekaj lepega, pa so, poleg prijetnega občutka, ostali tudi izdelki, ki so nekaj časa bili na ogled vsem obiskovalcem zavoda.

Najbolj pomembno pa je zadovoljstvo otrok, ki so spet enkrat dosegli samopotrditev, na kateri lahko vsi gradimo.

Kolektiv PMD

NOVE TEHNOLOGIJA DELA V PMD - PRAKTIČNE DEMONSTRACIJE

V celodnevni postavitvi bo praktično demonstriran en del tehnologije dela v Prehodnem mladinskem domu Jarše. Postavitev bo "v delovanju" predstavila tehnologijo produkcijske šole (osebni računalnik, skener in razalnik), šolskega radia/razglasa ter pouka pri biologiji. Postavitev bo "interaktivna".

Kolektiv PMD

NAJ GRE VSE V PMD - RAZSTAVA

Razstava bo predstavila del sedanjega življenja in v prihodnost obrnjenih snovanj v zvezi s Prehodnim mladinskim domom. Pomemben del bo zajemal prikaz modela osnevnne šole pri PMD/MDJ, ki pomeni poskus oblikovanja optimalnega razmerja med diferenciranim poukom in integriranim življenjem. Predstavljena bo Produkcijska šola kot oblika normalizirane vmesne ustanove. Razmišljanje o mladinskih stanovanjih oz. postanovanjskih oblikah dela pa bo povzemalo dosedanje izkušnje in nakazalo želje po bolj sistematičnem razvijanju takih oblik dela vnaprej.

Gledališka skupina MaNi5Minut

TET?IS

Kaj je to, da se skoz matraš zlagati koščke skupaj, pa nikoli ti ne pride ta pravi košček, pa vedno ti pride kakšen odveč? Stvar se ti nabira in grmadi, raste ti tja nekam u tri pirovske pa ne veš kaj s tem? In vedno hitreje gre, in vedno manj časa imaš kaj narediti, in bolj ko se matraš, bolj je brezupno? In potem, ko ti znese in zgradiš eno plast osnove, ti ta takoj zgine! Stvar nima konca, ko se ti vse zabaše, moraš začeti znova, spet iz nič, in kar se na koncu vedno zgodi je, da nekam prideš, a sploh še ne v "Hall of fame". A ne moreš stran, ne moreš nič drugega začeti, saj te čakajo novi koščki, ki te pritiskajo in jih moraš nekam dati, ker stalno padajo, padajo, padajo ...

TET?IS

Tridesetminutna multimedialna predstava načrtuje pot skozi identitetni **TET?IS** padajočih koščkov odtrganih identifikacij, raztrganih in spet prepletenih niti, ki povezujejo različne življenjske zgodbe, stvarne ali domišljjske.

Vsaka od teh iztrganih podob nudi začasno uteho in možnost prepoznavanja, vendar se med posameznimi zgodbami nahajajo ostri rezi, nemožnosti prehoda, nadaljevanja in povezovanja.

TET?IS

Prehodnost in nestalnost vseh začasnih identitetnih navezav in sploh mladosti pa omogočata zastavljanje vprašanj z vso ostrino, ki jo kasnejša obdobja ne premorejo. Na ključni vprašanji "Kdo sem jaz?" in "Kdo si ti?" ne odgovorita ne mamica ne babica.

Igranje s prevzetimi ali pervertiranimi ponudbami odraslih (jaz bom bil Tito, jaz bom bla zmerej majhna, jaz sem prasec, jaz sem žogica skokica) ne pripelje do trdnega odgovora, vendar omogoča eksperimentiranje ter vsaj majhen prostor oblikovanja avtonomije, čeprav avtonomije v zmedenosti in občutkih izgube...

TET?IS

Ob "stotinah podatkov" ter mnogoterih narazen štrlečih podobah mladosti in odraslosti se odpirata - med drugim - dve viziji: na eni strani vizija poistovetenja s "kvadratki", z računalniškimi biti ter neskončnimi medmrežji, in na drugi strani vizija bolečega in nikoli dokončanega zastavljanja vprašanja "Kdo sem jaz?" Od gledalca je odvisno, ali bo ti dve možnosti raje zamenjal za varnost "reda Atletov".

KAZALO	
<i>Plenarni referati</i>	21
ALENKA KOBOLT	21
IDENTITETA IN PROFESIONALIZACIJA SOCIALNE PEDAGOGIKE.....	21
JOHN HUDSON	22
IDENTITETA IN DELOVNA PODROČJA OTROŠKEGA SKRBTVA (IDENTITY AND WORK DOMAINS OF CHILD CARE)	22
ZORAN ŠUČUR	23
INTEGRACIJA I INKLUZIJA: SLIČNOSTI I RAZLIKE	23
BOJAN DEKLEVA	23
KAJ Z NASILJEM?	23
SONJA ŽORGA	24
VLOGA SUPERVIZIJE PRI POKLICNEM IN OSEBNOSTNEM RAZVOJU STROKOVNEGA DELAVCA	24
<i>Simpozij</i>	27
<i>Socialna pedagogika v šoli:</i>	27
<i>vprašanja integracije otrok s posebnimi potrebami</i>	27
<i>Vodi: Vinko Skalar</i>	27
SANJA BREZNIČAR	27
OSNOVNA ŠOLA PRI MLADINSKEM DOMU JARŠE - MED INTEGRACIJO IN DIFERENCIACIJO	27
TANJA GRÜNFELD	28
SOCIALNI PEDAGOG V OSNOVNI ŠOLI	28
MATEJA HORVAT	29
ZASNOVA DELA SOCIALNEGA PEDAGOGA ZA USPEŠNEJŠO INTEGRACIJO OTROK Z MOTNJAMI VEDENJA IN OSEBNOSTI	29
VERONIKA KOSELJ	29
SOCIALNI PEDAGOG V OSNOVNI ŠOLI: SODELOVANJE MED ŠOLO IN DRUŽINO.....	29
ALENKA KOVŠČA	30
VLOGA SOCIALNEGA PEDAGOGA V OSNOVNI ŠOLI	30
MARIJA LESJAK	31
ZAKAJ SE NAJ SOCIALNA PEDAGOGIKA UKVARJA TUDI Z UČITELJSKIM DELOM.....	31

DARKA ROZMAN	31
SOCIALNI PEDAGOG NA OSNOVNI ŠOLI S PRILAGOJENIM PROGRAMOM - NUJNOST, KORIST ALI NESMISEL?	31
VINKO SKALAR	32
SOCIALNI PEDAGOG KOT ŠOLSKI SVETOVALNI DELAVEC PRI DELU Z OTROCI S POSEBNIMI POTREBAMI	32
NADA ŠMIT	32
SOCIALNI PEDAGOG MED SVETOVALNIMI DELAVCI V OSNOVNI ŠOLI	32
<i>Simpozij</i>	34
<i>Oblike, projekti in metode preventivnega dela</i>	34
<i>Vodi: Ivo Škoflek</i>	34
ROBERTA BRUSIĆ	34
PREVENCIJA POREMAČAJA U PONAŠANJU - POVEZANOST SAMOPROCJENE RODITELJA O KOMPETENTNOSTI ZA RODITELJSKU ULOGU I RODITELJSKIH ODGOJNIH STILOVA ..	34
IRENA DVORŠEK	34
PROSTOVOLJNO PSIHOSOCIALNO DELO MLADIH PRI CENTRU ZA SOCIALNO DELO KRŠKO	34
PAVLA KLINAR IN ZORA KOS	35
SVETOVALNICA ZA MLADE IN NJIHOVE STARŠE V OBČINI JESENICE	35
MARIJA PEPELNAK-ARNERIĆ IN NIKO ARNERIĆ	36
NEKATERI VIDIKI TABOROV IN VIKENDOV, KI JIH ORGANIZIRAMO PROSTOVOLJCI ZA OTROKE IN MLADOSTNIKE Z VEDENJSKIMI TEŽAVAMI	36
EMICA TOPLAK	37
PROGRAM SOCIALNO UČENJE, UČNA POMOČ	37
ANITA VIRANT TKALEC	38
POMOČ OTROKOM IN MLADOSTNIKOM S TEŽAVAMI V ODRAŠČANJU	38
<i>Simpozij</i>	39
<i>Doživljajska pedagogika</i>	39
<i>Vodi: Mitja Krajnčan</i>	39
IVAN IVANUŠA	39
PLANINA IN KRAŠKI SVET OKROG NJE	39
MITJA KRAJNČAN	40
DOŽIVLJAJSKA PEDAGOGIKA - MODA, METODA ALI ŠE KAJ VEČ	40

IVO PURIČ IN KONRAD ZAJC	40
MURA NAS POVEZUJE - PROJEKT DOŽIVLJAJSKJE PEDAGOGIKE	40
<i>Simpozij</i>	41
<i>Raznolikosti</i>	41
<i>Vodi: Gorazd Meško</i>	41
ANNY BRUSIĆ	41
TRENING ZA RODITELJE - PROCJENA RODITELJSKE KOMPETENCIJE I RODITELJSKIH ODGOJNIH METODA KAO PRILOG PREVENCIJI POREMEĆAJA U PONAŠANJU	41
LILI JAZBEC	41
PREVENTIVNI PROGRAM ZA PREPREČEVANJE ODVISNOSTI MED SEDMO IN OSMOŠOLCI OSNOVNIH ŠOL V OBČINI DOMŽALE.....	41
GORAZD MEŠKO	42
POLICIJSKA KULTURA IN MOŽNOST ZA PROUČEVANJE POKLICNE KULTURE NEKATERIH DELOV SOCIALNO PEDAGOŠKE POKLICNE SKUPINE	42
DEJANA TASIĆ, VLADIMIRA ŽAKMAN-BAN IN ALEKSANDAR BUĐANOVAC.....	43
KRIMINOLOŠKA OBILJEŽJA I TIJEK ZAVODSKOG TRETMANA MALOLJETNIH DELINKVENATA S OBZIROM NA NJIHOV SPOL	43
<i>Simpozij</i>	43
<i>Supervizija 1</i>	43
<i>Vodi: Sonja Žorga</i>	43
BOJAN BOGATAJ	43
SUPERVIZIJA V VZGOJNIH ZAVODIH IN STANOVANJSKIH SKUPINAH	43
FRANC JEREBIC	44
SUPERVIZIJA V STANOVANJSKIH SKUPINAH	44
JOŽE RAMOVŠ	45
PROFESIONALNA HIGIENA V SOCIALNO PEDAGOŠKEM POKLICU	45
JOŽE ŠKRLJ	45
SUPERVIZIJA V KRIZNEM CENTRU ZA MLADE V LJUBLJANI	45
<i>Simpozij</i>	47
<i>Supervizija 2</i>	47
<i>Vodi: Sonja Žorga</i>	47
JULIJA PELC	47
SUPERVIZIJA NA KONTINUUMU OD SVETOVANJA DO TERAPIJE.....	47

TOMAŽ VEC	48
SUPERVIZIJSKA SKUPINA ZA UČITELJE IN NJENI SKUPINSKO-DINAMIČNI PROCESI	48
<i>Motopedagogika</i>	49
<i>Vodi: Matevž Petelin</i>	49
MATEVŽ PETELIN, TINA RENER, MAJA GORJAN, LUCIJA TEKAVČIČ, LI-AN JESENOVEC IN ANKA GROHAR	49
“STREET - UL’CA”	49
MATEVŽ PETELIN	49
MOTOPEDAGOGIKA OTROK IN MLADOSTNIKOV Z MOTNJAMI VEDENJA IN OSEBNOSTI - RAZVOJNI PRISTOP	49
<i>Simpozij</i>	50
<i>Delo z odraslimi</i>	50
<i>Vodi: Tone Kladnik</i>	50
TONE KLADNIK	50
SOCIALNA GERONTAGOGIKA PRI ZADOVOLJEVANJU NEMATERIALNIH POTREB STARIH LJUDI.	50
ZORINA PINOZA KUKURIN	51
PROJEKT ŽENSKA RADIONICA ARIADNA	51
SLAVICA RAVNIK	51
TERAPEVTSKA KLIMA NA ODDELKU ZA PODALJŠANO HOSPITALIZACIJO BOLNIKOV S PSIHIATRIČNO DIAGNOZO	51
KSENIJA RAMOVŠ	52
MODEL SKUPINSKE SAMOVZGOJE V PRIJATELJSKIH SKUPINAH ZDRAVLJENIH ALKOHOLIKOV	52
<i>Simpozij</i>	53
<i>Nasilje</i>	53
<i>Vodi: Bojan Dekleva</i>	53
ZORA KOS IN PAVLA KLINAR	53
NASILJE NAD OTROKI V DRUŽINAH IN MED OTROKI.....	53
NATAŠA MIHELJ, KATARINA RUSTJA, MATEJ BATIČ IN IRENA ŠINKOVEC.....	54
DVANAJSTA URA	54
NADA VERBIČ	54
AGRESIVNOST PREDŠOLSKIH OTROK	54

<i>Simpozij</i>	55
<i>Vzgoja</i>	55
<i>Vodi: Jožica Tolar</i>	55
MOJCA BEKŠ	55
SOCIALNI PEDAGOG V DIJAŠKEM DOMU	55
LILIANA KALČIĆ-GALEKOVIĆ IN DAVOR PETROVČIĆ	56
EVALUACIJA INTENZIVNOG TRETMANA U "MALIM SKUPINAMA" DJEČJEG DOMA "A.G. MATOŠ"	56
VESNA NEMEC IN HELENA BEZJAK	56
VLOGA SOCIALNEGA PEDAGOGA V ZAVODU ZA USPOSABLJANJE INVALIDNE MLADINE	56
EDVARD SIKOŠEK IN BOŽA ZAGORIČNIK.....	57
DOM FRANA GRMA IN NJEGOVE DRUGAČNOSTI.....	57
PETER VERVEGA	57
KOMUNIKACIJSKE VEŠČINE VZGOJITELJA V STANOVANJSKIH SKUPINAH Z VIDIKA TRANSAKCIJSKE ANALIZE	57
<i>Simpozij</i>	58
<i>Posebni mediji dela</i>	58
<i>Vodi: Lučka Babuder</i>	58
MARIJA JERINA	58
LUTKA V ROKAH SOCIALNEGA PEDAGOGA S TERAPEVTSKIM UČINKOM GESTALT TEHNIK PRI PREDŠOLSKIH OTROCIH	58
MARIJA PEPELNAK-ARNERIĆ	59
MOŽNOSTI GLASBENE TERAPIJE PRI OTROCIH IN MLADOSTNIKI Z MOTNJAMI VEDENJA IN OSEBNOSTI	59
<i>Simpozij</i>	60
<i>Delo v vrtcih</i>	60
<i>Vodi: Lučka Babuder</i>	60
MOJCA ČEPON	60
SOROSOV BEGUNSKI VRTEC	60
IRENA POTOČNIK	61
“ZIMZELEN” V VRTCU	61
<i>Simpozij</i>	61
<i>Usposabljanje za socialnopedagoško delo</i>	61

<i>Vodi: Alenka Kobolt</i>	61
BRANKO FRANZL	61
PSIHOANALITSKA PSIHOTERAPIJA - KDAJ IN ZAKAJ?.....	61
ALENKA KOBOLT	62
IZHODIŠČA SOCIALNO PEDAGOŠKEGA DIAGNOSTIČNEGA DELA.....	62
NIVEX KOLLER-TRBOVIĆ	63
SOCIJALNOPEDAGOŠKI PRISTUP DIJAGNOSTICIRANJU I PROGRAMIRANJU TRETMANA ZA DJECU I MLADEŽ S POREMEČAJIMA U PONAŠANJU.....	63
MILKO MEJOVŠEK	64
"SINGLE CASE DESIGN" U PRAČENJU UČINAKA ZAVODSKOG TRETMANA.....	64
LJILJANA MIKŠAJ-TODOROVIĆ IN ALEKSANDAR BUĐANOVAC	64
EDUKACIJA STUDENATA SOCIJALNE PEDAGOGIJE ZA RAD NA REHABILITACIJI OSUĐENIH U PENALNOM SUSTAVU	64
NATAŠA PRIMC, URŠKA UDE IN ALENA SEVER	65
SVOBODNA KATEDRA SOCIALNE PEDAGOGIKE.....	65
IVO ŠKOFLEK	66
METODIKA V OKVIRU SOCIALNE PEDAGOGIKE.....	66
<i>Simpozij</i>	67
<i>Vmesne ustanove</i>	67
<i>Vodi: Borut Kožuh</i>	67
SREČO BURKELC	67
VZGOJNI ZAVOD PREDDVOR - IZ ZAVODA V STANOVANJSKE SKUPINE.....	67
DARJA KLASINC	68
STANOVANJSKA SKUPINA MLADINSKEGA DOMA TONE KOZEL MARIBOR.....	68
META RANT	69
PRODUKCIJSKA ŠOLA: MULCI MED CESTO IN INSTITUCIJO ALI KAKO ZAJETI TER RAZGIBATI MEGLO	69
ZMAGA PROŠT IN VERONIKA PESIČER	70
DNEVNI CENTER ZA OTROKE IN MLADOSTNIKE.....	70
IRENA REBERŠAK	71
VLOGA ZAVODA ZARJA V DRUŽBENEM SISTEMU POMOČI LJUDEM S POSEBNIMI POTREBAMI	71

FRANC TALJAN	72
POSTANOVANJSKE OBLIKE DELA Z MLADOSTNIKI KOT VMESNE STRUKTURE MED INSTITUCIJO IN SAMOSTOJNOSTJO	72
<i>Okrogla miza</i>	73
<i>Izziv konca tisočletja</i>	73
<i>Vodi: Bojan Dekleva</i>	73
BOJAN DEKLEVA	73
UVOD V OKROGLO MIZO	73
BORUT KOŽUH	74
DISKUSIJSKI PRISPEVEK NA OKROGLI MIZI "IZZIV KONCA TISOČLETJA"	74
SLOBODAN UZELAC	75
SOCIJALNA PEDAGOGIJA - PITANJA IDENTITETA.....	75
<i>Delavnica</i>	75
<i>Ročna ustvarjalnost</i>	75
<i>Vodi: Genija Kadunc Lipar</i>	75
<i>Delavnica</i>	76
<i>Elementi kompetentnosti socialnih pedagogov</i>	76
<i>Vodi: Antonija Žižak</i>	76
<i>Delavnica</i>	77
<i>Delavnice za usposabljanje težje zaposljivih oseb.....</i>	77
<i>Vodi: Jana Rapuš Pavel</i>	77
<i>Delavnica</i>	77
<i>Delo z mediji</i>	77
<i>Vodi: Jasna Tepina</i>	77
<i>Delavnica</i>	77
<i>Umetnost življenja - program za razvoj človekovih vrednot.....</i>	77
<i>Vodita: Katja Gregl in Gregor Spindler</i>	77
<i>Delavnica</i>	78
<i>Kdo je tvoj prijatelj?</i>	78
<i>Vodi: Viljem Ščuka</i>	78
<i>Delavnica</i>	79
<i>Kodeks poklicne etike socialnih pedagogov</i>	79
<i>Vodi: Helena Pečelin</i>	79
<i>Delavnica</i>	80
<i>Statični doživljajsko pedagoški projekti v naravi</i>	80
<i>Vodijo: Mitja KRAJNČAN, Sergeja GLADEK, Nina STIŠKOVSKY, Špela RAZPOTNIK in Albert</i>	
SMREČNIK	80
<i>Delavnica</i>	80

<i>Kako gojenci vidijo vzgojitelje?</i>	80
<i>Vodijo: Bojana Silahič, Barbara Bizjan, Boris Dolničar, Damjan habe, Nataša Martinjak, Meta Turk in skupina gojencev vzgojnih zavodov</i>	80
<i>Delavnica</i>	80
<i>Spolne vloge in družinsko nasilje</i>	80
<i>Vodi: Menna Elfyn</i>	80
<i>Delavnica</i>	81
<i>Potovalni doživljajsko pedagoški projekti</i>	81
<i>Vodijo: Mitja KRAJNČAN, Sergeja ŠORLI-LETONJA, Gregor SEME, Katja ANTOSIEWICZ, Mina KUNSTELJ in Denis GRČIĆ</i>	81
<i>Delavnica</i>	81
<i>Supervizija v majhni skupini</i>	81
<i>Vodi: Tomaž Vec</i>	81
<i>Delavnica</i>	82
<i>“Živeti ne lebdeti” - celoletni projekt doživljajske pedagogike.....</i>	82
<i>Vodijo: Mitja KRAJNČAN, Janja KOZOROG, Martina SMREČNIK, Sabina GOMBAČ in Teheira BOLTERSTEIN</i>	82
<i>Delavnica</i>	82
<i>Motopedagoška delavnica za mladostnike z vedenjskimi težavami</i>	82
<i>Vodi: Matevž Petelin</i>	82
<i>Delavnica</i>	83
<i>Delo s prostovoljci - prostovoljno delo v Stanovanjski skupini Mladinskega doma Tone Kozel v Mariboru</i>	83
<i>Vodi: Bojana Krepek</i>	83
<i>Delavnica</i>	83
<i>Delo skupine za boljšo šolo</i>	83
<i>Vodi: Majda Marinšek</i>	83
<i>Diaprojekcija</i>	86
<i>Enoletna socialnopedagoške izkušnja v Indiji</i>	86
<i>Vodi: Marija Leskovec</i>	86
<i>Predstavitve novih knjig</i>	88
<i>Vodi: Gorazd Meško</i>	88
BOJAN DEKLEVA	88
PREDSTAVITEV NOVEGA ZBORNIKA "POLITIKA DROGE: ZMANJŠEVANJE ŠKODE"	88
MENNA ELFYN	89
PREDSTAVITEV PRIROČNIKA "ROKE STRAN"	89
SAŠA FUŽIR	90
PREDSTAVITEV PESNIŠKE ZBIRKE: “NEDOLŽNOST BESA”	90

MITJA KRAJNČAN	91
PREDSTAVITEV KNJIGE "SOCIALNOPEDAGOŠKA OSKRBA OTROK IN MLADOSTNIKOV V STANOVANJSKIH SKUPINAH"	91
GORAZD MEŠKO	92
DRUŽINSKE VEZI NA ZATOŽNI KLOPI?	92
<i>Posterji</i>	94
LILIJANA KULOVEC IN DUŠAN KULOVEC	94
POLETNI IZZIV ALI BRUŠENJE PODPLATOV OD LJUBLJANE DO TRIGLAVA	94
POLONA LOZEJ	95
MOŽNICA - OD DRUGAČNIH DO DRUGAČNIH.....	95
MARIJA ŠANTEJ	96
MEDICINSKA SESTRA KOT SOCIALNI PEDAGOG IN NEFORMALNO SOCIALNO - PEDAGOŠKO DELO V SREDNJI ZDRAVSTVENI ŠOLI CELJE	96
DARJA MODER	96
TRENING SOCIALNIH VEŠČIN - " THE SELF ESTEEM WORKSHOP KIT"	96
<i>Razstave, gledališka predstava in demonstracije</i>	<i>97</i>
NADJA FILIPIČ	97
LUTKOVNA DEJAVNOST V VZGOJNEM ZAVODU PLANINA	97
BRUNA KEBE	97
LIKOVNA DEJAVNOST V VZGOJNEM ZAVODU PLANINA	97
KOLEKTIV PMD	99
NOVE TEHNOLOGIJA DELA V PMD - PRAKTIČNE DEMONSTRACIJE	99
KOLEKTIV PMD	99
NAJ GRE VSE V PMD - RAZSTAVA	99
GLEDALIŠKA SKUPINA MANI5MINUT	99
TET ? IS	99